

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**DOWNTON ABBEY DİZİSİNİN TÜRKÇE ALTYAZILARINDAKİ
ÇEVİRİ HATALARININ SKOPOS KURAMI
BAKIMINDAN ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emrah BOYNUKARA

Enstitü Anabilim Dalı : Çeviribilim

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Şeref ATEŞ

MAYIS – 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

DOWNTON ABBEY DİZİSİNİN TÜRKÇE ALTYAZILARINDAKİ
ÇEVİRİ HATALARININ SKOPOS KURAMI
BAKIMINDAN ANALİZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emrah BOYNUKARA

Enstitü Anabilim Dalı : Çeviribilim

“Bu tez .22 /05. ./2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof. Dr. Serap Atas	KABUL	
Prof. Dr. Metin Toprak	KABUL	
Doç. Dr. Saban KÖKTÜRK	Kabul	

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU

Sayfa : 1/1

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	EMRAH BOYNUKARA
Öğrenci Numarası	:	Y126028101
Enstitü Anabilim Dalı	:	ÇEVİRİBİLİM
Enstitü Bilim Dalı	:	
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	DOWNTON ABBEY DİZİSİNİN TÜRKÇE ALTYAZILARINDAKİ ÇEVİRİ HATALARININ SKOPOS KURAMI BAKIMINDAN ANALİZİ
Benzerlik Oranı	:	%5.....

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

18.6.19
...../...../20.....
Öğrenci İmza

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere .....@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

18.6.19
...../...../20.....
Öğrenci İmza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı:

Prof. Dr. Serap ATEŞ

Tarih:

18.06.2019

İmza:

KABUL EDİLMİŞTİR

REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖNSÖZ

Tez sürecim boyunca, desteklerini esirgemeyen sayın danışmanım Prof. Dr. Şeref ATEŞ hocama, Doç. Dr. Şaban KÖKTÜRK ve Doç Dr. Hüseyin ERSOY hocalarıma teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Yine, süreç boyunca bana motivasyon ve yardım sağladığından ötürü saygıdeğer arkadaşım Jill COLTON'a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca bu süreçte bana destek olan aileme de, her zaman yanımda oldukları için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

TABLO LİSTESİ.....	iii
ŞEKİL LİSTESİ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 1: ÇEVİRİ KURAMI.....	5
1.1 Çeviri Tanımları.....	5
1.2 Çevirinin Tarihi.....	5
1.3 Çeviri Türleri.....	7
1.4 Çeviri Eylemi.....	9
1.5 Betimleyici Yaklaşım.....	10
1.6 Skopos Kuramı.....	11
1.6.1 Eylem Kuramı.....	13
1.6.2 Skopos, İşlev, Amaç, Hedef, Niyet.....	14
1.6.3 Metin İçi ve Metinlerarası Uyum.....	14
1.6.4 Kültür.....	15
1.6.5 Yeterlilik ve Eşdeğerlik.....	15
1.6.6 Skopos Kuramının Temel Kuralları.....	16
1.6.7 Skopos Kuramının Faydaları ve Altyazı Çevirisinde Skopos.....	17
BÖLÜM 2: GÖRSEL-İŞİTSEL ÇEVİRİ.....	19
2.1 Görsel-İşitsel Çevirinin Tarihi ve Gelişimi.....	19
2.2 Dublaj Çevirisi.....	19
2.3 Altyazı Çevirisi.....	20
2.3.1 Dilbilim ve Altyazı.....	21
2.3.1.1 Metin Kısaltma.....	22
2.3.1.2 Altyazıda Dilsel Tutarlılık ve Uyumluluk.....	23
2.3.1.3 Bölme ve Satır Sonları.....	24
2.3.2 Altyazının Teknik Boyutları.....	25

2.4 Çevirmen Eğitimi.....	27
2.5 Çeviri Sorunları.....	27
2.5.1 Dilsel Farklılıklar.....	28
2.5.2 Düz Anlam Yan Anlam.....	28
2.5.3 Özel Dilin Çevirisi.....	29
2.5.4 Kültüre Özgü Referansların ve Terimlerin Çevirisi.....	31
2.5.5 Mizah Unsurlarının Çevirisi.....	32
2.5.6 İdeolojik Sorunlar.....	33
BÖLÜM 3: GÖRSEL-İŞİTSEL ÇEVİRİDE KÜLTÜRÜN ÖNEMİ.....	35
3.1 Kültür.....	35
3.2 Kültür ve Çeviri Arasındaki İlişki.....	35
3.3 Altyazı Çevirisinde Kültür.....	36
BÖLÜM 4: <i>DOWNTON ABBEY</i> DİZİSİ ALTYAZILARININ ANALİZ VE	
BULGULARI.....	38
4.1 Kültürel Boyuttaki Çeviri Hataları.....	38
4.2 Dilsel Boyuttaki Çeviri Hataları.....	59
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	120
KAYNAKÇA.....	122
ÖZGEÇMİŞ.....	128

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Newmark'ın Çeviri Yöntemleri Tablosu.....	9

ŞEKİL LİSTESİ

- Şekil 1** : İnternet Sitesinin (www.dizibox.pw) Türkiye’de Tıklanma Sıralaması.....2
- Şekil 2**: Manttari’nin Çeviri Sürecindeki Roller Sınıflandırması.....10

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	Doktora
Tezin Başlığı: <i>Downton Abbey</i> Dizisinin Türkçe Altyazılarındaki Çeviri Hatalarının Skopos Kuramı Bakımından Analizi	
Tezin Yazarı: Emrah BOYNUKARA	Danışman: Prof. Dr. Şeref ATEŞ
Kabul Tarihi: 22.05.2019	Sayfa Sayısı: vi (ön kısım) + 128 (tez)
Anabilim Dalı: Çeviribilim	
Son yıllarda yaygınlık gösteren görsel-işitsel medya unsurları sebebiyle, altyazı çevirileri daha da önem kazanmış ve çeviribilim araştırmacılarının odak noktalarından birisi haline gelmiştir. Çalışmamızda da, tarihi bir İngiliz drama dizisi olan <i>Downton Abbey</i>'in (<i>Downton Malikanesi</i>) ilk sezonunun tamamı olan yedi bölüm analiz edilerek, Türkçe altyazı çevirilerindeki dilsel ve kültürel bağlamdaki çeviri hataları/sorunları saptanıp, ilgili kısımlar için alternatif çeviriler sunulmuştur. Bulunan hatalar genel olarak, kültürel ve dilsel kategoriye ayrılmıştır. Makro çerçeve olarak, işlevsel çeviri anlayışının dominant kuramı olan Skopos kuramı ışığında, amaç ve işlev doğrultusunda çeviri hataları saptanmıştır. Mikro çerçevede de, Skopos'taki amaç konsepti ile birlikte altyazı çevirisindeki yaygın stratejiler benimsenerek çeviri kararları alınmış ve alternatifleri verilmiştir. Çalışmamızda, işlevsel Skopos kuramının altyazı çevirisi yaparken yol gösterici olabileceği görüşü amaç edinilmiştir. Çevirmenin kaynak metne bağlılığı, yer yer dilsel ve kültürel artalan yetersizliği ile amaç doğrultusunda hedef kitlenin beklentilerine eğilmemesinin hataların omurgasını oluşturduğunu söyleyebiliriz. Bu hatalardan hareketle, altyazı çevirmenlerinin çeviri yaparken işlevsel ve hedef kitleyi gözeten çeviriler benimsemesi gerektiği önem kazanmıştır. Ayrıca hedef kitle ve akademik ölçekte de çeviribilim çevreleri için, Skopos kuramının altyazı çevirisinin eleştirisi ve uygulaması için yol gösterici ve yönlendirici olabileceği sonucuna varılmıştır.	
Anahtar Kelimeler: Çeviri, altyazı çevirisi, çeviri hataları, Skopos kuramı, <i>Downton Abbey</i> .	

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree	☐	Ph.D.	☐
Title of Thesis: Analysis of the Translation Errors in the Turkish Subtitles of <i>Downton Abbey</i> Series in the Light of Skopos Theory			
Author of Thesis: Emrah BOYNUKARA Supervisor: Professor Şeref ATEŞ			
Accepted Date: 22.05.2019		Number of Pages: vi (pre text) + 128 (main body)	
Department: Translation Studies			
Due to the recent widespread audiovisual media, subtitle translations have gained more importance and become one of the focal points of translation researchers. In our study, after analyzing all of the seven episodes in the first season of the English historical drama series <i>Downton Abbey</i> in order to determine the linguistic and cultural translation errors/problems in the Turkish subtitle translations, we tried to provide alternative translations for the relevant sections. In general, the errors are divided into cultural and linguistic categories. As a macro framework, in the light of the Skopos theory, which is the dominant theory of functional translation, translation problems have been identified in line with the purpose and function concepts. In the micro-framework, in addition to the concept of purpose in Skopos, common strategies in subtitle translation were adopted to take translational decisions and give alternative translations for the mistaken parts. In our study, we aim to assert that functional Skopos theory can be guiding in the process of subtitle translation and its criticism. We hold the opinion that the translator's linguistic and cultural background information inadequacy, loyalty to the source text and the lack of focus on the expectations of the target addressee along with the negligence of purpose are the backbone of the translational errors. Based on these errors, it is substantial that subtitle translators should adopt functional and target-oriented translations when translating. We can conclude that Skopos theory can be guiding and instructive in the criticism and practice of subtitle translation both for the target addressee and the translation studies circles on the academic scale.			
Keywords: Translation, subtitle translation, translation errors, Skopos theory, <i>Downton Abbey</i>			

GİRİŞ

İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren toplumlar ve bireyler çeşitli sebeplerle birbirleriyle etkileşim içinde olmuştur. Bu etkileşim ve alışverişin kaçınılmaz araçlarından birisi olan çeviri de, yaşamımızda geniş bir alan kaplamış ve her geçen gün önemi ve uygulaması artarak devam etmiştir. Artan imkanlar, teknoloji, internet ve medya araçları ile birlikte, toplumlar ve insanlar arası paylaşımlar artmakla kalmayıp, bu paylaşımlar daha kolay, daha hızlı ve daha pratik bir hale gelmiştir. Hiç kuşkusuz ki, dizi ve filmler de bu paylaşım ve etkileşimin özellikle kültür ve dil boyutunda göz ardı edilemez araçları haline gelmiştir. Sessiz filmin sona ermesiyle başlayan sözlü/diyaloglu filmlerin açtığı yolda, görsel-işitsel unsurlar da hızlıca yaygınlaşarak özellikle dizi ve film boyutunda ülkelerarası köprüler ağının oluşmasında katkıda bulunmuştur. Türkiye’de de, özellikle 1990’lı yıllardan sonra batının hegemonyasındaki filmler ve diziler yaygınlık kazanmaya başlamıştır. 2000’li yıllarda ise, internetle birlikte diziler özellikle altyazılı bir şekilde izleyiciler tarafından izlenmeye başlanmıştır. Çeviri altyazılar da, gerek profesyonel gerekse de profesyonelliği sorgulanan profiller tarafından yapılmış ve eleştiri konusu olması kaçınılmaz olmuştur.

Çalışmanın Konusu

Yabancı diziler gerek internetteki platformlar, gerekse de çeşitli medya şirketlerine abonelik yoluyla, artık sadece çekilen ülkede değil, diğer birçok ülkede de erişilebilir olmuştur. Ülkemizde de, internetteki çeşitli korsan dizi siteleri yoluyla, birçok insan Türkçe altyazı çevirisi opsiyonuyla yabancı dizileri izlemektedir. Dramadan trajediye, komediden aksiyon dizilerine uzanan bu yelpaze, İngilizce bilgisi olsun olmasın herkesin ortak bir şekilde maruz kaldığı Türkçe altyazı çeviriler vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Amerikan dizilerinin ağırlıkta olduğu bu dizilere, yer yer İngiliz ve diğer Avrupa ülkelerindeki diziler de eşlik etmektedir.

Bu diziler arasında olan İngiliz drama dizisi *Downton Abbey* de, Türkiye’de izlenen diziler arasındadır. Dizi, 2010’da ilk bölümüyle yayınlanmıştır ve 52 bölümün ardından 6 sezon sürdükten sonra, 2016’daki son bölümüyle yayın hayatına son vermiştir. 19’uncu yüzyılın bitimi ve 20’nci yüzyılın başlarını konu alan dizide, olaylar Nisan 1912’de Titanik’in batmasıyla başlar. Aristokrat Crawley ailesinin İngiltere’nin kırsal

kesiminde bulunan devasa malikanesinin içinde cereyan eden olaylar, soylu aile bireyleri ile malikane içinde çalışan hizmetçiler üzerine yoğunlaşmaktadır. Dizide, toplumdaki alt ve üst tabakaların birbiriyle olan ilişkileri ve kadın haklarındaki sorunlar ve değişimler ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, aşk ve entrikanın bolca görüldüğü bu dizideki hikayenin temel ayakları, Lord Grantham Robert Crawley'den sonra kimin mirasa konacağı ve kızı Lady Mary Crawley'in kiminle evleneceği üzerine kurgulanmıştır. Yayınlandığı dönemde, "Amerika'nın en fazla izlenen İngiliz dizisi" olmakla birlikte, 69 Emmy adaylığı alıp bunlardan 50'sini kazanarak Emmy Ödülleri tarihindeki "en çok adaylık kazanan uluslararası dizi" olmuştur (<http://www.milliyet.com.tr/downton-abbey--film-olarak-geri-donuyor--molatik-8665/08.04.2019>). Dizinin izlenen bölümleri www.dizibox.pw adlı internet sitesinden alınmıştır. ABD merkezli olan ve web sitelerinin web trafikleriyle ilgili istatistiki bilgiler veren Alexa şirketine göre, bu site Türkiye'de en çok girilen/tıklanan siteler arasında ilk 50'lerde yer almaktadır, bu da önemli bir istatistiktir.

Şekil 1

İnternet Sitesinin (www.dizibox.pw) Türkiye'de Tıklanma Sıralaması

Kaynak: <https://www.alexa.com/siteinfo/dizibox.pw> (Erişim: 08.04.2019)

Tezimizin konusu da, bu dizinin Türkçe altyazı çevirisindeki hataların Skopos kuramı çerçevesinde tespiti, eleştirisi ve bu hataların alternatiflerinin verilmesi üzerinedir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada, çeviribilim çevrelerince genel kabul gören ve bu alandaki çalışmalara ve araştırmacılara ışık tutan Skopos kuramının altyazı çevirilerinde uygulanabilirliği amaçlanmıştır. Çevirinin salt bir dil aktarımı değil, aynı zamanda amaca yönelik bir kültürel eylem olduğu akıllarda tutularak, kaynak İngilizce metnin Türkçe altyazılarının hataları bulunmuştur. Çalışmada, bu hatalara alternatifler verilerek, ideal/olması gereken çevirinin nasıl yapılacağı ve bu anlamda dilsel ve kültürel olarak nelere dikkat edileceği hususunda bilgilendirici bir çalışma amaçlanmıştır. Bu yolla, gerek çeviri yapan kişiler gerekse de alanda öğrenim gören kişiler için örnek bir uygulama ile kuramın eleştiri ve alternatif boyutunda somutlaşmış bir çalışmasının ortaya çıkması amaçlanmıştır. Çalışma ayrıca, yapılan çeviri hatalarının omurgasını nelerin oluşturduğu, çözmek için de ne gibi yöntem ve stratejilere başvurulabileceği üzerine yol gösterici ve bütüncül bir bakış açısı sunma amacı taşımaktadır.

Çalışmanın Önemi

Skopos kuramının genelde ne olduğuna ve eleştirisine dair çalışmalar olmakla birlikte, ülkemizde özellikle dizi ve film boyutunda çok fazla çalışmanın olduğundan söz etmemiz pek mümkün görünmemektedir. Skopos kuramının ticari, hukuki ve teknik boyuttaki çeviri örneklerinde kullanıldığına rastlayabiliriz, ancak bu çalışma kuramın bir dizi altyazısı için kullanılması bakımından önemlidir. Ayrıca, bu çalışma *Downton Abbey* dizisinin Türkiye’de henüz çeviri alanında hiç çalışılmamış olması bakımından da dikkate değerdir. Altyazı çevirilerinde kullanılan tekniklerin ve çeviri kararlarıyla birlikte stratejilerin de ne olduğu ve nasıl olacağı üzerine çeşitli bilgiler ve tespitler de çalışmadaki odak noktalarından biri haline gelmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmamız, temel olarak nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi uygulanarak yapılmıştır. Çalışmamıza konu olan *Downton Abbey* dizisinin www.dizibox.pw adlı siteden izlenen birinci sezonunun tümünü oluşturan 7 bölümü, İngilizce orijinal seslendirmesi ve Türkçe altyazı seçeneği ile izlenmiştir. Orijinal İngilizce altyazıları ile birlikte, Türkçe altyazı çevirilerinin sıra ve zaman kodlarıyla verilmiş tam listelerine ulaşılmıştır. İzleme esnasında tespit edilen çeviri hataları not edilerek daha sonrasında, hem orijinal konuşma, hem Türkçe altyazısı hem de İngilizce altyazısı aynı anda analiz

edilmiştir. Belirlenen hatalarının İngilizce ve Türkçe senkronize altyazıları sıra ve zaman kodlarıyla verilerek, ardından da Skopos kuramına dayalı tespit ve kararlarla eleştiriler ve alternatif çeviriler sunulmuştur.

BÖLÜM 1: ÇEVİRİ KURAMI

1.1 Çeviri Tanımları

Tüm çeviri türleri gibi, her ne kadar genel olarak teknik bir alan olarak görülse de, altyazı çevirileri de bağlı olduğu kapsayıcı bir üst disiplin çerçevesinde değerlendirilmelidir. Çevirinin tanımı üzerine çok çeşitli fikirler önümüze çıkmaktadır, bunun en önemli sebeplerinden birisi de, çeviride zaman içinde değişen ve gelişen yaklaşımlar olmuştur. Çeviri, kimilerine göre aktarım, kimilerine iletişim, kimilerine göre ise yeniden oluşturma/yazma gibi kavramlarla özdeşleşmiştir. Newmark'a göre çeviri: "genellikle, ancak asla her zaman olmamakla birlikte, yazarın bir metni amaçladığı şekilde başka bir dile çevrilmesidir" (Newmark, 1988: 5). Toury'e göre, "Çeviri, bir dilde kodlanmış olan mesajı, bir başka dilde kodlanmış olan eşdeğeriyle değiştirmektir." (Toury, 1980a: 63). Neubert'e (Nubert 1970'ten akt. Nord, 2001) göre ise çeviri, kaynak metni eşdeğer bir erek metne dönüştürmedir. Nida'ya (Nida, 1964: 12) göre çeviri: "kaynak dildeki bir mesajın, öncelikle anlam, sonrasında da biçim bakımından en yakın eşdeğeridir". Lefevere ise, (1992, 2004a) geleneksel çeviri teorisyenlerinin aksine, odak noktasını politika, kültür ve çeviri arasındaki ilişkiye yönlendirerek ve çeviri çalışmaları/araştırmaları için yeni bir perspektif geliştirerek, çevirinin kaynak/orijinal metnin yeniden yazımı olarak tanımlar. Susan Bassnett de, Lefevere gibi çevirinin salt dilsel bir transfer değil, kültürlerarası bir aktivite olduğunu söylerken, "farklı koşullarda yeterli olabilecek çeşitli sadakat türleri vardır" diye ekler (Bassnett & Lefevere, 1998, 2000: 3). Sosyal ve psikolojik paradigma çerçevesinde ise, Simon (2006) çeviriye daha genişletilmiş bir tanım verdiğini öne sürerek, çevirinin yaratıcı dokunuşların da etkisini içine alan, diğer dillerle etkileşimden esinlenmiş yazım olduğunu söyler. Vermeer'e göre ise: "Çevirmek, erek şartlardaki kitle ve erek amaç doğrultusunda erek ortamda bir metin oluşturmaktır." (Vermeer, 1987: 29). Tüm bunların ışığında, çevirinin salt teknik ve dilsel bir aktarım veya dönüştürüm olmadığı, aynı zamanda içerisinde amacı, kültürü ve iletişimi de barındıran bir eylem olduğu genellemesine varabiliriz.

1.2 Çevirinin Tarihi

Burada, detaylı bir bilgi verme amacı taşımadan, çevirinin tarihi hakkında genel bir bakış sunabiliriz. Çevirinin, İncil öncesi döneme ait olduğu yaygın kabul görse de,

tarihçiler ve bilim adamları arasında çevirinin tarihi ve çıkışı konusu uzun süren bir tartışma zeminine sahiptir. Gerek duygusal, gerek ticari, gerekse de yaşamı sürdürmeye dair çeşitli amaçlar taşıyan çeviriye olan ihtiyaç, insanların etkileşime geçtiği ilk yıllardan itibaren kaçınılmaz olmuştur. Latince'den gelen “translation” kelimesi “bir yerden başka yere aktarma/getirme” anlamına gelir. O dönemlerde hakim olan çeviri anlayışı, “kelimesi kelimesine” ya da “motamot çeviri” idi. Çeviri, Sümerlerden, Budist rahiplerin Çince çevirilerine, antik Yunanlılara ve Romalılara kadar topluluklar içinde her zaman yer almıştır. Milattan önce 3000’li yıllarda dini amaçla yapılan çeviriler ilk örneklerdendir. Ayrıca, batıda bilimin ve ilmin gelişmesinde, Arap bilim adamlarının eserlerinin çevirilerinin etkisi olduğu fikri yaygın kabul görmektedir. Ortaçağda, Latince’nin öncül olduğu çeviriler göze çarpmaktadır. 12. ve 13.yy’larda, Toledo (çevirmen) Okulu, bilimsel, felsefik, dini ve medikal çalışmaları/yapıtları çevirmek için ortak adres haline gelmiştir. 14. yüzyılda, Chaucer Fransızcadan, Latince’den ve İtalyancadan çeviri ve uyarlamalar yapmıştır. Ayrıca John Wycliffe de, Latince’den İngilizceye İncil çevirisi yapmıştır. 15. yüzyılda İncil çevirileri dışında, aynı zamanda İngiliz düz yazı çevirileri de göze çarpmıştır. Efsanevi Kral Arthur’un serbest/uyarlama çevirisi de bu dönemde olmuştur. 16. yüzyıl da yine uyarlamalarla birlikte İncil’in diğer Avrupa dillerine (Flemenkçe, Fransızca, İspanyolca, Çekçe ve Slovence) çevrildiği dönemdir, bu dönemde yapılan çeviriler modern Avrupa dillerinin gelişimine katkı sağlamıştır. Roma’da, Çiçero ve Horace’nin çeviri pratiklerinden 17. yüzyıl boyunca yararlanılmıştır ve Çiçero’nun anlamı aktarmaya yönelik fikirleri ve çalışmaları özellikle İncil çevirilerinde yol gösterici olmuştur. 18. yüzyılda, “anlamına göre” çeviri anlayışını ve yazarın biçiminin de aktarılması görüşü savunulmuştur. Ayrıca bu dönemde, çevirmenler anlamadıkları ve/veya okuyucuyu sıkacağına düşündükleri kısımları atlamışlardır ve kendi ifade biçimlerini ön planda tutmuşlardır. 19. yüzyılda, Alman teolog ve filozof Schleiermacher tarafından şeffaf/açık olmayan çeviri teorisi geliştirilmiştir. Schleiermacher çeviri metodlarını, “yazarı okuyucuya yönlendiren/götüren” ve “okuyucuyu yazara yönlendiren/götüren” olarak ikiye ayırıp, ilkinin “yerlileştirme”, ikincisini ise “yabancılaştırma” olarak tanımlamıştır. 20. yüzyılın ilk yarısına kadar, dilbilimin etkisinde kalan çeviri, daha sonra kültür, hedef işlev, hedef metin, hedef kitle, iletişim, psikoloji ve ideoloji gibi boyutları da bünyesine katarak yeni bir bilim olma yoluna gitmiştir. Ardından geçen sürede de, bilim, edebiyat ve sanatın köprü misyonunu üstlenen çeviri, farklı dillerde ve alanlarda gelişim

kaydeden çevirmenlerle daha da detaylı ve profesyonel bir görünüm elde etmiştir. 20. ve 21.yy'da, bilim, teknoloji ve internetin yoğun olarak hayatımıza girmesiyle, çeviriye makine çevirisi ve bilgisayar destekli çeviri araçları da dahil olmuştur (<https://archive.org/>, 09.04.2019).

1.3 Çeviri Türleri

Çeviriyi türlerine ayırma, çevirmenlerin metotlarını belirleme anlamında önemli bir husus haline gelmiştir. Esasen yazılı ve sözlü çeviri olan çeviriyi, Jakobson (1959/2000), diliçi, diller arası ve göstergeler arası olarak üç ana bölüme ayırmıştır. Çevirmenin, yapacağı çeviride kullanacağı metotların, stratejilerin öncesinde özellikle metin türlerine hakim olması da önemli bir husustur.

Bu noktada da, metin türleri olarak, Reiss (1977/1989) bilgilendirici, işlevsel ve anlatımcı kategorilerine daha sonra, özellikle de yaptığımız çalışmanın odak noktası olan görsel işitsel çeviriyle ilgili olarak, “işitsel-araçsal” (sonrasında ise ‘çoklu-araçsal’ şeklinde adlandırmıştır) türünü eklemiştir. Newmark’ın (1988) başlıca çeviri türlerini ele aldığımızda, (yöntem bakımından) 8 çeviri türü karşımıza çıkmaktadır. Bunlar, kaynak metin odaklı olan: sözcüğü sözcüğüne (motamot) çeviri, birebir (bağımlı çeviri), sadık çeviri, semantik (anlamsal çeviri) ve hedef metin odaklı olan: uyarlama çeviri, serbest çeviri, deyimsel çeviri ve iletişimsel çeviridir.

Sözcüğü sözcüğüne çeviri

Bu çeviri türünde, kaynak dildeki kelimelerinin sırası/düzeni bozulmadan, kelimelerin en genel/yaygın anlamı verilerek çeviri yapılır. Kültürel kelimeler gerçek anlamlarıyla verilir. Bu metodun esas kullanım amacı, ya kaynak dilin yapısını/mekaniğini anlamak ya da zor bir metnin çevirisi öncesindeki süreçte (yardımcı unsur olması adına) tercümesini/çevirisini yapmaktır.

Birebir (bağımlı) çeviri

Kaynak dilin gramer yapıları, hedef dildeki en yakın eşdeğerlerine dönüştürülür/çevrilir, ancak sözcükler bağlam dışı çevrilir. Çeviri öncesi süreç için, çözülmesi gereken problemleri gösterir/belirler.

Sadık çeviri

Sadık çeviri, kaynak metni, bağlamsal anlamı tam olarak vermek için, hedef dilin gramer yapılarının sınırlılıkları içinde yeniden üretmektir. Kültürel ifadelerin aktarımı gerçekleştirilir ve kaynak dil normlarından dilbilgisel ve sözcüksel sapmaların seviyesi/derecesi korunur. Kaynak dil yazarının amaçlarına ve metin gerçekleştirmesine (oluşturma amacına) tamamen sadık kalmaya çalışılır.

Anlamsal çeviri

Semantik çeviri, sadık çeviriden sadece kaynak dil metninin estetik değerini hesaba katması gerektiği sürece/durumda farklılık gösterir. Son halini alan bitmiş çeviride, asonans, kelime oyunu ya da tekrar gibi sorunların olmaması için, uygun yerlerde, olması gerektiği kadar anlamdan ödün verilir. Kültürel eşdeğerliğe dayalı değildir ve okuyucuya çok az taviz verilir. Sadık çeviri dogmatikken, semantik çeviri ise daha esnekler.

Uyarılama (çeviri)

“En serbest” çeviri türüdür. Çoğunlukla tiyatro, komediler ve şiirde kullanılır. Konu (ana fikir), karakterler ve senaryo (hikaye) genellikle korunarak, kaynak dilin kültürü erek dilin kültürüne çevrilir ve metin yeniden yazılır. Daha önce, kelimesi kelimesine çevrilmiş oyunlar ve şiirlerin sonuçları kötü örnekler teşkil etmiştir, ancak uyarılama versiyonları bunlardan farklı olarak istenilen amaca uygun eserler ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Serbest çeviri

Serbest çeviride, kaynak metnin biçimi hesaba katılmaksızın içeriği yeniden oluşturulur. Kaynak metinden daha uzun olan bu çeviri, genellikle açıklama/yorum şeklindedir, sözde bir “diliçi çeviri” olup, ayrıntılı ve gösterişli olan bu türe çeviri demek pek mümkün değildir.

Deyimsel çeviri

Deyimsel çeviri, kaynak metnin vermek istediği “mesajı” yeniden oluşturur/üretir; ancak kaynak metinde bulunmadığı noktalarda, konuşma dilini ve deyimleri tercih ederek anlamı/amacı çok az da olsa saptırmaya/değiştirmeye meyillidir.

İletişimsel çeviri

İletişimsel çeviri, (bağlamsal) anlamın, okuyucunun içeriği ve dili kolaylıkla anlayacağı ve kabul edilebilir bulacağı şekilde, tam olarak aktarılması/çevrilmesi durumudur (Newmark, 1988: 45-47).

Tablo 1

Newmark'ın Çeviri Yöntemleri Tablosu

Kaynak Metin Odaklı	Hedef Metin Odaklı
Kelimesi-Kelimesine Çeviri	Uyarlama
Birebir Çeviri	Serbest Çeviri
Sadık Çeviri	Deyimsel Çeviri
Anlamsal Çeviri	İletişimsel Çeviri

Kaynak: Newmark (1988: 45)

1.4 Çeviri Eylemi

1970 ve 1980'li yıllar, statik dilbilimsel çeviri türleri ve bakış açısından uzaklaşılarak, özellikle Alman bilim insanlarının öncülüğünü yaptığı işlevsel ve iletişimsel yöne kayarak, genel perspektifin ve çeviri eleştirilerinin bu odak noktalarıyla irdelendiği yıllar olmuştur. Justa Holz-Manttari, gerek çeviri teorisi gerekse de uygulamalı alan için işlev odaklı yaklaşım geliştirmiştir bu da profesyonel çevirmenler için kılavuz niteliğinde olmuştur. İletişim ve eylem teorilerinden yola çıkarak, kültürlerarası iletişim ve çeviri eyleminin özelliklerini ön plana çıkarmıştır. Manttari, teorisinde çevirinin farklı kültürler arasında gerçekleşen iletişim süreci olduğunu öne sürerken, erek metnin de özel/belirli durumlarda ve şartlarda işlevsel olması gerektiğini vurgulamıştır. Kaynak metin ile erek metin arasındaki kıyaslamaların da önemli olmadığına işaret etmiştir. Çeviri eyleminde, çeviri amaç güdümlü ve sonuç odaklıdır ve tezimize konu olan dizi çevirisinde de görüldüğü üzere, çeviri kültürlerarası bir mesaj ileticisi rolündedir. Dizi/film çevirileri farklı kültürleri bir araya getiren, tanıştıran ve kaynaştıran unsurlar olduğundan ötürü, dizi altyazıları da kültürel ve iletişimsel anlamda hedef kitleye işlevsel, anlamlı ve kabul edilebilir çeviriler sunmalıdır. Bu aktarımı gerçekleştiren ve kültürlerarası köprü rolündeki çevirmen de “uzman” olarak ele alındığından ötürü,

çevirmen gerek kültür gerekse de dil anlamında yetkin olmalıdır. Manttari'ye (1984) göre, çeviri sürecinde bir dizi roller ve bu rolleri üstlenen aktörler yer alır. Bunlar aşağıdaki şekilde açıklanabilir:

Şekil 2

Manttari'nin Çeviri Sürecindeki Roller Sınıflandırması

- Çeviriyi başlatan → çeviriye (metne) ihtiyaç duyan şirket ya da birey
- Çeviriyi ismarlayan → (çevirmenle iletişime geçip) çeviriyi sipariş eder)
- Kaynak metni üreten → çevrilecek (kaynak) metni üretir
- Çevirmen → bir (erek) metin üretir
- (Erek) metin kullanıcısı → (erek) metin ile çalışır (kullanır)
- (Erek) metin alıcısı → (erek) metin okuru

Kaynak: Manttari (Manttari: 1984)

Tezimizin konusu çerçevesinde değerlendirdiğimizde, burada, çeviriyi başlatan diziyi izlemek isteyen/ihtiyaç duyan izleyici kitlesi olabilir. Çeviriyi ismarlayan da, diziyi ihtiyaç duyan izleyici kitleye diziyi sunmak isteyen medya şirketi, ya da internet üzerinden dizi yayını gerçekleştiren organlar ve buradaki yetkili/ilgili birimler olabilir. Kaynak metni üreten ise burada senaryoyu oluşturan kişi(ler)dir. Manttari, iletişim uzmanı olarak gördüğü çevirmene, erek kitlenin ihtiyaçlarına göre bir çeviri metin oluşturması gerektiğine vurgu yapar. Çevirmen de, dizi altyazı çevirisinden sorumlu kişi olarak önemli bir rol üstlenir. Erek metni kullanan, burada izleyici ve/veya çeviri işini başlatan/veren de olabilmektedir. Son olarak da, erek metnin/altyazının alıcısı olarak da (hedef) izleyiciyi söyleyebiliriz. Çeviri eylemi, alıcılar/izleyiciler üzerinde işlevsel olarak iletişimsel bir erek metin (altyazı) üzerine odaklanır. Dizideki unsurların hedef kitlede uygunluğu ve işlevselliğine çevirmen karar vererek, salt bir kaynak metin kopyası üretme işlemine girmez.

1.5 Betimleyici Yaklaşım

1980'li yıllarda Toury, çoğul dizge kuramı ışığında betimleyici yaklaşımı çeviri araştırmaları alanına tanıtmıştır. Çevirinin iki farklı çoğul dizge arasında gerçekleşen bir

transfer/aktarım olduğunu öne süren Toury, çevirmenin çeviri sürecinde kaynak dizge normları ve erek dizge normlarına maruz kaldığını ve bunun dışında da ayrıca öncül normlara da dikkat çekmektedir. Bu normların çeviri kararlarında etkili ve yönlendirici olduğunu öne süren Toury, öncül normlar, süreç öncesi normları ve süreç içi normlar ayırımına gider (Yazıcı, 2010: 134-135). Kaynak metne dilbilgisel olarak bağlılığa karşı betimleyiciliğin öncüsü olan Gideon Toury, esas unsurun erek noktada (tarafıta) olduğu konusunda ısrarcı davranmıştır (Pym, 2001). Bu eğilim, çeviriye sadece kaynak metnin dilsel yönüyle bakmanın imkansızlığı sebebiyle, geleneksel yaklaşımlara yönelik anlamlı bir karşı çıkış olmuştur. Betimleyici yaklaşım her ne kadar Diaz Cintas (2004) ve Pedersen (2007) gibi görsel-işitsel çeviri araştırmacıları tarafından desteklense de, bunun görsel-işitsel çeviri bakımından bazı kısıtlamaları da bulunmaktadır. Buradaki temel eleştiri bu yaklaşımın yazınsal/edebi türler üzerine olduğudur. Olumlu olarak da, çevirinin “nasıl” olacağına değil “ne” olduğuna ve dilsel parametrelerden çıkılması üzerine olan yönü gösterilebilir. Snell Hornby de (2006), betimsel çeviri araştırmalarının tanımı olarak: betimleyici, amaç-odaklı, işlevsel ve sistemli olduğunu öne sürer. Burada, kültür faktörü bağlamında, çevirmenin ilk ve en önemli merkez olduğunu düşündüğümüzde, altyazı alıcısı olan kitlenin rolünün zayıflatılmış konuma düşeceği değerlendirilmesinde bulunabiliriz.

1.6 Skopos Kuramı

Çevirinin uygulamalı alanını her ne kadar uzun süre öncesine dayansa da, akademik bir disiplin olarak ortaya çıkması ve gelişmesi yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren gerçekleşmiştir. O dönemlere kadar, dilbilimin ve dil öğretmenin/öğrenmenin bir aracı olarak görülmüştür. 1950 ve 1960’larda ise, çoğunlukla dilbilim odaklı çalışmalar ön plana çıkmıştır. Ardından gelen süre içerisinde ise, James Holmes’in çeviriyi bir bilim dalı olarak göstermesinin ardından çeviribilim çeviri eylemi, kültür, iletişim, amaç, işlevsellik, erek odaklılık, erek metin ve erek kitle gibi kavramlar ışığında daha detaylı ve kuramsal bir çerçeve kazanmıştır. Çeviri araştırmaları bünyesinde, uzun süre boyunca, bir çevirinin başarılı olup olmadığı kriteri ve kalitesi “eşdeğerlik” ve/veya “sadakat” ölçütlerine bağlı kalmıştır. Bunlar, zamanla basmakalıp olup çeviriyi dar çerçevede ele aldıkları ve çevirinin karmaşık bir insan aktivitesi olduğu fikri savunulduğundan ötürü zayıfla(tıl)mıştır, ardından da diğer çeşitli etkenlerin göz önünde bulundurulması gerektiği anlaşılmıştır.

Hans J. Vermeer tarafından öne sürülen Skopos teorisi, 1970’lerde Almanya’da gelişen işlevsel çeviri teorisinin özünü temsil etmiştir. Yunanca bir kelime olan “skopos”, “amaç”, “hedef” gibi anlamlara gelmektedir. Skopos teorisi, çeviriyi bünyesinde “amacı” bulunduran bir eylem olarak görerek, kaynak metnin ve erek metnin durumu/koşulları, birbirleri arasındaki ilişki, çeviri kavramı, çevirmenin rolü, çeviri standartları ve stratejileri gibi kavramlar üzerine yeni bir bakış açısı sunmayı amaçlamıştır. Bu yeni anlayışla birlikte, çeviriye artık geleneksel “kaynak metin odaklı” bakış terk edilmiştir. Vermeer, eylem kuramına dayanarak, her eylemin bir amacının/hedefinin olduğunu ve çevirinin de bir eylem olduğunu söyleyerek, onun da bir amacının olması gerektiğini savunmuştur. Bu amacın da, bir işveren/çeviriyi ısmarlayan tarafından verildiğini/belirlendiğini öne sürer.

Skopos teorisi, bir bakıma, geleneksel çeviri teorilerinin eksiklerini tamamlamaktadır. Skopos teorisinde, “doğru” ya da “yanlış” ve “sadakat” ya da “sadakatsizlik” gibi kavramlar yoktur, ayrıca çeviri sürecini belirleyen ve karar veren de çevirinin Skoposu’dur. Skopos teorisinde, erek metnin tek ve mutlak faktör olmadığı, farklı durumlar için farklı stratejiler olduğu öne sürülmüştür. Vermeer’e göre, çeviri stratejilerini belirleyen faktör bir metnin amacıdır. Çeviri eyleminin Skopos’unu merkeze alan Vermeer, kaynak metin ya da onun kaynak okuyucudaki etkilerini ya da çeviride karar verici unsur olarak görülen kaynak metin yazarını ön planda tutan, eşdeğerliğe dayalı geleneksel teorilere karşı çıkar. Christiane Nord (2001) Skopos teorisini, bir bütün olarak çeviri eyleminin esas amacının (herhangi bir) çeviri sürecinin en önemli ve en öncelikli ilkesi olduğu şeklinde açıklar. Temel olarak, bu teori çevirinin amacına odaklanır ve bu amaç da “işlevsel” olarak “yeterli” bir çeviri/sonuç oluşturmak için kullanılacak olan çeviri metotlarını ve stratejilerini belirleyen etkidir. Ortaya çıkan bu sonucu (çeviri ürünü), Vermeer (1984/2014) “translatum” olarak adlandırır. Bu sebepten ötürü, bir çevirmenin kaynak metnin “çevrilme sebebini” ve “erek metnin işlevini/amacını” bilmesi oldukça önemlidir.

Skopos teorisi, dört ana aşamadan geçmiştir, bunlar: Katharine Reiss’in çeviri eleştirisinin işlevsel tarafı, Hans J. Vermeer’in Skopos teorisi ve ötesi, Justa Holz-Manttari’nin çeviri eylemi kuramı ve Christiane Nord’un İşlev Artı Sadakat İlkesidir. Nord (2001) ideal çeviride, erek dildeki amacın kaynak dille kavramsal içerik, dilsel biçim ve iletişimsel işlev bakımından eşdeğer olması gerektiğini savunmuştur. Ancak,

bazı durumlarda eşdeğerliğin mümkün olmadığını ileri sürmüştür. Vermeer de, teori ve uygulama arasındaki boşluğu doldurma adına, eşdeğerlik kuramını bir tarafa bırakıp işlevsel bir teori olan Skopos teorisinin temellerini atmıştır. Vermeer'e (1984/2014) göre, çevirideki tüm problemleri sadece dilbilimle çözmemiz imkansızdır. Eylem kuramına göre, insan eylemi belirli bir durumda gerçekleşen amaçlı/kasıtlı bir davranıştır. Buna göre, çeviri de kaynak metne dayalı çevirisel bir eylemdir. Bu sebepten ötürü, Vermeer bu amaca dayalı eylem kuramına Skopos kuramı adını vermiştir. Okuyucu/alıcı kitle, çevirinin amacını belirleyen en önemli faktörlerden birisidir. Vermeer'e göre çevirmek/çeviri yapmak, hedef/erek ortamda bir amaç ve hedef şartlardaki (hedef) kitle için bir metin üretmek/oluşturmaktır. Kuramında sıklıkla "iletişim" ve "kültür" kavramlarına yer veren Justa Holz-Manttari, "çeviri eylemi (çevirisel eylem)" adını koyduğu kuramında, çeviriyi belirli bir amacı gerçekleştirmeye yönelik kompleks bir eylem olarak görür. Nord da, Skopos teorisinin faydalarından bahsetmekle birlikte, Skopos'un birbirinden bağımsız iki eksikliğinden bahseder. Bunlardan ilki, erek metin beklentilerinin farklılık taşıyacağından ötürü, çevirinin amacının bütün erek kitle okuyucusunu/alıcısını tatmin etmesinin imkansız olduğu görüşüdür. İkincisi ise, çevirmen ve kaynak metin yazarıyla ilgili olanıdır. Nord'a göre, eğer bir çeviri siparişi/işi kaynak yazarın amacına ters veya uyumsuz iletişimsel amaçlar taşırsa, ortaya çıkacak olası çeviri sonuçlarının sayısına dair bir kısıtlama olamaz. Yani, aynı metin için ortaya bir sürü farklı çeviri versiyonu/sonucu çıkabilir. Bu eksiklikleri göz önünde bulundurarak, Nord Skopos teorisinde "sadakat ilkesi" olması gerektiğini öne sürmüştür: buradaki "sadakat" ya da "bağlılık" çevirmenin çeviri işi için etkileşimde bulunduğu partnerlerine (müşterilere, alıcı kitleye) olan sorumluluğudur. Skopos kuramındaki temel kavramlara aşağıdaki gibi değinebiliriz:

1.6.1 Eylem Kuramı

Eylem kuramı, Skopos kuramının temelini oluşturmaktadır. Eylem, "kasıtlı olarak/bir niyetle dünyada (doğada) bir değişiklik yapmak ya da engel olmaktır" (Wright, 1968: 38, akt. Nord 2001), bundan ötürü eylem, "bir durumdan başka bir duruma geçiş ya da değişikliktir" (Wright, 1968: 28, akt. Nord 2001). Süreç içinde, iki veya daha fazla aktör olduğunda ise, etkileşim kuramı söz konusu olur. Çeviri sürecindeki birçok faktörü göz önünde bulundurduğumuzda, çeviriye de bir etkileşim diyebiliriz. İşlevsel çeviri kuramcılarını çeviriyi, çevirisel, kasıtlı/amaçlı, kişilerarası, iletişimsel bir etkileşim,

kültürlerarası bir eylem ve metin oluşturma/işleme eylemi olarak görürler. Bu tanımların çeşitliliği de, çevirinin genişliğinin ve kompleks yapısının göstergesidir.

1.6.2 Skopos, İşlev, Amaç, Hedef, Niyet

Daha önce de bahsettiğimiz gibi, Skopos Yunancada “amaç” anlamına gelmektedir ve Skopos kuramına göre, herhangi bir çeviri sürecinin esas belirleyicisi tüm bu çeviri eyleminin amacıdır (Skoposudur). Vermeer’e (1989) göre, burada üç çeşit amaçtan bahsedilebilir: çevirmenin amacı, erek ortamda/kitlede erek metin tarafından amaçlanan iletişimsel hedef ve belirli bir çeviri stratejisi ya da prosedürü tarafından amaçlanan hedef. Ancak, Skopos terimi genellikle erek metnin amacını kastetmektedir. Skopos dışında, Vermeer aynı zamanda amaç, hedef, niyet ve işlev gibi kavramlar kullanmıştır. Bunları da birbirine eşdeğer görerek Skopos terimi altında toplamıştır. Özetle, metnin çevirisinin bir amacının olması ve erek ortamda işlevsel bir şekle girmesi gerektiğini savunur. Dizi altyazı çevirisinde de bu durum söz konusudur ve ortaya çıkan çevirinin işlevsel ve kullanılabilir olması öncelik taşımaktadır.

1.6.3 Metin İçi ve Metinlerarası Uyum

Metin içi uyumda, çevirinin alıcı/erek kitlenin şartlarıyla uyumlu olup kabul edilebilir bir nitelikte olması vurgulanır. Buna göre, erek metin alıcısının erek metni anlayabilmesi ve kendi kültür ve iletişim durumlarıyla yeterli ölçüde uyumlu olarak yorumlaması gerekir.

Ancak şu da unutulmamalıdır ki, erek metin kaynak metinde sunulan belli bir formata göre oluşturulduğu için, kaynak metinle bir tür ilişki içinde olması beklenir. Bu ilişki de, “metinlerarası uyum” ya da “bağlılık” olarak adlandırılabilir. Bununla birlikte, buradaki “bağlılık” kavramı kaynak metne “tamamen” bir bağlılık olarak da anlaşılmalıdır.

Skopos kuralına göre, kaynak metin ile erek metin arasında bir uyumun olması önemli bir husustur, bununla birlikte çevirinin son şekli hem çevirmenin kaynak metni yorumlamasına hem de çevirinin Skopos’una bağlıdır. Metinlerarası uyum metin içi uyuma destek gibi değerlendirilirken, her ikisi de Skopos kuralına destek olarak değerlendirilir (Nord, 2001). Yani, dizi altyazı çevirisinde de, öncelik amaç ve işleve

verildikten sonra, altyazıların öncelikle kendi içinde uyumlu ve ardından da kaynak dildeki metinle de uyumlu olması beklenir.

1.6.4 Kültür

Vermeer'e göre "kültür bir toplumun geleneklerini, sosyal normlarını ve onların dışı durumlarını kapsar" (Reiss ve Vermeer, 1984/2014: 43). Bireyler de, bu norm ve gelenekler ışığında benzer ya da birbirlerinden farklı olurlar.

Çeviri de, kültürlerin bir kıyaslaması/karşılaştırılmasıdır. Çevirmenler kaynak kültürdeki olayları/olguları, gerek bir yabancı dilden kendi dillerine gerekse de kendi dillerinden bir başka dile, kendi kültürlerinde var olan (kültürlerine özgü) bilgi ve birikimleri ışığında yorumlarlar (Nord, 2001). Çevirinin de, kültürden bağımsız olamayacağı ve temel faktörlerden olan kültürün çeviri sürecinin karar alma, süreç ve sonuç gibi aşamalarında belirleyici rol olacağı unutulmamalıdır.

1.6.5 Yeterlilik ve Eşdeğerlik

Çevirmen bir çeviri durumunda, erek kültür şartlarında yer alan kitleyi, kaynak metin tarafından yapılan bilgi sunumu hakkında haberdar eden/bilgilendiren kaynak metnin ilk ve gerçek alıcısıdır. Çevirmen, bu yeni alıcı kitleye onların ihtiyaçları, beklentileri, geçmiş bilgi ve deneyimleri hakkındaki varsayımları/tahminleri üzerine şekillendirdiği bir erek metin sunar. Bu varsayım ve tahminler, kaynak metin yazarınıninkinden farklılıklar gösterecektir, çünkü kaynak ve erek metinlerin hedef kitleleri farklı kültür ve dil topluluklarına aittir. Bu da, çevirmenin kaynak metin yazarının sunduğu miktar ve türde bir bilgiyi aynı şekilde sunamayacağını gösterir. Çevirmen burada, başka tür bir bilgiyi başka bir biçimde sunar.

Skopos kuramında "yeterlilik" kavramı, verilen çeviri talimatına/işine göre oluşturulan erek metnin niteliklerine/kalitesine işaret eder. Çeviri eylemi süreciyle ilişkili ve dinamik bir yapısı olan "yeterlilik", çeviri emrinde/talimatında belirlenmiş olan iletişimsel amaca uygun olan amaç odaklı olarak seçilmiş göstergeleri işaret eder. Yani, görsel-işitsel bir unsur olan dizide de, iletişimsel işlevi olan çeviri seçimleri yapılmalıdır.

Skopos kuramında geçen "eşdeğerlik", bir Skopos'a (amaca) olan yeterlidir, bu Skopos da kaynak metinle aynı iletişimsel işlev ya da işlevleri gören ve bu yüzden de, kaynak

ve erek metin arasındaki değişmezliği koruyan bir amacı ifade eder. Buradaki eşdeğerlik kavramı, Reiss'ın iletişimsel çeviriyi kastettiği, sadece kelime düzeyinde değil, metin düzeyindeki “işlevsel eşdeğerliğe” indirgenmiştir. Yani, burada metin seviyesinde/düzeyinde oluşturulan işlevsel bir eşdeğerlik kastedilmektedir. Reiss'a göre, eşdeğerlik çeviri yaparken olası bir amaç olabilir ancak nihai olarak geçerli bir çeviri prensibi olamaz ve genel, kapsayıcı kavram olarak eşdeğerlik değil yeterlilik ön planda tutulur (Reiss ve Vermeer, 1984/2014).

1.6.6 Skopos'un Temel Kuralları

Reiss'ın işlevsel metin türleri modelini baz alarak yola çıkan Reiss ve Vermeer, Skopos kuramının tüm metin türlerini kapsayan bir kuram olmasını amaçlamışlardır.

Skopos'taki altı (6) kural şu şekildedir:

- 1) Erek metni belirleyen çevirinin amacıdır.
- 2) Kaynak metin, kaynak dilde bir bilgi aktarımıyken, erek metin benzer bir aktarımı erek kültürde gerçekleştirir.
- 3) Ancak erek metnin gerçekleştirdiği bilgi aktarımı kaynak metne yansımaz.
- 4) Erek metin kendi içinde bağdaşık olmalıdır.
- 5) Erek metin, kaynak metinle bağdaşık olmalıdır.
- 6) Yukarıda anılan kurallar hiyerarşik bir düzende verilmektedir ve skopos (amaç) kuralı hepsinden önce gelmektedir (Gürçağlar, 2011: 124, krş. Munday, 2008: 80).

Munday'ın (2008) da belirttiği gibi, ikinci kural, gerek kaynak gerekse de erek metnin her birinin kendi dilsel ve kültürel bağlamlarındaki işlevlerine değinir, yani her ikisi de belli bir işlev taşır. Üçüncü kurala göre, erek dil ve kültür şartlarında oluşturulan erek metnin işlevi, kaynak kültürdekiyle aynı olmayabilir. Dört ve beşinci kurallar da, eylem ve bilgi aktarımının başarısının neye göre değerlendirildiğine dair genel Skopos “kurallarına” değinmektedir: metin içi tutarlıkla ilgili olan “tutarlık kuralı” ve kaynak metinle olan (metinlerarası) tutarlıkla ilgili “bağlılık kuralı”. Yani erek metin, erek kitlenin durumuna/şartlarına uyumlu ve kabul edilebilir olmalıdır. Dizi çevirilerinde de,

metinlerarası uyumdan daha öncelikli olarak, metin içi uyumun/tutarlılığın ön plana çıkması işlevsel olarak başarılı bir çevirinin ortaya çıkmasında önemli bir etkidir.

1.6.7 Skopos Kuramının Faydaları ve Altyazı Çevirisinde Skopos

Skopos kuramı, aynı metnin çevirmene verilen çeviri işine ve erek metnin amacına göre farklı şekillerde çevrilebilmesine olanak sağlar. Skopos'a göre, çevirmen erek metne ilişkin bazı prensiplere uygun olarak bilinçli ve tutarlı/uyumlu bir çeviri yapmalıdır. Bu kuramda, bu prensiplerin ne olduğu verilmemekle birlikte, (prensipler anlamında) her bir durum için ayrı ayrı karar verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Buna örnek olarak da, Vermeer'in (1989/2004) kendi örneğinden yola çıkabiliriz: örneğin yabancı bir avukat, içinde belirsizlik bulunan Fransızca bir miras belgesini dipnotlar ve yorumlar vererek birebir bir şekilde çevirirken, bir romanda bulunan aynı miras belgesini çevirmen, okumanın akışını bozmamak adına, dipnotlar vermeksizin aynı belirsizliği erek dilde oluşturarak aktarabilir.

Toury'nin aksine, Skopos'a göre çeviri hem kaynak hem de erek kültüre dayalı/bağlı bir olaydır. Kaynak kültürde başlar ve hatta kaynak metne direkt ya da dolaylı etki eder. Burada, önemli olan durum/bağlam değil, "beklenen/umulan" bağlamdır. Çevirmen, karar alma noktasında önemli rol oynar. Kaynak metin bir "bilgi sunumu" olarak görüldüğünden, erek metin odak noktası olur, çevirmen de fazla kısıtlamalara tabi tutulmaz ve böylelikle amaca ulaşmak adına strateji belirleme alanı kazanır. Geleneksel, tek tip, ideal ve başarılı çeviri konsepti terkedilip, amaca ve işleve uygun olarak daha alternatifli, esnek çeviri opsiyonlarına yer açar (Munday, 2008: 80-81). Dizi ve film çevirilerinde de, çevirmen ifadeleri çevirirken iletişimsel bir amaç taşıyan stratejiler benimseme hususunda rahat bir ortam yakalar. Pedersen'in (2007) de aktardığı gibi, Skopos kuramının avantajı çevirinin amacının ne olacağı üzerine açıkça detaylar vermesi ve çeviri işinin/siparişinin çeviri sürecindeki rolüne vurgu yapmasıdır. Kaynak metin iletilicisinin erek metninkiyle aynı hedef (izleyici) kitleye sahip olmadığını ve bu yüzden de Skopos'un belli bir altyazı çevirisi için hangi makro stratejinin uygulanacağına karar vermesine yardımcı olduğunu öne sürer (Kristensen, 2009'dan akt. Khalaf, 2016). Dahası, diğer tüm dillerde olduğu gibi, kaynak metnin aynı dil içinde farklı işlevleri/amaçları olabilir, bu yüzden de belirlenen bir Skopos bunlardan hangisinin o duruma daha uygun olacağına karar verir (Schjoldager, 2009). Burada, çevirmenle birlikte çeviri emrinin/siparişinin, yani çeviri işini sipariş eden(ler)in,

rolünün de dizi/film altyazı çevirilerinin uygulamasında erek metnin nasıl olacağı, yani altyazıların nasıl olacağı üzerine de rolünün kritik olduğunu anlamaktayız.

BÖLÜM 2: GÖRSEL-İŞİTSEL ÇEVİRİ

2.1 Görsel İşitsel Çevirinin Tarihi ve Gelişimi

Pardo'ya (2013) göre, 1930'larda ortaya çıkan görsel-işitsel çeviriyi, teknik olarak görsel-işitsel bir metnin dilsel aktarımını mümkün kılan teknik bir metot olarak tanımlayabiliriz. Görsel-işitsel metinle ilgili sorunlar, 19. yüzyılın sonunda sinemanın doğuşuyla ortaya çıkmıştır. Sessiz film döneminde, arabaşlıklar (intertitle) çevrilmek ve/veya tercüme edilmek zorundaydı, hemen sonrasında da, sesli filmlerin başlamasıyla, altyazılar ve (daha sonra) dublaj kesinlikle gerekli hale gelmiştir. Gambier'e (2003) göre, görsel-işitsel çeviri 90'lardan sonra önem kazanmaya başlamış ve daha ciddi bir alan olarak görülmüştür. Bu türden çeviriler için, 1980 ve 1990'larda "zoraki/yapmacık" ve "yan/ikincil" sıfatları kullanılmıştır, fakat olumsuz çağrışımları sebebiyle bu kullanımlar eleştiriye maruz kalmıştır. Daha sonralarında ise, bu tür çeviriler için daha kapsayıcı ve genel bir terim bulma amacı güdülmüştür, bu doğrultuda da, "görsel-işitsel çeviri" terimi ortaya atılmıştır. Ayrıca, sağır ve duyma zorluğu çekenlerin yanı sıra, kör ve kısmi körlüğü olanlar için işitsel açıklamalar da görsel-işitsel çeviride yeni ve yenilikçi uygulamalar olmuştur (Ramael & Cintaz, 2007). 1987 yılında, Avrupa Yayın Birliği'nin desteğiyle, ilk defa İsveç'in Stockholm şehrinde Dublaj ve Altyazı Konferansı'nın düzenlenmesiyle, görse-işitsel çeviriye o zamana kadar hiç rastlanmamış bir ilgi olmuştur. Bu da, içlerinde Ivarsson (1992), Luyken ve diğerleri (1991), Pommier (1988), Diaz Cintaz ve diğer birçok araştırmacının makaleleri ve kitaplarının basılmasına yol açmıştır. Altyazı çevirileri, günümüzdeki yaygın internet kullanımı ve ülkelerarası medya unsurlarının (dizi, film, belgesel vs.) kolaylıkla erişilebilir olmasıyla daha da yaygınlık ve önem kazanmıştır.

2.2 Dublaj Çevirisi

Dublaj çevirisi günümüzde, özellikle de Türkiye'de, sıkça başvurulan bir yöntemdir. Dizilerin seri bir şekilde çıkması ve bölüm çokluğu sebebiyle altyazıyla verilmesiyle, dublaj yöntemi dizilere kıyasla filmlerde daha sık kullanılmaktadır. Ancak, sinemalarda yine de altyazılı filmlere rastlanabilmektedir. Luyken ve diğerleri (1991) (dudak uydurma) dublajın, orijinal konuşmaların sadık çevirisiyle yapılan ses bandı/kaydı ile değiştirilmesi olduğunu ve bunun da orijinal kayıttaki dudak hareketlerini, ifadeleri/konuşmaları ve sürelemeyi/zamanlamayı yeniden üretmeyi amaçladığını öne

sürer. Burgess (1980) üç tür dublaj tanımı verir: a) değişiklikler, kesmeler ya da eklemeler yapmak adına, orijinal kaset, kayıt ya da banttan yeni bir kayıt oluşturmak; b) genellikle orijinal (kaynak) bandın/kayıtın senkronize çevirisi olan tamamen yeni bir ses bandı (kaydı) eklemek; c) bir film ya da kasete/banda ses eklenmesi. Chaume (2012: 1) ise dublajı, “bir filmdeki (ya da herhangi bir görsel-işitsel metnin) kaynak dil diyaloglarının orijinal ses bandının, erek dilde kaydedilmiş çeviri diyaloglarının olduğu ses bandıyla değiştirilmesiyle oluşturulan bir görsel-işitsel çeviri türü” olarak tanımlar. Dublaj, birçok aşamalardan oluşan bir işlemdir. Özetle, dublajcıya (dublaj çevirmeni), film diyaloglarının olduğu yazılı metinle birlikte film ya da dizi verilir, o da çevirisini yapar ve tekrar gönderir. Çevirmenin işi burada bittikten sonra, çeviri metin birkaç değişimden/aşamadan geçer. Öncelikle, diyalog yazarı daha sonra dublaj direktörü ve hatta dublör aktörler de gerekli yerlerde çeşitli değişiklikler yaparlar. Ancak, diyalog yazarı ve dublaj direktörü kaynak dili bilmiyorsa hatalar kaçınılmaz olur. İdeal olanı, çevirmenin de o an stüdyoda olmasıdır, ancak genellikle bu pek mümkün olmamaktadır. Dublaj, genellikle dudak senkronizasyonu ile özdeşleştirilir ve çeviri diyalogların da o an ekrandaki karakterlerin dudak hareketleriyle senkronize olması vurgusu yapılır. Ancak, bu her dublaj durumu için geçerli değildir, çünkü karakter (ya da anlatıcı/hikayeci) o an ekranda olmayabilir. Bu sebeple, ekran dışı dublaj ve dudak uydurma dublajı arasında bir ayırım olmalıdır (Franco ve diğ. 2010: 43).

2.3 Altyazı Çevirisi

Her ne kadar tezimiz yapılmış bir altyazı çevirisine kuramsal çeviri eleştirisi zemininden hareketle bakıyor olsa da, altyazı çevirisinin çeşitli boyutlarıyla (teknik, dilsel) ele alınması ve çerçevesinin bilinmesi de faydamıza olacaktır. Çeviri araştırmaları disiplininde geniş bir alan işgal eden altyazı, uzun yıllar boyunca gerek akademisyen çevreler, gerekse de eğitim boyutunda göz ardı edilmiştir. Ancak 1990’lardan itibaren, görsel-işitsel unsurların artışı ve daha geniş kitlelere ulaşmasıyla, hak ettiği değeri görmeye başlamıştır. Görsel unsurlar, günlük hayatımızın önemli bir parçası haline gelmiş ve değişen büyüklükteki ekranlar hepimizin hayatını bir bakıma kuşatmıştır. 1930’larda, filmlere sözlerin/konuşmaların girmesiyle de, bu konuşmaların çevirisi kaçınılmaz olmuştur. Cintaz & Ramael’e göre altyazı,

“Konuşmacıların orijinal diyaloglarının yanı sıra, görüntüye yansıyan söylemsel unsurları (harfler, eklemeler, grafitiler, yazılar, afiş-pankart vb.) ve film

müziklerinde yer alan bilgileri/unsurları [şarkılar, ekranda görünmeyen karakterlerin sesleri (voice-off)] aktarmayı/nakletmeyi amaçlayan ve genellikle ekranın alt kısmında bulunan yazılı metni sunmaktan oluşan bir çeviri uygulamasıdır (Cintaz & Ramael, 2007: 8).”

O’Connell (2007) altyazılamayı, orijinal film seslerini/konuşmalarını ekrana yazılı bir metin ekleyerek tamamlamak/desteklemek olarak tanımlar. Cohen (Cohen, 2009’den akt. Poturica, 2017) ise altyazıyı, en basit haliyle, orijinal ses ve görüntüye eşlik eden yazılı çeviri olarak tanımlar. Shuttleworth ve Cowie (1997: 161) de altyazılamayı, “film ve televizyon diyalogları için senkronize altyazı sağlama/oluşturma işlemi” olarak tanımlar. Altyazı, hem diliçi hem de diller arası çevirilerde kullanılan bir uygulamadır. Örneğin, işitme engelliler için dilici altyazılar kullanılırken, bir başka dile mensup kitle içinse diller arası altyazı kullanılır. Altyazı çevirisinin teknik boyutlarına sonraki kısımlarda değineceğimizden, genel bir bakışla altyazı çevirisinin daha pratik, ekonomik ve yaygın olduğunu söyleyebiliriz. Pedersen (2011) tüm çeviri türlerinin kendine özgü sınırlılıkları ve zorluklarının olduğunu ve bunları aşmak için çevirmenlerin belli stratejiler uyguladığını öne sürerken, altyazının sınırlılıklarının çok daha fazla olduğu için sıklıkla “sınırlı çeviri” olarak da adlandırıldığını vurgular. Ancak, Gottlieb (2011) yer ve zaman probleminin, orijinal diyalogların “tartışmalı” unsurlarının kolaylıkla atlanması/dışarıda bırakılması için kolay bir mazeret olmaması gerektiğini savunur.

2.3.1 Dilbilim ve Altyazı

Çeviribilimin dilbilim merkezli bir eylem olmadığı gerçeği, uzun yıllardır hakimiyetini koruyan bir savdır. Bununla birlikte, çeviribilim ve çeviri araştırmaları kaynak metnin sadık bir şekilde aktarılması fikrinin de oldukça uzağındadır. 1980’lerde, çeviri araştırmacılarının ilgisi de zamanla bir dilden ve kültürden diğerine transferi sağlayan şeyin kaynak metin değil, erek metin ve onun hedef kitledeki işlevi yönüne kaymıştır. Süreçten ürüne doğru olan yolculukta, öncelikle film, dizi ve TV programları üretilir, satılır ve tekrar çevirileri yapılarak dağıtılır ve bunun gibi birçok işlemde geçtiği için “kaynak metin” ve “kaynak yazar” olguları geri planda kalmaktadır. Bu durumda, kaynak metinler erek metinlere çevrilmekte ve çeviri dilsel ve bir o kadar da kültürel bir eylem olarak devam etmektedir (Cintas & Ramael, 2007: 144). Ancak tüm bunlar, metnin dilsel yönden “tamamen” göz ardı edileceği anlamına da gelmemelidir. Öyle ki, dilsel bakımdan çeşitli genel teknikler veya stratejiler de çevirmene yardımcı unsurlar

olacaktır. Bu noktada, Diaz Cintas ve Ramael genel öneriler bakımından aşağıdaki gibi bir genellemede bulunmuşlardır:

“Yapılacak olan altyazının stili/şekli bir bakıma metnin türüne (janr) göre değişiklikler gösterecektir ve müşterilerin de her zaman bir yönlendirmesi/etkisi olacaktır, ancak bazı altyazı kuralları nerdeyse evrenseldir diyebiliriz. Gramer ve sözcüksel unsurlar basitleştirilmeli ve düzeltilip toparlanmalıdır, ancak karakterlerin karşılıklı etkileşimindeki durumlar ve tonlamalar yalnızca belli oranda aktarılabilir/sürdürülebilir (örn: kelimelerin sıralaması, retorik sorular, ara sıra başvuru laf arasına sığdırılan söylemler ve tamamlanmamış cümleler yoluyla). Bir başka deyişle, altyazıda konuşmanın tümü kaybolmamaktadır, pek çoğu yazı yoluyla kurtarılabilir, ancak (konuşulanların) tümünü çevirmek okunaksız ve aşırı uzun altyazılara sebep olacaktır. Altyazı, bilgilendirme yönünden en alakalı olan unsurlara odaklandığından ötürü, içerik teyit eden (yineleyen) cümleler/ifadeler atılırken, içerik yenileyen cümleler/ifadeler korunmaktadır (Cintas ve Ramael 2007: 63–64).”

Elbette ki, dilsel doğruluk tek öncelik taşınamalıdır, çünkü çeviri diğer biçimsel ve pragmatik gerekliliklere de uygunluk göstermelidir, bunlar arasında altyazı metnin “okunabilirliği” çok önemlidir. Diğer metin formlarının/biçimlerinin aksine, altyazılar basit, kısa ve öz olup, takibi kolay olmalıdır ve izleyicinin kafasını karıştıracak ve rahatsız edecek diğer tüm unsurlardan kaçınılmalıdır. Sonuç olarak, altyazı (olası) arkaik/eski dile değil, tercihen çağdaş konuşma diline benzerlik göstermelidir (Awedyk, 2013). Burada önceliğin kültüre, amaca ve işleve verilmesi gerektiğini belirtmekle birlikte, Skopos kuramındaki amaç, işlev, kültür ve hedef kitle faktörlerini göz önünde bulundurduğumuzda, dilbilimin dolayısıyla da dilsel faktör ve düzenlemelerin işlevsel ve kültürel çevirinin bir aracı olduğunu söyleyebiliriz.

2.3.1.1 Metin Kısaltma

Metin kısaltma altyazı çevirisinde vazgeçilmez ve kaçınılmaz bir yöntemdir. Yazılı veya edebi bir metne göre zaman ve yer/alan bakımından kısıtlılığın olduğu altyazıda, az ve öz metinle çok şey anlatabilmek ve aktarabilmek önemlidir.

Konuşmaların altyazıdaki yazılı versiyonları hemen hemen her zaman sözlü kaynak metnin kısaltılmış şeklidir. Esasen, altyazı hiçbir zaman tam ve detaylı bir çeviri/aktarım olamaz, olmamalıdır da. Altyazı göstergesi, film ya da dizinin görsel ve sözlü göstergeleri ve filmin dizgeleriyle etkileşimde olduğu için, tam/mutlak bir çeviri gerekli değildir. Ancak bu, izleyicinin ilgili yabancı dilin yarattığı boşlukları doldurması adına, kalite olarak yüksek standartta bir çeviriye talep hakkının olmadığı anlamına gelmez. Kısaltma yapma sebepleri olarak şu hususlar dikkate alınmalıdır: izleyici,

konusulanları yazılı olarak okuduklarından daha hızlı bir şekilde anlar, bu yüzden onlara ekranın alt kısmında ne yazdığını anlamaları için zaman tanınmalıdır; izleyici aynı zamanda ekrandaki hareketleri/aksiyonları izleyip sesleri dinleyecektir, bu yüzden onlara okumayı izleme ve dinlemeyle birleştirebilecekleri bir zaman tanınmalıdır; alt yazı maksimum 2 satırla sınırlandırılmalıdır ve ne kadar metnin ekrana yazılacağı verilen süreye, uygulanan alt yazı okuma hızına ve kaynak metnin söylenme hızına bağlıdır. İki tür metin kısaltması vardır: kısmi ve tam kısaltma. Kısmi kısaltma, yoğunlaştırma ve daha kısa ve öz çeviriyle olur. Tam kısaltma ise, sözcüksel unsurların silinmesi ya da çıkarılmasıyla olur. Verilen çeviri zaman ve (kaplayacağı) yer/alan bakımından değerlendirilip, kısaltma kararı alındıktan sonra, çevirmen şu aşamalara geçer:

- Mesajın anlaşılmasına ilişkin olmayan unsurları elimine etmek ve veya,
- İlgili/gerekli olan kısımları olabildiğince ve gerektiğince kısa ve öz olarak tekrar düzenlemek.

Metin kısaltmasını alt başlıklarıyla şu şekilde ele alabiliriz:

- Yoğunlaştırma ve yeniden düzenleme
  - Kelime seviyesinde yoğunlaştırma ve yeniden düzenleme
  - Cümlecik/cümle seviyesinde yoğunlaştırma ve yeniden düzenleme
- Atlamalar
  - Kelime seviyesinde atlamalar
  - Cümlecik/cümle seviyesinde atlamalar (Cintas ve Ramael, 2007: 145-166)

2.3.1.2 Altyazıda Dilsel Tutarlılık ve Uyumluluk

Çeviri süreci sonrası ortaya çıkan metnin makro ve mikro düzeyde kopukluk, alakasız değişkenlik ve iç tutarsızlık taşımaması gerekir. Birbirine yakın terimler olan tutarlılık ve uyumluluk, tüm çeviri türleri için önemli unsurlardır. Baker (1992) tutarlılığı, metnin çeşitli kısımları arasındaki bağlantıyı sağlayan sözcüksel, gramer ve diğer ilişkiler ağı olarak tanımlar. Buna göre, tutarlılık elde etmek için bir metnin okuyucunun kafa karışıklığı yaşamadan açık ve tutarlı bir şekilde takip edebileceği referanslara sahip olması gerekir. Metnin geneline yayılan tutarlı bağların yoğunluğu ve devamlılığı en önemli faktördür. Uyumluluğu ise, bir metnin iç tutarlılığa sahip olduğuna, referansların

ve ifade edilen fikirlerinin açık ve mantıklı bir akış içinde olduğuna dair öznel algı olarak tanımlar. Erek metnin uyumlu olması gerektiğini, erek metin alıcısının zihninde mantıklı bir sıra oluşturması gerektiğini ve bu uyumluluğun da izleyici ya da dinleyicinin dünya/yaşam tecrübesine ve beklentilerine bağlı olduğunu savunur. Blum-Kulka'ya (1986) göre ise uyumluluk, bir metnin okuyucu ya da dinleyici tarafından yorumlama yoluyla açık hale getirilen bölümleri arasındaki üstü kapalı (potansiyel) anlam ilişkisidir. Bunun gerçekleşmesi için, okuyucu ya da dinleyici ilgili metni kendi (o metinle alakalı olan) dünyasıyla (gerçek veya kurgu) ilişkilendirmelidir. Tutarlılık ise, öte yandan, metnin (kendi iç) bölümleri arasında dile özgü unsurlar tarafından oluşan (üstü) açık ilişkidir.

Uyumluluk/bütünlük, iyi yazılmış bir yapıtın mesajını etkili ve yeterli bir şekilde aktarması için önemli bir unsurdur, tutarlılık ise uyumluluk oluşturmak için kullanılan tekniklerdir. Göstergeler arası tutarlılık, uyumlu bir görsel-işitsel bütün oluşturmak için ekrandaki görüntü ve seslerin kullanımıyla hedef dili bu görüntü ve seslerle uyumlu bir şekilde birleştirmektir. Yapılan altyazı çevirisinde, gerek görüntü gerekse de konuşmaların altyazıyla senkronize olması gerekir, aksi takdirde bütünlük ve akıcılık kaybolur. Çevirmenin işini zorlaştırabilecek unsurlar, belirsiz göndermeler ve aşırı hızlı geçişler olabilir. Çeviri esnasında, çevirmen sadece çevirisi yapılan kısma değil, aynı zamanda daha önce yapılan çevirileri de akılda tutması gerekir ve gelecek olanları da bir bakıma tahmin etmesi/kestirmesi gerekir. Çevrilen sahnelerin ardından tekrar kontrol etmek, daha iyi bir çeviri ortaya koymak adına önemlidir (Cintas ve Ramael, 2007: 171-172). Kısacası, tutarlılık bir metnin içindeki yüzeysel ilişkilerle ve metnin oluşturulmasındaki “dilbilgisel bağımlılıkla” ilgiliyken, uyumluluk ise yüzey metnin zeminini oluşturan kavramsal ya da anlamsal ilişkileri işaret eder ve metin alıcısı tarafından algılandığı için “anlam bağımlılığıyla” ilgilidir.

2.3.1.3 Bölme ve Satır Sonları

Her metin türü gibi, altyazıda da cümleler okuyucuya çizgisel (doğrusal) bir şekilde sunulduğundan ötürü, sessiz (içten) okumada olduğu gibi, okuyucunun bu cümleleri sözdizimi bakımından otomatik olarak analiz etmesi beklenir (Frazier 1987). Rayner ve diğ. (2006) akıcı bir okumanın gerçekleşmesi için, devam eden kelimelerin doğru konumlandırılması ve bunun izleyiciye önemli bir ön izleme avantajı sağlayacağını, aksi takdirde okuma eyleminin sekteye uğrayacağını savunur.

Dikkatlice yapılmış bir bölme, altyazıda tutarlılık ve uyumu pekiştirmeye yardımcı olabilir. Altyazı çevirmenleri, ekrandaki altyazıların izleyici tarafından kısa süre içinde anlaşılması ve bu altyazıların bir önceki ve bir sonraki altyazıyla -mantıken değil, fiziken- doğru bir şekilde ayrılmalarından sorumludurlar. Bunu başarabilmenin altın kurallarından birisi de, altyazıların her birini anlamsal ve sözdizimsel olarak tek başına yeterli olacak şekilde oluşturmaktır. Yani, her bir altyazı satırı grubu tam olup, kendi başına hem anlamlı hem de sözdizimsel olarak doğru yapılandırılmalıdır. Altyazıda bölme, kaynak metindeki diyalogun ya da anlatının izleyicinin bir bakışta anlaması gereken bölümlere ayrılması işlemidir. Bu bölme işlemi iki seviyede gerçekleştirilir. Cümle ya iki satırlı altyazıya sığdırılır ya da devam edip iki veya daha fazla altyazıya yaydırılır. Ancak, izleyici kitledeki hemen her yaş grubunun bellek süresi sınırlıdır ve kompleks cümlelerin takibi zor olacağından, küçük parçalara ayrılarak verilmesi yerinde olacaktır. İlgili ifade iki satırlı altyazıya sığdırılacaksa, metnin bölünme işlemi estetik kurallardan (ör: satırların simetrik düzende olması) ziyade, sözdizimsel ve dilbilgisel hususlar ön planda tutularak yapılmalıdır ve ayrıca tire ile ayırmaktan kaçınılmalıdır (Cintas & Ramael, 2007). Karamitroglou (1998) bir filmin izleyici kitle tarafından algılanmasında altyazıların, özellikle de iki satırlı olan altyazıların, ekranda nasıl konumlandırıldığıнын/yayıldığıнын oldukça etkili olduğunu savunurken, aynı zamanda bir altyazının olabildiğince sözdizimsel düzende olması ve bir cümleye sığdırılması gerektiğini vurgular. Bunun mümkün olmadığı durumda ise, yapılacak olan bölme işleminin de olabildiğince en iyi sözdizimsel düzende verilmesi gerektiğini savunur.

Bu yüzden de, altyazıların doğru ve düzenli bir şekilde bölünüp konumlandırılması gerekir. Cümle yapısındaki isim, eylem, zarf öbekleri de bölmelerde dikkate alınacak hususlardır. Örneğin İngilizce bir altyazıda, iki satırlı altyazı söz konusu ise, ilk satırın edatla ya da bağlaçla bitirilmemesi gerektiğini örnek gösterebiliriz. Türkçede de, özellikle yüklem satıra sığdırılması, bunun mümkün olmadığı durumlarda ise, üst satırın daha kısa bırakılabileceğini söyleyebiliriz.

2.3.2 Altyazının Teknik Boyutları

Altyazının teknik boyutları üzerine, az çok değişen oranlarda çeşitli standardizasyonlar mevcuttur. Görsel-işitsel çeviride ve özellikle de altyazıda görüntü, konuşmalar ve altyazı üçgenindeki senkronizasyonun sağlanması adına, dolayısıyla hedef kitleye kolaylık sağlanması açısından, teknik boyutların göz ardı edilmemesi gerekir.

Genel olarak bakıldığında, söz konusu dizi, film vb. medya unsurunun zaman kodlarıyla birlikte ayrı ayrı verilmiş diyalog listesi çevirmene ulaşır, o da özel altyazı yazılımı/programı yardımıyla bunları ekrana işler. Aşama aşama olarak bakacak olursak da, Cintas'a (2007) göre, günümüzde altyazı çevirmenleri, genellikle bir bilgisayar, altyazı programı ve altyazı çevirisi yapılacak olan görsel-işitsel programın dijital kopyasıyla çalışırlar. Bu ekipman, çevirmenlerin yazı/kelime işlemcisini ve programı izlemek için bir pencereyi bilgisayar ekranında simultane bir şekilde açmalarını sağlarken, ardından da orijinal metindeki diyalogu saptayıp/belirleyip (spotting), çevirisini yapmayı, yazım denetleyicisini kullanmayı, yaptıkları altyazılarla ekrandaki görüntüyü/sahneyi senkronize etmelerini ve son kopyayı oluşturmalarına olanak sağlar.

Öncelikle, altyazı zaman ve alan (yer) faktörlerine göre şekillendirilir. Alan anlamında, ekranda görünen harf ve satır sayıları kastedilmektedir. Diaz-Cintas ve Ramael'e (2007: 96) göre, ekranda en fazla 2 satır olmakla birlikte, maksimum karakter sayısı da 30-40 aralığında olmalıdır. Ancak, ülkelere göre de değişebilen karakter sayısının 42'ye kadar olabileceği de karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, eğer altyazı 2 satırdan oluşuyorsa, ilk satır ikincisine oranla daha kısa tutulmalıdır.

Zaman olarak ise, izleyicinin okuyup anlaması için bir altyazıya ekranda verilecek yeterli sürenin maksimum ne kadar olacağı kastedilmektedir. Avrupa'da bir altyazının ekranda kalma süresi maksimum 6 saniye olmakla birlikte 1 saniyeden az değildir (Bartrina & Espasa, 2005: 95). Cintas (2007) ayrıca tek satırlık bir altyazının 3, iki satırlık olanın da maksimum 6 saniye ekranda kalması gerektiğini belirtir.

Konuşmalarla, çeviri altyazının senkronize olması oldukça önemlidir. Öyle ki, konuşmalardan önce beliren altyazı ya da altyazıların gecikmesi önemli bir sorun teşkil ederken izleyicide rahatsızlık oluşturacaktır. Bu da, altyazıya ve çevirmene olan güveni sarsacaktır.

Renk olarak da, diller arası altyazıda beyaz ya da sarı renk kullanılır. Dil içi çevirilerde ise, duyma sorunu olan kişilerin farklı karakterlerin konuşmalarını ayırt etmeleri ve özel terimleri anlamaları adına birden fazla renk kullanılabilir (Diaz-Cintas ve Ramael, 2007: 130).

2.4 Çevirmen Eğitimi

Her alanda olduğu gibi, çeviride de eğitim önemli bir yer tutar ve eskiye kıyasla günümüzde daha da gelişmiş ve artış göstermiştir. Eskiden sadece edebi metinler odak noktasıyken, şimdilerde hukuk, bilim, ekonomi, yerelleştirme ve teknik çeviri eğitimleri verilmektedir. Günümüzde artan görsel-işitsel çeviriye rağmen, hala okullarda altyazı, seslendirme ve dublaj eğitimi eksikliği olup, göz ardı edildiğini görmekteyiz. Buna sebep olarak: ilgi eksikliği, yüksek yazılım programları fiyatları, uzman eğitmen eksikliğini ya da sadece göz ardı edilmesinden bahsedebiliriz. Görsel-işitsel çevirinin önündeki engellerden birisi de, bu alanı üniversite müfredatlarına sağlam ve kapsamlı bir şekilde yerleştirmektir. Lisans seviyesinde, çeviri bölümü içerisinde opsiyonel olarak dersler verilmektedir ve içerikleri de teoriden ziyade pratiğe yönelik yoğunluk taşımaktadır. Ancak, yazılım ve programların yüksek ücrette olması sebebiyle üniversiteler mesafeli olup, kısıtlılık yaşamaktadır (Diaz-Cintas ve Ramael, 2007: 41). Daha çok dilsel ve teorik yönü ağır basan Türkiye'deki çevirmen eğitiminden de anlaşılacağı üzere, bu durumun ülkemizde de henüz yeterli seviyeye ulaşmadığını söyleyebiliriz.

2.5 Çeviri Sorunları

Skopos kuramının omurgasını oluşturan kavramların başında gelen kültür, çevirmenlerin üzerinde titiz bir ilgi ile durup, salt dilsel yaklaşımlarla karşılıklar bularak geçiştiremeyecekleri kadar önem arz etmektedir. Dillerin iskeletini oluşturan sözcüksel ve dilbilgisel farklılıklar çevirmenlerin karşılaştığı ve uğraşmak zorunda olduğu sorunlar, direkt dilsel olmayan, kültüre bağlı çeşitli çeviri sorunları da çok önemli bir zorluk teşkil etmekle birlikte, birçok çeviribilimcinin odak noktası haline gelmiştir. Çevirmenler kendi dilsel bellekleri kadar, kültürel bellekleri ve yaşantılarını/tecrübelerini de çeviri sürecine dahil etmelidirler. Kültüre özgü problemler yazınsal/edebi çevirilerde olduğu kadar, görsel-işitsel çevirmenlerin de sorunudur. Bu türdeki çeviri ifadeleri/bölümleri, kaynak ve erek kültürler arasındaki farklardan ötürü çeşitli sınırlamalar sunmaktadır. Kültürel farklılıkların sonucu ortaya çıkan mizahi durumlara, tarihi olaylara, gelenek göreneklere, değerlere ve karakterlerin çeşitli ruh hallerine yapılan göndermelerin bulunduğu bir görsel-işitsel içeriği çevirirken, ne tür metotlar kullanılacağı çevirmene bağlıdır. Bu konunun öneminden ötürü, Nida (1994), Newmark (1988) ve diğer birçok isim kültüre özgü ifadeleri ele almak adına çeşitli

teknikler ve stratejiler sunmuştur. Aşağıda alt başlıklarla ele alacağımız bu sorunlar, sadece kültürel olmayıp, aynı zamanda dilsel, anlamsal, jargona ait ve ideolojik sorunları da kapsamaktadır.

2.5.1 Dilsel Farklılıklar

Dilsel farklılıklar şüphesiz ki her çeviri türünde olduğu gibi, görsel-işitsel çeviride de çeşitli güçlülere sebep olmaktadır. Özellikle kaynak ve erek dillerin farklı dil ailelerinden gelmesi ve/veya uzak coğrafyalara ait olması, bu güçlüğü daha da kuvvetlendirebilmektedir, aksi durumlarda ise zorluklar bir nebze daha yumuşayabilmektedir. Örneğin: Hint-Avrupa Dil Ailesine ait olan Avrupa Dilleri grubunda bulunan İngilizce ve Almanca ya da İspanyolca ve Fransızca kökenleri bakımından birbirlerine yakın diller olduğu için, nispeten çeviride bir kolaylık oluşturabilir.

Sürekli bir değişime tabi olan dilin özellikle konuşma kısmı yazıdan daha değişkendir/dinamiktir. Ancak tüm bu değişkenlik ve zenginliğe rağmen, diller ait oldukları topluma özgüdür ve onların yaşantılarını, kültürlerini yansıtırlar. Gerek kurgu gerekse de kurgu olmayan film ve dizilerdeki diyaloglar diğer semiyotik (göstergesel) sistemlerle şekillense de, tüm bunlar yine de o toplumun bir yansımasıdır. Bunun sonucu olarak, dilsel seçimler/tercihler ve kullanımlar asla rastgele değildir ve karakterlerin konuşmaları bizlere onların kişilikleri ve artalan bilgilerini yansıtır; bunlar da, kullanılan sözcüklere, sözdizimine, telaffuza, gramere ve tonlamaya yansır. Bu bağlamda, dilin, coğrafyanın ve kültürün iyi bilinmesi dilin kullanımını, yani düzanlamsal mı, yananlamsal/çağrışımsal mı olduğunun anlaşılmasına yardımcı olur. Kendine özgü sınırlılıklarıyla, dilin hibrit bir biçimi olan altyazı, zorlu bir sınavla karşı karşıya kalmıştır, o da: konuşma dilinin tüm değişkenlikleriyle oluşan karmaşık ve kapsamlı yapısının kontrollü/denetimli bir yazı şekline nasıl çevrileceği sorus(n)udur (Diaz-Cintas ve Ramael, 2007).

2.5.2 Düz Anlam Yan Anlam

Düz anlam, bir kelimenin kastettiği/işaret ettiği gerçeklikle arasındaki objektif (sözlük anlamı) ilişkidir (Crystal, 1987). Öte yandan, yan anlam ise, bir kelimenin kastettiği şeye binaen ortaya çıkan iletişimsel gücüdür (Leech, 1974). Bell (1991), düz anlam ve yan anlam arasında bir ayrım yapar. Ona göre, düz anlam herhangi bir dilsel topluluk

tarafından paylaşılan gönderimsel, objektif ve bilişsel anlamdır, bu yüzden de ilgili kelime ya da cümle, parçası olduğu dilin ortak özelliğini yansıtır. Yan anlam ise, kişisel olup o dil topluluğu içinde ortak kullanımı olabilen veya olmama durumu da olan, çağrışımsal, sübjektif ve duygusal anlamı ifade eder. Ancak, Bell'e göre, hepimizin direyler olarak kendimize has anlam ifade eden çağrışımları olan kelimeler seçtiğimizden ötürü, yan anlamı çevirmek daha zordur. Bunların, duygularımızı yansıtan ya da etkileyici anlamlar olup, her hangi bir sosyal gelenek ya da kalıba uymayabilen, kendi bireysel deneyimlerimizin bir sonucu olduğunu öne sürer.

Altyazının belli kısıtlama ve (yapısal) yönlendirmelerle kuşatıldığını düşündüğümüzde, kolay okunabilir ve anlaşılır olması için, altyazıların düzgün ve net olarak verilmesi kaçınılmazdır. Bazı durumlarda, karakterlerin yan anlam taşıyan, kendine has konuşmalarının daha düzgün, yani düz anlam çerçevesinde verilmesi gerekebilirken, bunun tersi durumlarda, yani düz anlamın erek kitlede işlevi/amacı tam vermeyeceğini düşündüğümüzde de, yan anlamın benimsenmesi beklenebilir. Bütün bunlar yapılırken, elbette içerik ve bütünlüğün korunması önemli bir noktadır (Diaz-Cintas ve Ramael, 2007). Elbette ki, çevirmenin yan anlam düz anlam ayrımını yapabilmesi için, dilsel beceri ve birikimlerinin dışında, özellikle yan anlam söz konusu ise, kültürel ve iletişimsel birikim ve deneyimlerinin de altyazıda önemli olduğunu belirtmeliyiz.

2.5.3 Özel Dilin Çevirisi

Özel dili genel olarak tanımlayacak olursak, standart dilin sınırlarında olmasına rağmen, standart olmayan (standart dışı) veya "bağımsız" dil özellikleri taşıyan ve bu yüzden de spesifik (özel) yan anlamlar ve çağrışımlar taşıyan dil/konuşmadır. Konuşma, üslup ya da jargon yoluyla özel hale getirilir ve kişiye özgü ya da coğrafi ve/veya sosyal olarak belli bir topluluğa ait de olabilir. Bunun yanında, özel dile tabu kelimeler/ifadeler, küfürler ve ünlem ifadeleri ile haykırışlar gibi duygu yüklü ifadeler de dahil olabilir. Kimi durumlarda, yapımcı şirket dizi ya da filme ait diyalogların yanında, bir de özel dil ve diğer dilsel ve kültürel özellikleri içeren bir terimler sözlüğü de sağlayabilmektedir. Ancak yine de, ilgili terim ya da ifadelerin çevrilmesi çevirmene kalmıştır. Eğer böyle bir profesyonel diyalog listesi elde yoksa, internetteki bazı argo sözlükleri ve buna benzer diğer siteler de yardımcı olabilir. Özel dile ait alt başlıklara göz atacak olursak, üslup, jargon, diyalektler-topluluk dilleri, birey-dil ve duygu yüklü dil (tabu ifadeler, küfürler, ünlem ifadeleri) karşımıza çıkmaktadır. Çevirmenler, bu türden özel dil

çevirisinde, düzenli olarak “telafi” stratejisini uyguluyorlar: bu yolla, belli başlı yerlerde daha “özel” ya da daha “renkli” diyebileceğimiz altyazılar/ifadeler kullanıp, diğer yerlerdeki kayıpları telafi yoluna giderler (Diaz-Cintas ve Ramael, 2007).

- **Üslup:** bir kişinin yazı ya da konuşmadaki ifade biçimidir diyebiliriz, örneğin bir insan kaba, saygılı veya bol abartılı bir üsluba sahip olabilir.
- **Jargon:** jargon, belli bir sosyal durumla ilgili kullanılan dil ile matematik, tıp, mühendislik, psikoloji gibi teknik dil kullanımlarını kapsar. Çevirmenler, “metnin işlevine hizmet ettiği ölçüde” bu tür jargonları korumaya/yansıtmaya çalışırlar.
- **Diyalektler, topluluk dilleri, birey dil:** diyalekt, belli bir coğrafi bölgeye; sosyolekt, belirli bir sosyal grup ya da sınıfa; birey dil ise, bir konuşma topluluğunda bulunan ancak onlardan ayrı kendine has/bireysel konuşma alışkanlıklarına denir. Bu tür konuşmaları, çok fazla bire bir yansıtmayarak, filmin bütünsel göstergelerine bakarak ve erek kitlenin beklentilerine göre şekillendirerek bir altyazı oluşturulmalıdır.
- **Duygu yüklü dil (tabu ifadeler, küfürler, ünlem ifadeleri):** bu tür ifadeler, pekiştirici, vurgulayıcı ve olumlu ya da sempatik olabilirken, aynı zamanda olumsuz, rahatsız edici ve kırıcı misyonlar da taşıyabilir (Diaz-Cintas ve Ramael, 2007). Jay (2009), küfürün her zaman negatif duygular için değil, aynı zamanda kültürel bir olgu olup, güçlü hisleri yansıtmaya amacı da taşıyabileceğini vurgular.

Örnek: Bloody hell! (Lanet olsun!)

Shit! (Hay anasını! Lanet olsun!)

Ouch! (Of (acı ile)! Ah!)

Hooray! (Yaşasın! Yihu!)

Genellikle yumuşatılarak verilmeye çalışılan bu ifadeler, ülkeden ülkeye, kültürden kültüre daha sert veya yumuşak olabilir. Örneğin: bir Amerikan dizisinin Almanca çevirisindeki bu tür ifadeler daha net/direkt verilebilirken, Türkiye’deki Türkçe versiyonu daha yumuşak ve/veya üstü örtülü/dolaylı verilebilir.

2.5.4 Kültüre Özgü Referansların ve Terimlerin Çevirisi

Çeviri ve kültür oldukça iç içe bir yapıdadır ve çevirmenin kültürel öğeleri/göndermeleri göz ardı etmesi imkansızdır. Baker'e (1992) göre, kaynak dildeki bir kelime erek dilde hiç karşılığı olmayan bir kavramı ifade edebilir. Söz konusu bu kavram, soyut veya somut olabildiği gibi, dini bir inanış, gelenek veya bir yemek çeşidiyle ilgili bir kavram da olabilir ve bunlar kültüre özgü terimleri/ifadeleri işaret eder.

Çevirmenler için çetrefilli olan kültüre özgü unsurlar, dikkat gerektirir. Bazı durumlarda, dil farklılıklarının doğurduğu sorunlardan daha da zorlayıcı olabildiği öne sürülen kimi kültürel unsurların, çevrilemez olabileceği de söz konusu olabilmektedir. Kültürel özellikleri yoğun eserlerin mükemmel çevirisi her ne kadar imkansız olsa da, kaynak metnin amacına odaklanarak bir (çeviri) metin oluşturmak her zaman mümkündür. Altyazıda da, bu zorlukların üstesinden gelme adına, belli stratejiler uygulanmaktadır. Çeşitli çeviribilimciler, değişik çeviri stratejileri sunmuşlardır ve bunlar içerisinde çeşitli eksiklikler göze çarpabilmektedir. Burada, ağırlıklı olarak "dilsel" değil, "kültürel" bağlamdaki stratejiler ele alınmıştır (Diaz-Cintas ve Ramael, 2007).

- 1) Ödünçleme
- 2) Öykünme (Birebir)
- 3) Açıklama
- 4) İkame
- 5) Yer Değiştirme
- 6) Sözcük Türetme
- 7) Telafi
- 8) Çıkarma (Atlama)
- 9) Ekleme (Cintas 2003 ve Guniot 2001'den akt. Cintas, 2007)

Bunların dışında, özellikle kültürel uyarlama, yoğunlaştırma, yerlileştirme, yabancılaştırma, standartlaştırma, özelleştirme ve genelleştirme stratejilerinden de bahsedebiliriz. Tüm bu stratejiler, altyazı çevirmenlerine bu türden güçlük yaşatan noktalarda yardımcı ve sorun çözücü olabilmektedir. Çevirmen bu stratejileri uygularken, altyazının kısa ve öz olması gerektiğini akıllardan çıkarmamalıdır. Bu

stratejiler, Skopos kuramı ile makro seviyede yaklaştığımız altyazı çevirisine, mikro seviyede bakmamıza ve çeviriyi detaylara hakim olarak oluşturmamıza yardımcı olur.

2.5.5 Mizah Unsurlarının Çevirisi

Mizah/espri günlük iletişimimizin ve birçok edebiyat ve sanat eserleriyle birlikte, film ve dizilerin de önemli bir parçası olmuştur. Dil ve kültüre özgü olsa da, mizah aynı zamanda kültürlerarası iletişim ve kitle iletişim içerisinde de yerini almıştır. Mizah veya esprinin çeşitli tanımları olduğundan, fazlaca detaya girmeden, kısaca izleyicide gülme ve eğlenme dürtüsü uyandıran komik unsurlar şeklinde genelleyebiliriz. Ancak, bunları tespit etmek her zaman kolay olmayabilir. Bu sebeple, çevirmenin dile ve kültüre hakim olup dikkatli bir iş çıkarması beklenir. Dollerup'a (1974: 198) göre çevirmen, “yabancı (dildeki) kelime ve cümlelerdeki anlaşılması güç olan gizli anlam ayrıntılarıyla ilgili iyi bir bilgiye sahip olmalı ve bunları fark edememeye sebep olabilecek tuzaklara düşmemelidir.” Buradaki zorluğa işaret etmek adına, Leibold (1989) mizah çevirisinin “sinir edici” bir uğraş olarak adlandırılabilir en zor kısımlarından biri olduğunu öne sürer.

Çevirmen abartı, hafife alma, hiciv ve kelime oyunu gibi unsurları fark edip/saptayıp onu hedef dilde “eşdeğer etki” verecek şekilde çevirmelidir.

Mizah farklı şekillerde karşımıza çıkabilir: kelime ve görüntü arasındaki etkileşimden, kelime oyunlarından ve aynı zamanda hikayenin içinde bulunan bir kısımdan da olabilir. Çevirmen, önemsiz gördüğü şakaları/esprileri es geçebilir (Diaz-Cintas ve Ramael, 2007). Raphaelson-West'e (1989) göre, görsel-ışitsel mizah üç kategoriye ayrılır: dilsel, kültürel ve evrensel espriler. Öte yandan, Zabalbeascoa (1996) daha detaylı bir kategorizasyona gitmiştir:

- 1) Uluslararası ya da iki uluslu şakalar/espriler.
- 2) Ulusal bir kültüre veya kuruma/kuruluşa ait şakalar/espriler.
- 3) Bir topluluğun mizah anlayışını yansıtan şakalar/espriler.
- 4) Dile bağlı (dilsel) şakalar/espriler.
- 5) Görsel şakalar/espriler.
- 6) İşitsel şakalar/espriler.
- 7) Kompleks (karışık) şakalar/espriler.

Mizah çevirisinin yanı sıra, şarkıların da çevirisi tartışmalı bir konu olabilmektedir. Şarkıların kimisinin altyazıda verildiğini, kimilerinin de verilmediği durumlar görebiliriz. Genellikle, hikayenin konusu ve/veya akışıyla alakalı sözler içeren şarkıların bazılarının çoğunlukla sarı ve italik altyazılarla verildiğine rastlayabiliriz. Şarkı çevirisinin kararı sadece çevirmene kalmamakla birlikte, yapılması durumunda da özellikle sahne ve diyalogları engellememesine dikkat edilmelidir.

2.5.6 İdeolojik Sorunlar

Kısaca, fikir(lerin) bilimi anlamına gelen “ideoloji” kavramını 19. yy başlarında, Fransız bilim insanı Antoine Destutt de Tracy ortaya atmıştır. İdeoloji, ilk başlarda, günümüzdeki “psikolojiye” yakın ve pozitif bir şekilde karşılansa da, daha sonra (ve günümüzde) daha bulanık bir kavram haline gelip çoğunlukla belli bir grup insan tarafından benimsenen politik doktrinler ve inanışlarla özdeşleşmiştir (Al-Mohannadi, 2008).

90’lı yıllardaki kültürel dönüşümle/değişimle birlikte, ideoloji ve cinsiyet kavramlarının çeviriyle olan ilişkisi daha sık işlenmiş ve ilgi odağı olmaya başlamıştır. Şüphesiz ki, çevirmenin ve çevirmenin içinde yaşadığı toplumun ideolojisi, çeviri metnin oluşmasına katkıda bulunabilir ve olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkileyebilir. Bu bağlamda, (kişisel veya toplumsal) ideolojinin çeviri sürecine ve sonunda oluşan çeviri (erek) metne önemli etkisi bulunur.

Çeviribilimci Robinson bu hususta: “Çevirmenlerin davranışlarını, bilgi ve birikimleri yönetir/yönlendirir ve bu bilgi ve birikim ideolojiktir” der, (Robinson, 1997: 49).

Çeviriyi salt bir dilsel mesaj olarak görmememiz gerektiği ve tarih, kültür, toplum ve ideoloji gibi etkenlerin sürecin tamamında etkin olduğu gerçeği aşıkardır. Çeviride, bireylerin ve toplumların ideolojik unsurlarını geçmişten bu yana görebilmekteyiz. Bu paralelde, Lefevre (1992) çevirinin elbette kaynak/orijinal metnin bir yeniden yazımı olduğunu fakat tüm yeniden yazmaların, amacı/niyeti ne olursa olsun, belli bir ideolojiyi yansıttığını ve böylelikle de ilgili (hedef) toplumları etkilediğine işaret eder.

Çevirmenlerin kendi ideolojileri kadar, işverenin, toplumun ve kurumların ideolojik yaklaşımları da çeviride önemli rol oynamaktadır. Altyazıda da, çevirmenler metinlere ve onu oluşturan çoklu sese önem vermelidirler. Çoğu filmlerde/dizilerdeki beyaz ve Avrupalı hegemonyası altyazıda da kendini göstermiş ve İngilizce ile birlikte dominant

kültürün mesajı daha da ön plana çıkmıştır. Elbette, belli bir hegemonya ve/veya belli bir dilin baskınlığı çeşitli sansür durumlarını da beraberinde getirebilmektedir (Diaz-Cintas ve Ramael, 2007).

BÖLÜM 3: GÖRSEL İŞİTSEL ÇEVİRİDE KÜLTÜRÜN ÖNEMİ

3.1 Kültür

Günümüzde çeviri, önemli bir insani eylem olarak görülürken, çevirmen de kültürlerarası bir “aracı” rolündedir. Hayatın tüm alanlarında değişen oranlarda etkisini gösteren ve insanların, toplumların, ülkelerin arasındaki etkileşimin önemli bir unsuru olan kültür üzerine çeşitli tanımlar bulunmaktadır. Tylor (1920) kültürü, kişinin toplumun bir üyesi olarak edindiği bilgi, inanç, sanat, kanun, ahlak, gelenekler ve diğer birçok yetenek/ehliyet ve alışkanlıkları içeren karmaşık bir bütün olarak tanımlar. Duranti’ye göre kültür “bir jenerasyondan diğerine insan eylemleriyle, genellikle de yüz yüze etkileşimle, ve elbette dilsel iletişimle öğrenilen, iletilen ve aktarılan şeylerdir” (Duranti, 1997: 24). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, dil, kültür içinde önemli bir role sahiptir. Newmark (1988) kültürü, bir toplumun bir başka dili ifade aracı olarak kullanan başka bir topluma alışılmamış/farklı gelen yaşam şekli ve onun göstergeleri/dışavurumları olarak tanımlar. Vermeer’e (Vermeer’den akt. Venuti, 1989) göre, daha önceleri ruhu ve zihni besleme/geliştirme olarak görülen kültür aynı zamanda kur ya da çocuk yetiştirme gibi davranışlar; alet, giyim, barınak, kurumlar ve inanışlar gibi fiziksel şeyleri de kapsar. Yine, Vermeer (Reiss & Vermeer, 1984/2014) dilin kültürün bir parçası olduğunu ve kültürlerin dili düşünme ve iletişim için bir araç olarak kullandıkları vazgeçilmez bir unsur olduğunu belirtir. Ayrıca, kültürün bir toplumun sosyal normlarını ve onların dışavurumunu/ifade edilmesini kapsadığını belirtir. Kültür tabiatı itibarıyla değişkendir, öğrenilir, birikerek ilerler, nedensizlik taşır ve fonksiyoneldir. Temel kültür türlerini: evrensel kültür, üst kültür ve alt kültür olarak verebiliriz. Evrensel kültür, dil kullanmak, evlenmek, aile, akrabalık gibi dünyanın her yerinde aynı şekilde işlev gören ortak unsurlardır. Üst kültür, belli toplumlara ait temel geleneklerin tümüdür. Alt kültür ise, toplumların kendi içerisindeki grupların sahip olduğu daha kısıtlı ve dar alana hitap eden ortak noktaları işaret eder (şehirler, mezhepler, ağızlar, şiveler). Ayrıca bireyin kendi kültürü de, tüm bu katmanlardan etkilenecek oluşturduğu spesifik bir alt alanı/kategoriye oluşturur diyebiliriz.

3.2 Kültür ve Çeviri Arasındaki İlişki

Kültürler arasındaki farklılıklar, çeviri sürecinde zorluklar yaşatabilmektedir. Her bir toplum ya da grup kendi tarihsel zeminine, yerel şartlara/durumlara ve dinlerine dayalı

olarak kendi dilleriyle kültürlerini oluştururlar, bu kültürler de çeşitli kısıtlılıklarıyla birlikte saygı duyulur, uygulanır ve kendi şekliyle kabul edilir. Çeviri, bir kültürü evrenselleştirme ve genelleştirme anlamında önemli bir role sahiptir. Tüm dünyadaki toplulukların dilsel ve kültürel olarak birbiriyle olan iletişim ve etkileşiminde köprü görevi görür. Çeviri, bir nevi farklı kültürler arasındaki sınırları kabul eder ve çevirmen de bu sınırları aşmanın kaçınılmaz olduğu gerçeğini aklında bulundurur. Kültürel benzerlikler/yakınlıklar ve evrensellikler olmaksızın, farklı kültürden insanların birbirleriyle iletişimi ve çeviri eylemi olanaksız hale gelirdi. Günümüzde, çevirideki temel problem kaynak dil ve erek dildeki farklı kültürel normlardan kaynaklanmaktadır. Çevirmenin sorumluluğu da, diğerlerine göre önceliği olan normları seçmektir. Kaynak dilin, erek dilin veya her ikisinin kombinasyonundaki kültürel normların hangisinin daha önem arz edilerek dikkate alınacağı çevirmenin kararına bağlıdır. Skopos'ta da sıklıkla bahsedildiği üzere, çeviri aynı zamanda bir kültürel transferdir/aktarımdır.

3.3 Altyazı Çevirisinde Kültür

Çevirmenler için zorluk teşkil eden hususlardan birisi de kültüre özgü unsurların altyazıda nasıl aktarılacağıdır. Bu konuya, çeviri teorilerinde çok fazla önem verilmemiş olduğunu söyleyebiliriz. Newmark'a göre "Çeviri, bir dildeki yazılı mesajı ve/veya bir ifadeyi bir başka dildeki aynı mesaj ve/veya ifade ile yer değiştirmeyi amaçlayan bir oluşturma/meydana getirme sanatıdır" (Newmark, 1981: 7). Ancak, kültüre özgü ifadelerde/kelimelerde genellikle bu tam anlamıyla mümkün olmayabilir. Çünkü buradaki zorluk, bu tür ifadelerin yer aldığı kaynak metnin belirli bir kültüre ait olmasındandır. Altyazıdaki en temel kısıtlamalardan olan "yer" (buradaki "yer" kavramı, altyazı metninin ekrandaki sığması/sığdırılması gereken alandır) ve "zaman" unsurları önemli bir sorun olmakla birlikte konuşmalar, görüntüler, sesler ve hareketlerin de birleşmesiyle oluşan bütüncül aktarımı güçleştirebilmektedir. Bunlarla baş etmek adına, çevirmenler çeşitli stratejiler izleseler de, kimi zaman altyazı işini veren film/medya veya aracı bir şirketin kültürel unsurların ne derecede dönüştürüleceği/uyarlanacağı veya dokunulmayacağı üzerine etkileri söz konusu olabilmektedir. Kültürel yoğunluğu olan öğeleri çevirirken, esas itibariyle benimsenen yaklaşımlar yerelleştirme ve yabancılaştırmadır. Altyazıda, kültürel unsurların çevirisi noktasında özellikle adaptasyon/uyarlama stratejisiyle desteklenen yerelleştirme dominant bir yaklaşım olarak ön plana çıkmaktadır, bu yolla çevirmenler alıcı kitlenin

metni anlamasını sağlamayı ve eşdeğer bir etki oluőturmayı amaçlarlar. Burada, evirmenin erek kültür bilgi ve birikimiyle birlikte, az da olsa hayal gücü de önemli olabilmektedir. Skopos kuramında altı sıkça çizilen “kültür aktarımı” kavramı da, altyazı çevirileri için yol belirleyici unsurlardandır.

BÖLÜM 4: DOWNTON ABBEY DİZİSİ ALTYAZILARININ ANALİZ VE BULGULARI

4.1 Kültürel Boyuttaki Çeviri Hataları

1. Sezon 1. Bölüm	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
Kaynak Metin		
53 00:05:44,500 --> 00:05:47,740 -And the Sketch for her Ladyship. You can manage the others later.	49 00:05:43,900 --> 00:05:49,219 -Hanımefendileri için de taslak hazırla. Gerekirse diğerlerini sonra yaparsın.	“Hanımefendileri için de, Sketch’i (gazetesini) hazırla.”

Bu konuşmada, dönemin bisikletli gazetecisi sabah saatlerinde malikaneye günlük gazete bırakmak için gelmiştir. Getirilen gazeteler, hava şartlarının yağmurlu/nemli olması sebebiyle önce ütülenip, ardından da okunmak üzere panoya bırakılmaktadır. Mevcut konuşmada ise, şef uşak Bay Carson diğer hizmetçiye önce, “Times” gazetesini beyefendi için hazırlamasını (ütülemesini), ardından da hanımefendileri için de, bir başka gazete olan “Sketch”i hazırlamasını/ütülemesini istemiştir. Ancak çevirmen, bu konuşmada vahim bir hataya düşmüştür: “sketch” kelimesinin ilk akla gelen anlamı olan “taslak” kelimesini kullanarak, hem büyük harfle yazılmış olmasını fark edememiş ya da anlayamamış, (dolayısıyla bir özel isim olup olmadığını irdelememiştir) hem de akıştaki bağlamdan çıkmıştır. Burada da, akıllara Skopos’taki erek metnin gerek kendi içinde gerekse de kaynak metinle uyumlu/bağdaşık olması gerektiği hususları gelmektedir. Dolayısıyla, bu durumda: “Hanımefendileri için de, Sketch’i (gazetesini) hazırla/ütüle.” çevirisi, aradaki mantık hatasını gidermekle birlikte, “gazete” kelimesini

alternatif olarak ekleyerek ve de açıklama/genişletme yöntemiyle, hedef kitleye daha belirgin bir ifade sunmuş olur.

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
78 00:07:41,300 --> 00:07:43,980 -I thought it was supposed to be unsinkable.	73 00:07:40,810 --> 00:07:43,579 -Batırılmaz olduğunu sanıyordum.	
79 00:07:43,980 --> 00:07:46,820 -Every mountain is unclimbable until someone climbs it.	74 00:07:43,580 --> 00:07:46,099 -Biri onu batırana kadar, her dağ batırılmazdır.	“Her dağ tırmanılmazdır, ta ki birisi (ona) tırmanana kadar.” veya “Her gemi batırılm(a)mazdır, ta ki birisi batırana kadar.”

Burada da, geminin batmaz ya da batırılmaz olduğunu söyleyen kızı Edith’e babası Lord Robert’in söylediği cümlenin (öykünme stratejisiyle): “Her dağ tırmanıl(a)mazdır, ta ki birisi (ona) tırmanana kadar.” şeklinde çevrilmesi, bu ifadeyi hem daha iyi yansıtması hem de “dağ” kelimesinin karşılığını vermesi açısından daha uygun bir çeviridir. Fakat çevirmen, “dağın batırılması” gibi tezat bir ifade kullanmıştır. Yine bu durumda, “batırmak” ifadesinin daha güçlü olduğunu ve konuşmanın devamında da kullanılmasının akışa uygun olduğunu düşünebiliriz. O zaman da, yer değiştirmeye, “dağ” kelimesi yerine, yine “gemi” kullanarak, farklı bir alternatif oluşturmuş oluruz ve ifadeyi: “Her gemi batırılm(a)mazdır, ta ki birisi batırana kadar.” şeklinde çevirebiliriz.

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
338 00:23:29,340 --> 00:23:31,700 -They've all gone? -They have, thank the Lord.	334 00:23:29,340 --> 00:23:33,299 - Herkes gitti mi? - Lord sağ olsun gittiler.	“Tanrıya şükürler olsun gittiler.” veya “Çok şükür gittiler.”

Bu konuşmada görüldüğü üzere, çevirmen, “thank the Lord” ibaresindeki “lord” kelimesinin Britanya kültüründe (yerine göre) “tanrı”ya karşılık kullanıldığını gözden kaçırmış ve bire bir çeviri yapma yolunu seçmiştir ve/veya kültüre çok hakim olmadığından ötürü böyle bir çeviri üretmiştir. Skopos teorisinde sıklıkla bahsedildiği üzere, çeviri ve kültür arasındaki güçlü bağ ve çevirinin aynı zamanda bir kültür sunumu oluşu burada göz önünde bulundurulmalıdır. Dolayısıyla, burada: “Tanrıya şükürler olsun gittiler.” ya da daha yoğun ve kısa verecek olursak: “Çok şükür gittiler.” alternatiflerini verebiliriz.

1. Sezon 2. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
122 00:07:19,307 -->	118 00:07:19,140 --> 00:07:21,089	

00:07:21,347 -He thinks it's second only to St Thomas's.	-St. Thomas'ta ikinci olduğunu sanıyor.	“St. Thomas’s’tan sonra en iyisi biziz diyor.”

Lord Robert Crawley, burada Downton’daki hastanenin küçük, derme çatma olduğunu söylerken, hastaneden sorumlu Dr. Clarkson’un orayı dönemin meşhur ve büyük hastanesi olan St. Thomas’s’tan hemen sonra ikinci olduğunu söylemektedir. Çevirmen, “St. Thomas’ta” derken, hedef kitleyi yanılgıya itmiştir, çünkü böyle bir yerden dizi boyunca bahsedilmemiştir, bahsi geçen özel isim bir yerleşim yerinden ziyade (o dönemde meşhur bir) hastane ismidir. Dolayısıyla, verebileceğimiz yeterli ve aynı zamanda kaynak metinle çelişmeyen ifade: “St. Thomas’s’tan sonra en iyisi biziz diyor.” olacaktır. Burada, “en iyisi biziz” şeklinde açıklama yoluyla vereceğimiz çeviri metin, durumun amacını daha iyi yansıtan bir ifadedir.

1. Sezon 2. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
458 00:25:36,607 --> 00:25:39,807 -Stop that silly nonsense before you put your joints out!	432 00:25:36,440 --> 00:25:40,189 -İşinden olmadan önce, şu aptalca saçmalığa son ver!	“Bir yerlerini kırmadan, şu aptalca saçmalığa son ver.”

Küçük aşçı yardımcısı kızı Daisy’i, dans ederken gören kıdemli hizmetçi kadın, ona deyimsel bir ifade ile tepki göstermiştir. Dönemin İngiltere’sinde, dans etmek sadece soylularla ve orta sınıfla özdeşleşmiştir ve ayrıca ona dansı bırakıp işine bakması gerektiğini söylemektedir. Bunu da, bir çıkışla yapmaktadır, ancak çevirmen bu deyim bağlamından koparıp, “işinden olmak” şeklinde çevirmiştir. Oysaki, buradaki “...put joints out” ifadesini: “...eklemlerini çıkaracaksın” gibi çevirerek değil, uyarılma

stratejisiyle: “Bir yerlerini kırmadan, şu aptalca saçmalığa son ver.” denilebilirdi. Çünkü hedef kitle “get fired”, “kick out” ya da “sack” gibi “işinden atılmak”, “işten kovmak” ya da “işten atmak” anlamlarına gelen her hangi bir ifade duymamıştır.

1.sezon 2. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
495 00:27:32,487 --> 00:27:34,487 -Yes m'lady, no m'lady, three bags full.	467 00:27:32,160 --> 00:27:34,569 -Üç çuval dolusu, evet Leydim, hayır Leydim.	“Evet leydim, tabi leydim.” veya “Evet efendim, sepet efendim.”

Burada, yine bir deyim kullanımı görmekteyiz, öyle ki İngilizcedeki: “Yes sir, no sir, three bags full sir” şeklindeki bu deyim kalıbını: “Evet leydim, tabi leydim.” ya da: “Evet efendim, sepet efendim.” şeklinde kültürel uyarlamayla ya da karşılığıyla çevrilebilecekken, çevirmen birebir aktarma yolunu seçmiştir.

1. Sezon 3. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
505 00:29:35,880 --> 00:29:38,920 -Please don't say Papa. I couldn't bear the way he'd look at me.	473 00:29:35,580 --> 00:29:38,519 -Lütfen babama söyleme. Bana bakma şekline katlanamam.	“Lütfen babama söyleme, bir daha yüzüne bakamam.”

Evin gelinlik çağındaki kızı Mary ile Türk diplomat Kemal Bey arasında gizlice geçen münasebetin öğrenilmesini istemeyen Mary, hizmetçi kıza babasının bunu duymaması gerektiğini söylemektedir. Çevirmen, burada da: “Lütfen babama söyleme. Bana bakma şekline katlanamam.” çevirisiyle kelimelere aşırı bağlı kalıp, birebir bir strateji izlemiştir. İncil çevirilerindeki ve eski/antik eserlerdeki “mümkün olduğunca birebir” (as literal as possible) ve “gerektiği kadar da serbest” (as free as necessary) anlayışını akıllara getirdiğimizde, ayrıca ifadeyi hedef kültürü/kitleyi dikkate alarak açıklama yaptığımızda, burada alternatif olarak: “Lütfen babama söyleme, bir daha yüzüne bakamam.” çevirisinin verilmesi daha kabul edilebilir ve (mevcut duruma) daha uygun olacaktır.

1. Sezon 3. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
683 00:40:28,980 --> 00:40:32,140 -There are plenty more fish in the sea than ever came out of it.	639 00:40:28,280 --> 00:40:32,759 -Denizde, çıkartılandan daha fazla balık vardır.	“Elini sallasa ellisi.” veya “Ona koca mı yok.”

Bayan Cora Crawley ile hizmetçi kadın arasında geçen bu konuşma öncesinde, hizmetçi kadın Cora’ya kızları Mary’nin Bay Napier’e ilk görüşte tutulacağını düşündüğünü söylemiştir. Bayan Crawley öyle olmadığını, Mary’nin onu beğenmediğini söyledikten sonra, hizmetçi onun dışında da birçok alternatifinin olduğunu ifade eden bir deyim kullanmıştır. İngilizcede kullanılan: “There are plenty of (other) fish in the sea.” ya da benzer şekilde: “There are plenty more fish in the sea than ever came out of it.” ifadeleri Türkçede: (kültürel uyarlama stratejisiyle) “Elini sallasa ellisi.” ya da (dizideki bağlama göre), “Ona koca mı yok.” deyimlerine karşılık gelmektedir. Diaz-Cintas ve Aline

Remael'in (2014) de belirttiği üzere, hedef dilde aynı türde ve uzunlukta, uygun bir deyimsel çeviri yapılması gerekmektedir. Çevirmenin tercih ettiği yol, hedef kültürdeki bu duruma en uygun deyim bulmaya çalışmak yerine, cümleyi olduğu gibi çevirmeye çalışmak olmuştur.

1. Sezon 4. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
292 00:18:04,895 --> 00:18:08,287 -Where's Robert? He can't have been drinking port since we left. 293 00:18:08,322 --> 00:18:11,680 -He'd be under the table by now.	307 00:18:04,130 --> 00:18:06,049 -Robert nerede? 308 00:18:06,050 --> 00:18:08,189 -Ayrıldığımızdan beri şarap içmedi. 309 00:18:08,190 --> 00:18:09,939 -Şu ana kadar sarhoş olmalıydı.	“Ayrıldığımızdan beri şarap içiyor olamaz herhalde.” “Şimdiye, zil zurna sarhoş olurdu.”

Bu konuşmada, Leydi Violet Crawley, Robert Crawley'in uzun süre ortalıkta görünmediğini ve ayrıca ayrıldıkları süreden bu yana, muhtemelen içki içiyor olamayacağını vurgulamak istemiştir. Bunun için de: “Robert nerede? Ayrıldığımızdan beri şarap içiyor olamaz herhalde.” deyip, ardından da (kültürel uyarılama stratejisiyle daha uygun verebileceğimiz): “Şimdiye, zil zurna sarhoş olurdu.” ifadesiyle devam etmiştir. Verilen çeviride ise, gramer yanlışlığı sebebiyle, anlamı da etkileyen bir çeviri ortaya çıkmıştır. İngilizcedeki “can't have been V+ing” kalıbı, başındaki “can't” kipinin olumsuz versiyonuyla birlikte, bir olayın geçmişten başlayarak şu ana kadar devam

edemeyeceğini gösteren ve ihtimal/imkan vermeme anlamında kullanılan bir kalıptır. Buradan hareketle, çevirmenin burayı anlamayıp ya da yeterince dikkat etmeyip, bu olayın gerçekleşmediğini söyleyen bir cümle ortaya koyması önemli bir hata olmuştur. Ayrıca, alternatif çevirimizde de görüldüğü üzere, durumu daha uygun ve etkili aktarmak adına, “under the table” yani sarhoş olma anlamında kullanılan deyimini, daha uygun/etkili olması bakımından, “zil zurna sarhoş” deyimiiyle uyarlamayı tercih etmekteyiz. Buna ek olarak, bir önceki ifadede de, ekleme stratejisiyle “herhalde” kelimesinin cümleye konulması, akıcılığı ve anlaşılabilirliği daha sağlam kılmıştır.

1. Sezon 4. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
394 00:25:42,760 --> 00:25:46,280 -He can disapprove all he likes. Mrs Hughes has got a fancy man.	411 00:25:42,620 --> 00:25:47,259 İsteddiği kadar uygun bulmasın. Bayan Hughes'un aptal bir aşkı var.	“Bayan Hughes’un artık bir oynaşı var.”
395 00:25:47,400 --> 00:25:50,640 -Him, a fancy man? Don't be so nasty, Daisy. It doesn't suit you.	412 00:25:47,260 --> 00:25:48,649 O mu? Aptal aşık mı?	
	413 00:25:48,650 --> 00:25:52,559 Bu kadar terbiyesiz olma, Daisy. Sana yakışmıyor.	

Burada, hizmetçi yardımcısı olan Daisy, Bayan Hughes’un Joe Burns ile olan yaklaşmasıyla alay eder tarzda bir konuşma yapmıştır. Bay Bates de, ona tepki

göstermiştir. Öyle ki, Daisy: “Mrs Hughes has got a fancy man.”, yani: “Bayan Hughes’un artık bir oynaşı var.” İfadesini kullanmıştır, ancak çevirmen “oynaş”, “erkek sevgili”, “pezevenk” anlamları olan “fancy man” ibaresini “aptal aşık” olarak çevirmiştir. Buraya kadar, yani “fancy man” ibaresinin “aptal aşık” olarak verilmesinin büyük bir sorun teşkil etmeyeceği düşünülebilir, ancak önemli olan Bay Bates’in buna verdiği çok sert tepkidir. “Oynaş” olarak çevrilmesi, bu durumca daha uygun olacağı gibi, aynı zamanda Bay Bates’in: “Bu kadar terbiyesiz olma, Daisy. Sana yakışmıyor.” tepkisine de uygun bir karşılık olacaktır. Verdiğimiz çeviri alternatifinde, ayrıca ekleme stratejisiyle “artık” kelimesini dahil ederek, anlamı ve akışı daha kuvvetli ve uyumlu kılmaya çalışabiliriz, çünkü olay sıcaklığına gelişmiş yeni bir durumu ifade etmektedir.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
368 00:22:11,200 --> 00:22:12,845 -She had to walk for miles.	322 00:22:10,540 --> 00:22:15,000 -Millerce yürümek zorunda kalmış.	“Kilometrelerce yürümek zorunda kalmış.”

At arabası arızalandığından ötürü, eve kadar yürümek zorunda kalan kız kardeşi Sybil için Mary: “She had to walk for miles.” diyerek ona acıdığını göstermiş ve bu durumun vahametini ortaya koymuştur. Çevirmen, burada ödünçleme stratejisiyle, hedef kültürde mesafe birimi olarak kullanılmayan İngilizce “miles” kelimesinin Türkçe karşılığı olan “mil” kelimesini kullanıp, ifadeyi: “Millerce yürümek zorunda kalmış.” şeklinde vermiştir. Her ne kadar belli bir kitle tarafından “mil” kelimesi bilinse de, “millerce yürümek” ifadesinin hedef kültürde tam oturmadığından ve gereken etkiyi vermediğinden ötürü, burada yerelleştirme stratejisiyle: “Kilometrelerce yürümek zorunda kalmış.” şeklinde verilmesiyle, mevcut eylemin hedef kitle ve kültürde daha uygun ve kabul edilebilir olmasını sağlayabiliriz.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
384 00:23:20,720 --> 00:23:23,960 -Why should you be burdened with Mary's secret?	334 00:23:16,520 --> 00:23:20,699 Neden Mary'nin sırrını taşıyorsun ki?	“Neden Mary’nin sırrını yük ettin ki kendine?”
385 00:23:25,800 --> 00:23:29,120 -My dear, my heart goes out to you. -It really does.	335 00:23:22,400 --> 00:23:27,060 Canım, kalbim senin için çarpıyor. Gerçekten.	“Canım, kalbimi acıtıyor bu halin. Gerçekten.”

Burada, Leydi Edith evde ölen Türk diplomat Kemal Pamuk’un ölümüyle ilgili bir şeyler bildiği ve her defasında gözünün önüne gelip, onu kederlendiği bilinen aşçı yardımcısı Daisy’i odasına alıp konuşmak istemiştir. Küçük kızın, hizmetçi kadın O’Brien’den çekindiğini ve ağladığını gören Leydi Edith ise ona acıyarak: “Why should you be burdened with Mary's secret?”, “My dear, my heart goes out to you. It really does.” demiştir. Çevirmen ise: “Neden Mary'nin sırrını taşıyorsun ki?”, “Canım, kalbim senin için çarpıyor. Gerçekten.” şeklinde çevirmiştir. İlk ifadedeki “be burdened” ibaresi için, taşıdığı sırrın yükünü ve onda yarattığı travmayı/ağırılığı vermesi açısından, “taşıyarak” kelimesi seçilerek yetersiz bir çeviri verilmiştir. Bu durumda ifadeyi: “Neden Mary’nin sırrını yük ettin ki kendine?” şeklinde vermek, durumun ağırlık derecesini hedef izleyiciye yansıtmak adına daha uygun olacaktır. İkinci ifadeye gelecek olursak, “my heart goes out to you” kalıbı Türkçeye genel olarak “acını(zı) paylaşıyorum” şeklinde çevrilmektedir. Ancak çevirmen: “kalbim senin için çarpıyor” şeklinde aktararak, duruma tam uymayan ve o anki duygusal ve patetik

durumu/konuşmayı tam olarak yansıtamayan bir ifade seçmiştir hedef dilde. Deyim çevirilerinde, hedef kültürde o duruma en yakın deyimlerin seçilmesi gerektiğinden, burada alternatif olarak: “Canım, kalbimi acıtıyor bu halin. Gerçekten.” şeklinde verilmesi hedef kitleyi duruma daha da yakın hissettirecektir.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
468 00:28:10,115 --> 00:28:12,640 -Now you are damaged goods.	404 00:28:05,435 --> 00:28:07,994 -Şimdi, hasarlı malsın.	“Artık lekeli bir kızsın.”

Burada, kızı Mary'nin bekaretini kaybetmesinden dolayı Londra'da onunla ilgili kötü dedikoduların döndüğünü söyleyen Leydi Cora: “Now you are damaged goods.” ifadesini kullanmıştır. Çevirmen, bunu: “Şimdi, hasarlı malsın.” şeklinde çevirip, öyküntü yaparak birebir çeviri yapmıştır. Ancak “hasarlı mal”, burada mecazi bir anlam taşısa da, Türkçede genellikle teknik açıklamalarda kullanıldığından, ekleme yaparak ve açıklama ile: “Artık lekeli bir kızsın.” İfadesi, burada daha kabul edilebilir bir karşılık olacaktır. Konuşmanın devamında, annesinin Londra'da onun “namuslu olmadığının” konuşulduğunu söylemesi de, bu alternatifin kullanım sebebini güçlendirmiştir.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
74 00:04:20,940 -->	72 00:04:19,850 --> 00:04:22,979	

00:04:23,380 -You never rung the dressing gong. -And Mrs Patmore's 75 00:04:23,380 --> 00:04:25,300 doing a souffle for the first course. 76 00:04:25,300 --> 00:04:26,940 -Oh, my God!	- ... - Giyinme zilini çalmadın. 73 00:04:22,980 --> 00:04:27,519 - Ve Bayan Patmore, ordövr olarak sufle yapıyor. - Aman Tanrım!	“Ve Bayan Patmore da başlangıç için sufle yapıyor.”

Malikanenin baş hizmetçileri Bay Carson ve Bayan Hughes arasında geçen bu telaşlı konuşma, aşçı Patmore’un ana yemekten önce, başlangıç yemeği (ordövr) olarak yanlışlıkla tatlı türü olan sufle yaptığını konu almaktadır. Burada, çevirmen özelleştirme stratejisini kullanarak “first course” ibaresini Fransızca kökenli (hors d'oeuvre) ordövr kelimesini kullanmayı seçmiştir. “Ordövr” kelimesi, Fransızcadan dilimize ödünçleme yoluyla geçen bir kelimedir, ancak Türk toplumunda birçok insan tarafından bilinmediğinden ve yaygın kullanılmadığından ötürü, burada daha anlaşılabilir ve kabul edilebilir olan “başlangıç” ya da “meze tabağı” kullanılabilir. Hedef izleyicinin bu iki karakter arasındaki konuşmaya şaşkınlık ve kızgınlık veren şeyin sebebini bilmesi önemlidir, “sufle” tatlısını yapmanın o an için neden uygun olmadığını Türkçede nadir kullanılan “ordövr” ifadesiyle anlatmak (özellikle bu kelimeyi bilmeyen izleyicide) eksikliğe yol açabilir. “Ve Bayan Patmore da başlangıç (yemeği) için sufle yapıyor.” alternatifimiz daha uygun olacaktır, çünkü hemen sonrasında gelen tepki: “Oh, my God!” olmuştur. Bu bütünlüğü vermesi açısından, daha çok bilinen ve hedef kitlenin aynı durumdaki kelime/ ifade seçimine daha uygun bir tercihte bulunmak önemlidir.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
244 00:14:33,900 --> 00:14:36,060 -Stranger things happen at sea.	240 00:14:34,510 --> 00:14:38,039 -Denizde garip şeyler olabilir.	“Belli mi olur.”, “Hiç belli olmaz.” veya “Kim bilir, belki de.”

Uşaklardan William ile Leydi Mary arasında, William’ın uşaklıktan çıkıp, baş uşak olabileceği, yani daha iyi bir işe terfi edebileceği üzerine bir konuşma geçmiştir. Leydi Mary de, gülerek, belki de William’ın baş uşak olup, Bay Carson’ın yerini alabileceğini söylemiştir. Bunu dedikten sonra da, William bunun olabileceğine ihtimal veren bir deyimsele ifadeyle: “Stranger things happen at sea.” demiştir. Ancak, dönemin İngiltere’inde, gemilerin çok iyi olmadığı ve her an batabileceği gerçeğinden yola çıkılarak oluşturulan İngiliz kültüründeki/dilindeki bu deyimsele ifadeyi, çevirmen olduğu gibi aktarmıştır. “Denizde garip şeyler olabilir.” İfadesi, Türkçede bulunmayan bir deyim olduğundan, hatırı sayılır bir hedef izleyici bu ifadeyi, “gerçek” anlamına yorabilir. O sebeple, burada duruma en uygun ve kabul edilebilir çeviri olarak: “Belli mi olur.”, “Hiç belli olmaz.” veya “Kim bilir, belki de.” alternatiflerini verebiliriz.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
285 00:17:05,180 --> 00:17:07,900 -Because it's the gloomy	281 00:17:05,280 --> 00:17:08,199 -Çünkü kasvetli şeylere yardım	“Çünkü, biz zor günler için varız.”

things that need our help. 286 00:17:07,900 --> 00:17:11,420 -If everything in the garden's sunny...why meddle?	ediyoruz. 282 00:17:08,200 --> 00:17:12,319 -Her şey bahçe kadar aydınlık olsa, karışmak niye?	“Her şey güllük gülistanlıkken, niye karışalım ki?”

Babasından, hayır kurumunun toplantısına gitmek için izin isteyen Sybil, babasının karşı çıkışlarına tepki olarak: “Because it’s the gloomy things that need our help.” demiştir. Çevirmen “gloomy” kelimesini, “kasvetli” olarak çevirmiştir, bu da bu duruma uygun bir karşılık olmamıştır. Burada: “Çünkü, biz hüznü/zor günler için varız/oradayız.” açıklamasıyla daha uygun ve kabul edilebilir bir ifade verebiliriz. Ayrıca, deyimsel bir ifade olan: “If everything in the garden's sunny...why meddle?” cümlesini, “Her şey bahçe kadar aydınlık olsa, karışmak niye?” şeklinde çevirerek, hedef kültürde tam karşılık bulmayan, nispeten havada kalan bir ifade seçmiştir. Öyle ki, bu durumu kültürel uyarlamayla: “Her şey güllük gülistanlıkken, niye karışalım ki?” ifadesi/deyimi hedef kitleye daha uygun ve etkili yansıtacaktır.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
427 00:25:28,060 --> 00:25:32,060 -... - Shouldn't you ask what sort of concert it	424 00:25:29,980 --> 00:25:32,419 Ne çeşit konser olduğunu sormayacak mısın? 425	

is? 428 00:25:32,060 --> 00:25:34,740 -Oh, just Hungry Hundreds stuff, mostly. You know.	00:25:32,420 --> 00:25:35,039 -Genelde, aç insanlarla ilgili olanlar.	“Şu Denizci Subayların grubu/şarkıları çoğunlukla.”

Sör Anthony, Leydi Edith’i konsere davet etmek için malikaneye uğramıştır. Teklifi kabul eden Edith’e, babası: “Ne çeşit konser olduğunu sormayacak mısınız?” diye sormuştur. Sör Anthony de, cevap olarak: “Oh, just Hungry Hundreds stuff, mostly. You know.” şeklinde cevap vermiştir. Baş harfleri büyük yazıldığından, özel isim olduğu anlaşılan “Hungry Hundreds”, aslında o dönemdeki İngiliz Krallığı’nın Deniz Kuvvetlerinde görevli subayların oluşturduğu korosunun/grubun adıdır. Çevirmen ise, “Genelde, aç insanlarla ilgili olanlar.” şeklinde çevirmiştir. Ancak, “aç insanlarla ilgili” ifadesi, konseri icra edenleri ya da o grubun şarkılarıyla ilgili bir bilgi vermenin aksine, “aç insanları ilgilendiren” ya da “aç insanları konu alan” bir konser gibi aktarılmıştır. Bunun yerine: “Şu Denizci Subayların grubu/şarkıları çoğunlukla.” şeklinde verilmesi, açıklama/genişletme stratejisiyle daha anlaşılır olacaktır. Ya da çevirmen, ödünçleme stratejisiyle: “Aç İnsanlar/Gençler” tabirini, baş harflerini de büyük yazarak kullanabilirdi.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
560 00:33:44,760 --> 00:33:47,320 -You should see what he reads.	555 00:33:45,160 --> 00:33:49,679 -Okuduklarınızı görmelisiniz. Marx, Ruskin ve John Stuart Mill.	“Okuduklarınızı görmelisiniz. Marx, Ruskin ve John

-It's all Marx and Ruskin 561 00:33:47,320 --> 00:33:50,000 and John Stuart Mill. I ask you.	Sorarım size!	Stuart Mill. İyi mi!"

İngilizcede kullanılan “I ask you(!)” ibaresi, birisinin yaptığı bir şeye karşı şaşırma ve kızgınlığı ifade eden bir tepkidir. Burada da, şoför Branson’ın dönemin sosyalist/komünist yazarlarını okumasına sinirlenen Robert, okuduğu yazarların isimlerini saydıktan sonra, “I ask you.” demiştir. Muhafazakar burjuvaziye temsil eden Robert’ın sinirli halini yansıtmak adına, burada uyarlamayla: “Okuduklarını görmelisiniz. Marx, Ruskin ve John Stuart Mill. İyi mi!” çevirisi mevcut hiddeti daha uygun/etkili bir şekilde yansıtmaktadır. Çevirmenin kullandığı, “Sorarım size!” ifadesi, hedef kültürde hiddetle sorulan bir soru ya da sorular dizisinden sonra, cümle sonuna eklenen bir ifadedir. Örn: “Allah aşkına, kim o şımarık çocuğa katlanırdı, sorarım size?”.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
691 00:41:58,160 --> 00:42:01,120 -... -Everything comes to him who waits.	670 00:41:58,860 --> 00:42:01,859 -... Beklediği her şey ona doğru geliyor. 671	“Sabır acıdır, meyvesi tatlıdır.” veya “Sabrın sonu selamettir.”
692 00:42:01,120 --> 00:42:03,000 -And I've waited long	00:42:01,860 --> 00:42:05,519 -Ve ben yeterince bekledim.	“Ve ben yeterince

enough.		sabrettim.”

Hizmetçi O’Brien ile Thomas arasında geçen bu gizli konuşmada, O’Brien başına bela olduğunu düşündüğü Bates’in hakkından gelmek istediğini söyleyen Thomas’dan, sabırlı olup beklemesini istemektedir. Bunu da: “Everything comes to him who waits.” deyiimiyle aktarmıştır. İngilizcede kullanılan bu atasözünü, çevirmen olduğu gibi/bire bir çevirmeye çalışmıştır. Bunu yaparken, cümlenin atasözü olduğu anlaşılamamış ve oradaki deyimsel aktarım da gerçekleşmemiştir. Öyle ki: “Sabır acıdır, meyvesi tatlıdır.” veya “Sabrın sonu selamettir.” deyimleriyle daha akıcı ve kabul edilebilir bir alternatif seçmiş oluruz. Bu ifadeden sonra gelen, “And I’ve waited long enough.” yani: “Yeterince sabrettim.” şeklinde çevirebileceğimiz cümle de, bir önceki cümlenin devamı olma adına daha uygun/kabul edilebilir bir çeviri olacaktır.

1. Sezon 7. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
219 00:15:05,800 --> 00:15:07,725 -I'll have to show this to His Lordship.	217 00:15:05,700 --> 00:15:09,689 - Bunu Lord hazretlerine göstermek zorundayım. - Tabii ki, öyle.	
220 00:15:07,760 --> 00:15:12,360 -Of course you will. -I do not like to play the part of Pontius Pilate,	218 00:15:09,690 --> 00:15:15,179 -Pontius Pilate kozunu oyynamak istemiyorum ama korkarım zorundayım.	“İsa’yı çarmıha geren Pontius Pilate’yi oynamak istemem ama mecburum.”
221 00:15:12,395 --> 00:15:15,045		

but I'm afraid I must.		

Bay Carson, Bates'in geçmişte işlediği sanılan suçun hikayesiyle ilgili bir mektup/haber geldiğini ve bunu istemese de, Lord Robert Crawley'e iletmek zorunda olduğunu söylemektedir. Bunu anlatırken de, Carson mecburiyetini dile getirmek adına, antik Roma'da Yahudiye'nin valisi olan ve İsa'nın ölüm/çarmıha gerilme emrini veren (kimi kaynaklara göre: "vermek zorunda kalan") kişi (savcı/yargıç) olarak bilinen Pontius Pilate'ye (Pilatus) göndermede bulunmuştur. Hıristiyanlar arasında bilinen ancak Türklerin bilmediği, bahsedildiğinde de (çok büyük bir çoğunluğunun) bir şey anlamayacağı oldukça açık olan bu ismin, olduğu gibi aktarılması bariz bir anlama sorunu ortaya çıkarmıştır. Bu türden, bilinmeyen/tanınmayan mitolojik veya dini referansların olabildiğince kısa açıklama kullanılarak çevrilmesi ya da varsa karşı kültürdeki (daha işlevsel ve kabul edilebilir etki bırakacak) bir figürün kullanılması çevirinin amacına ulaşması açısından önemlidir. Türkçe çeviride geçen, "kozunu oynamak" ise buradaki "play" ibaresini karşılamamaktadır, çünkü kaynak metinde geçen bu ifade aslında "rolünü oynamak" anlamında kullanılmıştır. Bu analizlerin ışığında, hedef metnin amacı benzer/yakın etkiyi vermek olacağından, açıklama/genişletme ve ekleme yoluyla: "İsa'yı çarmıha gerdiren/geren Pontius Pilate'yi oynamak istemem ama mecburum." ifadesi daha kabul edilebilir ve anlaşılır bir aktarım gerçekleştirecektir. Burada: "İsa'yı çarmıha gerdiren..." kısmı için alternatif olarak: "İsa'nın hükmünü veren..." ifadesini de kullanabiliriz, öyle ki (hedef) Türk kitlenin İsa'nın ölüm hükmünü bilmesi yüksek olasılık taşımaktadır.

1. Sezon 7. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
506 00:35:14,280 --> 00:35:17,085 -I don't seem to be much good	517 00:35:11,980 --> 00:35:17,579 -... . Erkek çocuk yapmakta iyi olduğum	

at making boys. 507 00:35:17,120 --> 00:35:20,920 -Any more than I'm much good at building my life on shifting sands.	söylenemez. 518 00:35:17,580 --> 00:35:22,979 -Hayatımı değişken koşullarda inşa etmemden daha iyisi yoktur.	“Aksine, ben de hayatımı savrulan kumlar üstüne kurmada çok iyiyimdir.” veya “Ben de, savrulan kumlar üstüne hayat kurmada baya iyiyimdir.”

Robert ile Matthew arasında geçen konuşmanın bu kısmında, erkek çocuk yapmakta çok iyi olmadığını söyleyen Robert’a, Matthew de kendisinin hayatını dengesiz/değişken şartlar üzerine inşa etmekte baya iyi olduğunu ironik bir şekilde ifade etmiştir. Ancak çevirmen, birebir bir çeviri yöntemiyle, konuşma akışını bozan ve bir önceki ifadeyle bütünlük taşımayan bir çeviri sunmuştur. Burada, özellikle “good at” ibaresinin iki ifadeye de yansıtılması ve bunu yaparken de kültürel uygunluk ve kabul edilebilirlik esasını benimsememiz gerektiğini unutmamalıyız. “Erkek çocuk yapmakta iyi olduğum söylenemez.” anlamına gelen: “I don't seem to be much good at making boys.” ifadesinden sonra, Matthew’ın cevaben söylediği: “Any more than I'm much good at building my life on shifting sands.” cümleyi çevirmen: “Hayatımı değişken koşullarda inşa etmemden daha iyisi yoktur.” şeklinde çevirmiştir. Oysaki, bu durumda, “değişken şartlar” anlamına gelen “shifting sands” ibaresini, işleve ve amaca daha uygun şekilde “savrulan kumlar” olarak vermek daha kabul edilebilir olacaktır. İronik bir ifade taşıyan bu duruma, iki alternatifle yaklaşabiliriz: “Aksine, ben de hayatımı savrulan kumlar üstüne kurmada çok iyiyimdir.” ya da: “Ben de, savrulan kumlar üstüne hayat kurmada baya iyiyimdir.”

1. Sezon 7. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni

516 00:35:54,555 --> 00:35:56,480 -That filthy, ungrateful cow.	527 00:35:54,180 --> 00:35:57,059 -İğrenç, nankör inek.	“Aşağılık, nankör köpek.”

Kötü ve sinsi karakterlerden uşak Thomas ve hizmetçi kadın O’Brien, mutfak köşesinde gizlice konuşmaktadırlar. Thomas’ın O’Brien’a, Leydi Cora’nın onu işten çıkarıp bir başkasını almak için ilan verdiğini söylemesinin üzerine, O’Brien da aşırı derecede sinirlenerek bu duruma tepki göstermiştir. Bu tepkisini de, argo kelimeler kullanarak: “That filthy, ungrateful cow.” ifadesiyle dile getirmiştir. Burada da, çevirmen her ne kadar ilk bakışta argo sıfatların uygun sayılabilecek karşılıklarını vermiş olsa da, hedef kültürü göz önünde bulundurma anlamında dikkatsiz davranmıştır. Özellikle, “cow” kelimesinin eşdeğeri olarak yine “inek” kelimesini kullanması, kabul edilebilir ve benzer etkiyi verecek bir ifade olmamıştır. Türk kültüründe, “inek” kelimesi insanlar için kullanıldığında, Türk insanı ya komik bir figür ya da kaba, iri yarı, cüsseli bir figürü gözünde canlandırır. Burada ise, kötü karakter olan bu kadının, gayet ciddi ve öfkeli bir tonda söylediği bu argo barındıran ifadedeki “cow” kelimesinin karşılığı olarak, “köpek” (ya da “yılan”) kelimesinin kullanılması daha kabul edilebilir, amaca yönelik ve işlevsel bir çeviri olacaktır. Dolayısıyla: “Aşağılık, nankör köpek.” ifadesi bu durum için verilebilecek bir alternatiftir.

1. Sezon 7. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
535 00:37:30,755 --> 00:37:33,280 -I was going to mix in	548 00:37:30,520 --> 00:37:33,119 -İçine incir reçeli	

some syrup of figs, 536 00:37:33,315 --> 00:37:35,200 but I've not done it yet 537 00:37:36,680 --> 00:37:38,600 -At least we'd all have been regular.	kariştıracaktım... 549 00:37:33,120 --> 00:37:36,739 ...ama henüz bir şey yapmamıştım. 550 00:37:36,740 --> 00:37:40,939 -En azından her zamanki gibi davranıyoruz.	“(Keşke yapsaydın) En azından bağırsaklarımız düzgün çalışırdı.”

Burada komik/mizahi ifade örneklerinden birisine tanık olmaktadır. Mizahi unsurların saptanmasıyla, kültür faktörünün de gözetilmesi doğrultusunda ona en uygun ve kabul edilebilir karşılık oluşturulmalıdır. Verilen bu konuşmada, çevirmenin kaynak ifadeyi mekanik/birebir verip, mizahı da istenilen seviyede aktaramadığını görmekteyiz. Öyle ki, aşçı yamağı Daisy, göczünden rahatsızlanan aşçı Pattmore’un isteği üzerine, yeni gelen aşçı bayan Bird’ün kovulması için, yemeklere sabun ve anason gibi aykırı şeyler koymuştur. Bunu yaptığı anlaşılan küçük kıza, bir sonraki gün yenilecek yemeğe (yahniye) de herhangi bir şey koyup koymadığı sorulunca, “incir reçeli” koymayı planladığını, ancak bunu henüz yap(a)madığını söylemiştir. Bunun üzerine, masada gülüşmeler olurken, Thomas da esprili bir şekilde: “At least we'd all have been regular.” demiştir. Çevirmen de, bu ifadeyi: “En azından her zamanki gibi davranıyoruz.” şeklinde çevirmeyi tercih etmiştir. “Regular” kelimesi genel olarak, “düzenli/nizami/normal/sıradan” anlamlarını ifade etmektedir, ancak İngiliz kültüründe/dilinde, bu aynı zamanda tuvalete çıkma bağlamında bağırsakların normal çalıştığını ve tuvalete normal/sorunsuz gidildiğini ifade etmek için kullanılmaktadır. İncir reçeli ya da şurubu da bağırsaklara iyi geldiğinden, bu ifade özellikle tercih edilmiştir. Belli ki, çevirmen mevcut ifadeyi, bu durumdan bağımsız ve bire bir şekilde yorumlamış ve aktarmıştır. Bu esprinin erek kitlede verdiği etkiyi vermek adına, açılım stratejisiyle: “(Keşke yapsaydın) En azından bağırsaklarımız düzgün çalışırdı.” ifadesini verebiliriz. Kısa olması adına, ekleme yaptığımız “keşke yapsaydın” ibaresi tercih edilmeyebilir.

4.2 Dilsel Boyuttaki Çeviri Hataları

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
12 00:02:01,580 --> 00:02:04,580 -Is your fire still in?	12 00:02:01,380 --> 00:02:04,489 -Hala ateşin yerinde mi?	“İçerde hala ateş var mı?”, “Ateş yanıyor mu hala?” veya “Ateşimiz var mı daha?”

Burada, mutfakta geçen bir konuşmada, dönemin büyük mutfak fırını odun veya kömürle çalıştığı için aşçı Patmore yamağı Daisy’e: “Is your fire still in?” demiştir, çevirmen de bunu: “Hala ateşin yerinde mi?” şeklinde çevirmiştir. Ancak bu ifade yeterli görünse de, hedef kitle için kabul edilebilir bir ifade değildir, öyle ki Türk izleyicinin bunu sağlık anlamındaki vücut ateşi olarak bile anlama olasılığı vardır. Burada, hedef kitle tarafından daha “kabul edilebilir” ifadeler için birkaç alternatif şöyle olabilir: “İçerde hala ateş var mı?”, “Ateş yanıyor mu hala?” veya “Ateşimiz var mı daha?”. Skopos teorisinde, tekrar hatırlayacağımız üzere, genel olarak hedef metnin amacı ön planda tutulmaktadır. Bunun ışığında, hedef metin ve dolayısıyla da hedef kitle ve onun dili kullanımı, benzer durumda verdikleri tepkiler ve ifadeler burada önem kazanmaktadır.

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni

24 00:03:27,220 --> 00:03:29,140 -You're late when I say you're late.	21 00:03:27,020 --> 00:03:30,859 -Geç kaldığını söylediğimde geç kalmıştın.	“Geç kaldın diyorsam, geç kaldın (demektir).”

Uşak Thomas, kendisinden daha alt kademedeki olan William’a, “Neredesin, geç kaldın” dedikten sonra, geç kalmadığını iddia eden hizmetçiye: “You're late when I say you're late.” diyerek: “Geç kaldın diyorsam/dediysem, geç kaldın (demektir).” ifadesini/anlamını kastetmiştir, ancak çevirmen burada “when I say...” kısmını: “söylediğimde” olarak çevirip yanlışla düşmüştür. Ayrıca çevirmenin dediği gibi olması için, cümlenin gramer olarak: “You had been / were late, when I said you were late.” benzeri bir şekilde olması gerekirdi. Burada alternatif olarak verdiğimiz çeviri, ifadeyi söyleyenin kendi otoritesini yansıttığından ötürü önemlidir. O yüzden, verdiğimiz çeviri alternatifi, bunu daha uygun ve dilsel olarak da uyumlu bir şekilde vermektedir. Burada, Skopos teorisinin 5. kuralı olan “Erek metin kaynak metinle uyumlu olmalıdır.” kuralı akıllara getirilmelidir.

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
67 00:07:01,620 --> 00:07:03,740 -I'm afraid we'll know some people on it.	62 00:07:00,990 --> 00:07:03,089 -Korkarım bazıları bunun üstünde çalışıyordu.	“Korkarım ki, gemide bizden de birileri var.”

Dizi, 1900'lerin başını konu aldığından ötürü, o dönemde (15 Nisan 1912) meydana gelen meşhur Titanik faciası dizideki olayların başlangıç noktasıdır. Buzdağına çarpan bu gemide, Crawley ailesinin iki üyesi de bulunmaktadır ve aile bu faciayı gazeteden öğrenmiştir. Yukarıdaki konuşmada ise, açıklama stratejisiyle: “Korkarım ki, gemide bizden de birileri var.” ifadesi söylenmek istenmiştir. Verdiğimiz bu alternatifte, “it” kelimesini açıklamayla “gemi” olarak verip, aktarılmak istenen mesajı hedef kitleye iletmiş oluruz. Ancak çevirmen mevcut ifadeyi: “Korkarım bazıları bunun üstünde çalışıyordu.” şeklinde çevirip, konudan ve bağlamdan sapan ve oradaki durumu aktarmaktan uzak olan bir alternatif sunmuştur. Burada dilsel ve dolayısıyla da anlamsal bir yanlışlık yapılmıştır.

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
171 00:14:10,920 --> 00:14:13,960 -I can't believe I've been passed over for Long John Silver.	170 00:14:11,420 --> 00:14:13,979 -Long John Silver'ı hala aşamadım.	
172 00:14:13,960 --> 00:14:16,320 -You should have spoken up when you had the chance.	171 00:14:13,980 --> 00:14:16,319 -Şansın olduğunda açıkça konuşmalısın.	“Şansını değerlendirmeliydin” veya “Fırsatın varken, gidip konuşmalıydın.”

Burada, uşaklardan birisi, kendisinden daha üst kademede olan Long John Silver'ın onun önüne geçtiğine öfkelenmiş ve bu durumu kabullenememiş olduğunu gösteren bir

ifade kullanmıştır. Bir diğer hizmetçi kadın O'Brien ise, ona cevap olarak: "You should have spoken up when you had the chance." demiştir. Bu ifadeyi, kısmen atlama yaparak: "Şansını değerlendirmeliydin" ya da: (direkt aktarımla) "Fırsatın varken, gidip konuşmalıydın." şeklinde çevirebiliriz. Çünkü burada, gramer olarak, "should have + fiilin 3. hali (V3)" yapısı, yani "yapmalıydın/etmeliydin" kalıbı kullanılıp, o fırsatın geçmişte uşağın eline geçtiği, ama onun bu fırsatı değerlendirmedeği belirtilmek istenmiştir. Kaynak metne sadakat ve olayları doğru aktarmak, metin içi ve metinlerarası uyum göz önünde bulundurulduğunda, buradaki çeviri alternatifi durumu tam olarak yansıtamamıştır.

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
202 00:15:58,080 --> 00:16:01,800 -But I never cared for James.	202 00:15:58,790 --> 00:16:01,699 -Ama James'ten hiç hoşlanmamıştım.	
203 00:16:01,800 --> 00:16:04,840 -He was too like his mother and a nastier woman never drew breath.	203 00:16:01,700 --> 00:16:05,879 -Annesine ve iğrenç bir kadına çok düşküdü.	"Tıpkı annesine benziyordu, arsız pis annesine." veya "Tıpkı cadaloz annesine benziyordu o da."

Bu konuşmada ise, malikanenin önde gelen yaşlı babaannesi Violet Crawley, gemi kazasında öldüğü ileri sürülen James hakkında konuşmaktadır. Ondan hiç hoşlanmadığını söyledikten sonra: "He was too like his mother and a nastier woman

never drew breath.” diyerek sözlerine devam etmiştir. Burada, açıklama ve uyarılama ile: “Tıpkı annesine benziyordu, arsız pis annesine” ya da yoğunlaştırma ve çıkarma yaparak: “Tıpkı cadaloz annesine benziyordu o da.” gibi alternatif çeviriler önerebiliriz. Ancak çevirmen, burada annesi dışında bir başka kadından da bahsettiği yanlışlığına düşmekle kalmayıp ayrıca, öyle bir fiil ya da fiil grubu olmamasına rağmen, “düşkün olduğu” şeklinde çevirmiştir. Burada dikkatsizce yapılmış, metne uymayan, kabul edilebilirlik ve yeterlilikten uzak bir çeviri ortaya çıkmıştır.

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
299 00:21:22,660 --> 00:21:27,180 -As you know, on your death the heir to the title inherits everything,	295 00:21:22,660 --> 00:21:27,299 -Bildiğin gibi, vârisin ölmesi halinde, unvan her şeyi alır.	“Sen de biliyorsun ki, öldüğünde her şey varise kalır,”

Burada, Bay Robert ile avukat arasında geçen konuşmada: “Sen de biliyorsun ki, öldüğünde her şey varise kalır,” alternatifiyle verilmesi gereken ifadeyi çevirmen, birebir çeviri yaparak: “Bildiğin gibi, varisin ölmesi halinde, unvan her şeyi alır.” olarak çevrilmiştir. Oysaki, çevirideki ifadenin aksine, ölen varis değildir ve ayrıca çevirmen isim tamlaması olan “the heir to the title” yani: “ünvanın varisi”ni anlamayıp, ikisini ayırarak, birebir ve hedef dilde uyumsuz bir cümle oluşturmuştur.

1. Sezon 1. Bölüm		

Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
341 00:23:38,140 --> 00:23:40,660 -I wish they'd make their minds up.	337 00:23:38,140 --> 00:23:40,659 -Umarım akıllarını başlarına almışlardır.	“Umarım bir karara varmışlardır artık.”

Bu çeviride ise, “artık” kelimesi ile ekleme yaparak anlamı güçlü kılıp: “Umarım bir karara varmışlardır artık.” olarak çevrilmesi gereken konuşmayı çevirmen: “Umarım akıllarını başlarına almışlardır.” şeklinde çevirmiştir. İngilizce’de “make (one’s) mind up” kalıbı olarak kullanılan ve “karar(ını) vermek” anlamına gelen yapıyı, Türkçeye “aklını başına almak” olarak çevirmeye kalkmıştır, oysaki İngilizcede “aklını başına almak”, “pull oneself together” kalıbıyla verilir. Çevirmen bu alternatifle, metin/senaryo bütünlüğünü sekteye uğratıp, izleyiciyi mevcut durumda yanlış yönlendiren bir ifade ortaya koymuştur.

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni

396 00:27:23,420 --> 00:27:25,500 -If I was still his valet, I'd get it out of him. 397 00:27:25,500 --> 00:27:27,620 -Bates won't say a word.	391 00:27:23,320 --> 00:27:25,359 -Oda hizmetçisi ben olsaydım, ondan kurtulurdum. 392 00:27:25,360 --> 00:27:29,759 - Bates, tek kelime etmez.	“...ben olsaydım onun ağzından laf almasını bilirdim.”

Bu diyalog, hizmetçilerden Thomas ile Hughes arasında geçmektedir ve özellikle ikinci konuşmada görüldüğü üzere, konu bir mevzunun detaylarını öğrenmek adına, “ağızdan laf almak” ya da “ağızdan laf çalmaktır”. İngilizcedeki “get something out of someone” kalıbı, Türkçede yukarıda verdiğimiz ifadelerle denk gelmektedir. Dolayısıyla: “...ben olsaydım, ondan kurtulurdum.” yerine: “...ben olsaydım onun ağzından laf almasını bilirdim.” alternatifi mevcut durum için uygun olanıdır. Bu kalıba genel bir örnek olarak: “It was difficult to get the truth out of him.”: “Ondan doğru bilgiyi almak zor oldu.” ifadesini verebiliriz.

1. Sezon 1. Bölüm	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
Kaynak Metin		

542 00:36:01,980 --> 00:36:05,980 -She said to me, 'If only his Lordship had been content with Thomas.'	539 00:36:01,980 --> 00:36:05,979 -Thomas'tan memnun olanın sadece Lord hazretleri olduğunu söyledi.	“Bana, ‘Keşke Lord hazretleri Thomas’tan memnun olsaydı.’ dedi.”

Altyazı çevirilerinde karşılaştığımız bazı hatalar detaylarla ilgili olabilirken, bazıları ise temel ve büyük hatalar olabilmektedir, dahası, söylenmek istenenin tam tersi bile ortaya çıkmaktadır. Burada, yine bir gramer hatasından ve/veya dikkatsizlikten kaynaklı bir çeviri hatası göze çarpmaktadır. Öyle ki, buradaki hata da, kastedilenin tam tersi şeklinde nitelendirilebilecek türdendir. Burada, İngilizcedeki “keşke” anlamında kullanılan “if only” gramer kalıbı kullanılmıştır ve karakter: “Bana, ‘Keşke Lord hazretleri Thomas’tan memnun olsaydı.’ dedi.” demiştir. Ancak çevirmen, bu kalıbı atlayarak, oradaki “only” kelimesini “sadece” olarak alıp, esasında söylenmesi gerekenin tersine, Thomas’tan memnun olanın sadece Lord hazretleri olduğunu söylemiştir.

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
755 00:50:37,040 --> 00:50:39,520 -I don't see why he has to	760 00:50:36,820 --> 00:50:39,689 -Neden gitmek zorunda ki? Ek iş yapmayı	“Biraz fazla

go. I don't mind doing extra –	önemsemiyorum—	çalışmayı sorun etmem.”

Uşaklardan William, sakat olduğu için gönderilmesi düşünülen Bates'in yerine ekstra işleri yapabileceğini ve bunun onun için sorun olmayacağını belirten bir cümle kurmuştur. Ancak, çevirmen burada kaynak metnin kelimelerine birebir meyilli bir çeviri sunarak akıcılığı ve uyumu kaybetmiştir. “Biraz fazla çalışmayı sorun etmem.” alternatififiyle hem daha anlaşılır, hem de “ekleme” stratejisi yaparak ve “açımlayarak” hedef dilde daha kabul edilebilir bir çeviri vermiş oluruz.

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
786 00:53:32,360 --> 00:53:36,200 -At least Lady Mary's prospects must have rather improved.	788 00:53:32,260 --> 00:53:37,099 -En azından Mary'nin gelecekteki beklentileri daha da artacak.	“En azından Mary'nin talipleri daha da arttı.”

Bu konuşmada, çevirmen bir kez daha hatalı bir çeviri yapmıştır. Öyle ki, “prospect” kelimesinin ilk akla gelen anlamından yola çıkarak çeviri yapmak istemiştir ve aslında burada malikanenin iki genç varisinin ölmesiyle, Mary'nin, mirasa konmak adına, muhtemel damat/eş adaylarının artacağına işaret eden bir konuşma yapılmıştır. İngilizcede “prospect” kelimesinin aynı zamanda “muhtemel aday” anlamı da karşımıza çıktığından ötürü, burada ideal çevirinin: “En azından Mary'nin talipleri daha da arttı/artmıştır.” olduğu görülmektedir. Buna karşın, verilen çeviride anlatılmak istenenden uzak bir şekilde: “En azından Mary'nin gelecekteki beklentileri daha da artacak.” çevirisi ile başkalarının beklentilerinin vurgulanması gerekirken, Mary'nin bir beklenti içinde olduğu ifade edilmiştir.

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
803 00:54:32,360 --> 00:54:34,440 -But Mary will still have her settlement, 804 00:54:34,440 --> 00:54:39,000 -which you won't find ungenerous. (COUGHS) I-I'm sorry?	804 00:54:32,260 --> 00:54:37,389 -Ama Mary, düşük bulamayacağın anlaşmasını hala sürdürüyor.	“Ama Mary, hiç de azımsanmayacak bir hissede hala hak sahibi.”

Mirasla ilgili geçen bu konuşmada ise çevirmen, “settlement” kelimesinin aynı zamanda “bırakılan şey” veya buraya daha uygun bir şekilde “mirastan hisse/hak” olarak kullanıldığını anlayamamış ya da gözden kaçırmıştır. Çevirmen, “settlement” kelimesini anlaşma olarak alıp direkt bir çeviri yaparak, ifadeyi kaynak metne hapsetmiştir, böylelikle de ortaya konuşmanın devamında görülecek olan “hisse/pay” terimlerinden uzak bir çeviri çıkmıştır. Bunun yerine, açıklama stratejisiyle: “Ama Mary, hiç de azımsanmayacak bir hissede hala hak sahibi.” alternatifi hem daha sonraki konuşma bölümleriyle uyumlu hem de daha yeterli bir çeviridir.

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni

851 00:57:59,140 --> 00:58:02,420 -We don't have the basis of a servant-master relationship, do we?	853 00:57:58,540 --> 00:58:02,019 -Hizmetçi sahip ilişkisinin temeli bizde yok, değil mi?	“Aramızda normal hizmetçi-sahip ilişkisi yok, biliyorsun, dimi?”

Birisi dük, öteki ise uşak (Thomas) olan iki erkek karakter arasındaki özel ilişkiyi gösteren bu konuşmada, esasen böylesi sınıf farkı olan bir ilişkinin yürümeyeceği ve geleceğinin olmadığı vurgulanmıştır. Bu yüzden de, dük uşağa (ekleme ve çıkarım yoluyla): “Aramızda normal hizmetçi-sahip ilişkisi yok, biliyorsun, dimi?” demek istemiştir, ancak çevirmen yine hedef kültür ve dilde bunu nasıl daha amaca uygun ve akıcı verebilirim kaygısından uzak bir çeviri ortaya koymuştur.

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
860 00:58:54,340 --> 00:58:56,820 -If you're not careful, you'll end up behind bars.	862 00:58:53,940 --> 00:58:57,079 -Dikkatli olmazsan, sonun barların arkasında olabilir.	“Dikkat etmezsen, kendini hapiste bulursun.” veya “Dikkat etmezsen, kendini kodeste bulursun.”

Mevcut ifadede, çevirmen tolere edilebilecek türden bir hata yapmamıştır, öyle ki, kültürel uyarlamayla: “Dikkat etmezsen, kendini demir parmaklıkların arkasında/hapiste bulursun.” ya da: “Dikkat etmezsen, kendini kodeste bulursun.” alternatifleriyle

çevrilebilecek bir ifadeyi, çevirmen “behind the bars” ibaresini olduğu gibi/birebir şekilde alıp “barların arkasında” şeklinde çevirmiştir. “Bar” kelimesinin aynı zamanda Türkçede “çubuk” anlamına geldiğinden ötürü burada kullanıldığını savunacak olan görüşlere ise, hedef kitlede henüz “bar” kelimesinin bu manada kabul görmediğini ve genelleşmediğini, ayrıca kültürel anlamda da hapisane ile ilgili bir ifade için de ne yeterli, ne de hedefe uygun bir çeviri olmayacağını hatırlatmamız önem kazanmıştır.

1. Sezon 1. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
906 01:02:19,700 --> 01:02:24,420 -my Lord, would it be acceptable for Bates to ride in front with Taylor?	905 01:02:19,300 --> 01:02:24,029 -Lordum, Bates'in Taylor'la gitmesi kabul edilebilir mi?	“Lordum, Bates’in Taylor’la gitmesinin bir mahsuru var mı?”

Uşak Carson, bay Crawley’e işten çıkardıkları Bates’in Dük ile birlikte Londra’ya aynı araçla gitmesinin bir sakıncasının olup olmadığını sormuştur. Konuşmanın devamında da, aksi takdirde bir başka araç daha çıkarmak zorunda kalacaklarını söylediğini hesaba kattığımızda, burada birebir ve mekanik bir çeviri olan “kabul edilebilir mi” ifadesinin yerine, “bir mahsuru/sakıncası olur mu” denilmesi daha uygun ve kabul edilebilir bir çeviri olacaktır. Dolayısıyla burada: “Lordum, Bates’in Taylor’la gitmesinin bir mahsuru var mı/sakıncası olur mu?” Aksi takdirde, kimi izleyici “kabul edilebilir mi” ifadesini bir sitem veya karşı çıkma olarak anlayabilir.

1. Sezon 2. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni

126 00:07:28,507 --> 00:07:31,947 -My father gave the building and an endowment to run it. 127 00:07:31,947 --> 00:07:34,547 -In a way, he set up his own memorial.	122 00:07:28,640 --> 00:07:31,559 -Binayı babam verdi ve işletilmesi için bağışladı. 123 00:07:31,560 --> 00:07:34,679 -Bir bakıma, kendi anma törenini düzenledi.	“Binayı babam bağışladı ve işletilmesi için de bir bağışta bulundu.” “Bir bakıma, kendi anıtını yapmış oldu.”

Hastanenin yerini ve masraflarını vaktiyle kimin karşıladığını soran Isobel Crawley’e, Bay Crawley: “Binayı babam bağışladı ve işletilmesi için de bir bağışta bulundu.”, “Bir bakıma, kendi anıtını yapmış oldu.” demiştir. Çevirmen ise: “...kendi anma törenini düzenledi.” diyerek, ifadeyi “memorial” kelimesinin sadece “anma töreni” anlamıyla hareket ederek aktarmıştır. Oysaki, “anıt” anlamı da olan kelimenin yanı sıra, kendi anma törenini düzenlemesi de mümkün olamayacağı gibi, “düzenleme” kelimesi de “set up” fiiliyle verilemez.

1. Sezon 2. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
213	203	
00:12:28,307 -->		

00:12:32,587 -Grantham is not a harsh landlord, but...her children are young.	00:12:28,140 --> 00:12:31,079 -Grantham, sert bir ev sahibidir ama... 204 00:12:31,080 --> 00:12:33,779 ...kadının çocukları genç.	“Graham sert bir ev sahibi değildir ama...”

Çevirmenin bu konuşmadaki “not” olumsuzluk kelimesini hesaba katmadan, olumlu bir cümleymiş gibi: “...sert bir ev sahibidir...” diyerek dilsel anlamda dikkatsizlik örneği göstermiştir. İfadenin: “Graham sert bir ev sahibi değildir ama...” şeklinde verilmesi gerekirdi.

1. Sezon 2. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
284 00:16:33,187 --> 00:16:36,427 -Considerable success has been achieved over the last few years	272 00:16:32,620 --> 00:16:36,759 -Geçtiğimiz birkaç yılda, kalp kesesinin fazla sıvısını boşaltmada...	
285 00:16:36,427 --> 00:16:38,907 by draining the pericardial sac	273 00:16:36,760 --> 00:16:40,419 ...ve adrenalini yönetmede önemli başarılar elde edildi.	“...ve adrenalini uygulamada önemli başarılar elde edildi.”

of the excess fluid 286 00:16:38,907 --> 00:16:40,747 and administering adrenalin.		

1900'ler, tıpta yeni gelişmelerin yaşandığı yıllar olurken, günümüzdeki birçok uygulama o dönemde henüz yoktu. Hastanede geçen bu konuşmada, bayan Crawley hemşirelik deneyiminden hareketle, hastanın kalp sıvısının boşaltılması ve yeni uygulamaya geçen adrenalin enjekte edilmesi işlemini doktora önermektedir. Fakat çevirmen, burada mesleki jargon terimi olan “administrate” kelimesini bağlamının ve jargonunun dışında çevirip, ilk anlamı olan “yönetme” kelimesini seçmiştir. Oysaki, İngilizcede “administer a medicine” olarak geçen, “ilaç vermek” ifadesi tıp jargonunda kullanılmaktadır. Ekrandaki sahne görüntüsünden de açıkça görüldüğü üzere, hastaya daha sonrasında adrenalin sıvısı enjekte edilmiştir/uygulanmıştır. Çevirmenin verdiği alternatifle, hastadaki mevcut adrenalinde bir işlem yapılması anlaşılırken, olması gereken dışarıdan ekstra bir adrenalinin enjekte edilmesidir. Burada, mesleki jargona uygun çeviri yapılması durumunda, alternatif olarak: “...ve adrenalin kullanımında/vermede/uygulamada önemli başarılar elde edildi.” çevirisi hedefe uygun ve (özellikle teknik bir durumu aktardığı için) dilsel olarak da doğru çeviri olacaktır.

1. Sezon 2. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
413 00:23:09,127 --> 00:23:12,327 -I suppose you're more	391 00:23:08,760 --> 00:23:12,559 Sanırım şehir sporlarından daha çok kitaplarla	“Sanırım kır sporlarından çok kitaplarla

interested in books than country sports.	ilgileniyorsun	ilgileniyorsun.”

Bu ifadede, Lady Crawley bay Crawley’e doğa/kır sporlarıyla ilgilenmediğini, bundan çok kitaplarla meşgul olduğunu öne sürmektedir. Çevirmen burada “şehir sporları” ifadesini kullanarak tam tersi bir ifadede bulunmuştur, öyle ki “country” kelimesi İngilizcede “ülke” anlamı dışında ayrıca “kır/kırsal” anlamında da kullanılmaktadır. Buna ek olarak, karakter zaten Manchester şehrinden kırsal Downton’a gelmiştir ve şehirde yaptığı kitap okumakken, orada, yani kırsalda avcılık gibi sporlarla alakalı olmadığı söylenmiştir/kastedilmiştir. Çevirmen burada, İngilizcede “literal translation” da dediğimiz birebir çeviri yöntemi benimsemiş olacağından, “şehir sporları” ifadesini kullanmıştır, ancak böyle bir ifade bulunmadığı gibi, konuşmanın daha öncesinde geçen “avcılık” kelimesinden de yola çıkarak “kır/doğa sporları” çevirisi daha uygun ve anlamlı olacaktır. Mevcut kaynak ifade için vereceğimiz alternatif çeviri de: “Sanırım kır/doğa sporlarından (daha) çok kitaplarla ilgileniyorsun.” şeklinde olacaktır.

1. Sezon 2. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
789 00:43:09,127 --> 00:43:11,607 -You know, I don't dislike him as much as you do.	745 00:43:08,860 --> 00:43:11,339 -Senin gibi ben de ondan nefret etmiyorum.	“Biliyorsun ki, senin kadar nefret etmiyorum ondan.”

Burada, yine durumun ve anlatılmak istenenin aksini gösteren bir çeviri hatasıyla karşı karşıyayız. Verilen ifade: “Biliyorsun ki, senin kadar nefret etmiyorum ondan.” şeklindedir, fakat çevirmen: “Senin gibi ben de ondan nefret etmiyorum.” şeklinde

çevirerek, ikisinin de ondan nefret etmediğini söylemiştir, oysaki aktarılmak istenen bunun tersidir. Burada, dilsel/gramer kaynaklı bir hata sebebiyle, anlam olması gerektiği gibi aktarılamamıştır.

1. Sezon 3. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
73 00:04:17,640 --> 00:04:20,960 -Are you afraid someone will think you're American if you speak openly?	68 00:04:17,640 --> 00:04:20,959 -Korkarım böyle uluorta konusunca seni Amerikalı sanacaklar.	“Böyle açık konusunca seni Amerikalı sanacaklarından mı korkuyorsun?”

Evin hanımefendisi Leydi Cora ile kızı Mary arasında geçen bu konuşmada, Mary annesine kendilerini ziyaret edecek aileyle ilgili soyağacı ve servet bilgilerini öğrendiğini ve bunu saklamaması, açıkça konuşması gerektiğini söylemektedir. Aslen Amerikalı olan annesinin böyle açıkça ve bildiklerini söylediğinde, insanların onun Amerikalı olduğunu düşüneneğinden korkup korkmadığına dair bir çıkışta bulunmuştur. Soru işaretiyle biten ve daha da önemlisi “korkmak” eylemini annesine sorarken, çevirmen ifadeyi söyleyen kişinin, yani Mary’nin korktuğu ya da endişelendiği şeklinde vermiştir. Ancak, kaynak ifadenin ekleme stratejisi de yaparak: “Böyle açık konuşunca, seni Amerikalı sanacaklarından mı korkuyorsun?” şeklinde verilmesi hem hedef kitlede, özellikle İngilizce bilenler arasında, soru ifadesinin verilmesi hem de kaynak metindeki bu ifadenin daha uygun verilmesi açısından daha yerinde bir çeviri alternatifi olacaktır. İfadede, bir kızgınlık ve karşı geliş söz konusuysen, verilen çeviri hedef izleyiciye düz bir tespit ifadesi şeklinde yansımaktadır.

1. Sezon 3. Bölüm		

Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
103 00:05:41,240 --> 00:05:44,400 -That's very kind. -Nonsense, I'll enjoy it.	96 00:05:41,240 --> 00:05:44,699 - Çok kibarsın. - Saçma, bundan zevk alırım.	“Saçmalama (ya da “olur mu öyle şey”), zevkle/memnuniyetle.”

Bu karşılıklı konuşma, evin ortanca kızı olan Edith ile Matthew Crawley arasında geçmektedir. Etrafı ve kiliseyi gezmek istediğini söyleyen Matthew’e, Edith hem eşlik hem de rehberlik etmek istediğini söyledikten sonra, Matthew ona: “Çok kibarsın.”, Edith ise: “Saçmalama (ya da “olur mu öyle şey”), zevkle/memnuniyetle.” demiştir. Ancak çevirmen, böylesi olumlu bir akışta seyreden konuşmaya, “nonsense” kelimesinin birebir karşılığını verip: “Saçma, bundan zevk alırım.” gibi tezat ve hedef kitle için yetersiz bir çeviri ortaya koymuştur. Hedef kitleye amaç doğrultusunda verilecek doğru bir çeviride, böylesi düşündürücü ve anlık da olsa takibi engelleyecek çeviriden uzak durulması önemlidir.

1. Sezon 3. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
166 00:08:45,480 --> 00:08:47,960 -He's the son of one of the sultan's ministers 167	158 00:08:45,950 --> 00:08:50,039 -Sultanın bakanlarından birinin oğlu. Ve Arnavutça görüşmelerine gelmiş.	“Sultan’ın bakanlarından birisinin oğlu. Buraya da, Arnavutluk müzakereleri için

00:08:47,960 --> 00:08:50,040 and he's here for the Albanian talks		gelmiş.”

Dizi, 1912 yılını konu almaktadır ve o dönemde (Kasım 28) Arnavutluk bağımsızlığına kavuşacaktır. Bay Napier ve Türk diplomat olan Kemal Pamuk’un Downton’a kendilerini ziyarete geleceğinin haberini alan malikane sakinleri, onlarla ilgili konuşmaktadırlar. O dönem, bağımsızlığı söz konusu olan Arnavutluk için, Türkiye’nin de (imzada) önemli bir rol oynayacağı ve bu yüzden İngiltere’de müzakereler olacağından bahseden Edith, ablası Mary’e, bu Türk karakterin: “Sultan’ın bakanlarından birisinin oğlu. Buraya da, Arnavutluk müzakereleri (görüşmeleri) için gelmiş.” demiştir. Ancak çevirmen, burada önemli bir hata yapmıştır. “Albanian” kelimesini bire bir olarak “Arnavutça” şeklinde çevirerek, hedef kitleye “Arnavutluk dili/Arnavutça” dışında bir opsiyon bırakmamıştır. Diplomatik jargonda, “talks” “görüşme/müzakere” anlamındadır ve başına gelen kelimenin (Albanian) de bu bağlamda ve bu amaca yönelik çevrilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, hedef kitle “...Arnavutça dilinde yapılacak görüşmelere geldi.” şeklinde anlayacaktır.

1. Sezon 3. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
289 00:16:57,560 --> 00:17:00,080 -I hope the day is living up to your expectations. 290 00:17:00,080 -->	266 00:16:57,290 --> 00:17:00,079 -Umarım beklentilerinizi karşılacağınız gün gelir. 267 00:17:00,080 --> 00:17:03,139 -Bu onları her yönden aşıyor.	“Umarım gününüz beklentilerinizi karşılıyordur.” veya “Umarım beklediğiniz gibi geçiyordur gününüz.”

00:17:02,080 -It's exceeding them in every way.		“Ötesinde bile.” veya “Beklediğimden fazla bile.”

Kritik bir hata olarak değerlendirebileceğimiz bir başka çeviri hatası da bu konuşmada gerçekleşmiştir. Downton’u atla gezen Mary ve misafiri diplomat Kemal Bey arasında geçen bu konuşmada, Mary (misafiri olduğu ve onunla gün içerisinde ilgilendiği için) ona gününün iyi geçtiğini umut etmiş/beklemiş ve beklentilerini karşılayıp karşılamadığı yönünde bir ifadede bulunmuştur. “Umarım gününüz beklentilerinizi karşılıyordu.” ya da: “Umarım beklediğiniz gibi geçiyordur gününüz.” şeklindeki çeviri alternatifleriyle verebileceğimiz bir ifadede bulunmuştur. İngilizcedeki “live up to expectations” kalıbı/ifadesi “beklentilere karşılık vermek/beklentileri karşılamak” anlamına karşılık gelmektedir. Çevirmen ise, bağlamdan çıkarak, konuşmanın sıcaklığını/akıcılığını ve Skopos’ta sıkça vurgulanan metin içi uyumu kaybetmiştir. Bu çeviriyle, çevirmen hedef izleyicinin dikkatini dağıtıp, yanlış bir şekilde (sanki) gelecekte olmasını diledikleri bir olayı konuştuklarını göstermiştir. Oysaki, konuşma tamamıyla o anki durumla alakalıdır. Devamında da, yine birebir çeviri ve salt dilsel öğelerin karşılığını vermeye çalışarak: “Bu onları her yönden aşıyor.” demiştir. Fakat “Ötesinde bile.” ya da “Beklediğimden fazla bile.” şeklinde verilmesi daha uygun ve yeterli bir çeviri olacaktır.

1. Sezon 3. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
371 00:21:37,640 --> 00:21:39,720	344 00:21:37,640 --> 00:21:39,419	“Seni ihbar

-I ought to report you.	-Seni rapor etmeliyim.	edeceğim.”

Bu konuşmada, kendisine tacizde bulunmaya kalkışan uşak Matthew’e, Kemal Bey rahatsızlık duyarak: “Seni ihbar edeceğim.” demiştir, verilen çeviride ise: “Seni rapor etmeliyim.” gibi birebir bir alternatifle, çevirmen kabul edilebilir ve metin içi uyumu olan bir çeviri sunmamıştır. Ayrıca İngilizcede “ought to” yapısı hem şimdiki ve geniş zamanlar, hem de gelecek zaman için kullanıldığından ötürü, gelecek zaman kullanımıyla vermemiz daha uygun olacaktır.

1. Sezon 3. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
463 00:27:01,280 --> 00:27:04,280 -I'd be ruined if they even knew we'd had this conversation,	432 00:27:01,280 --> 00:27:04,001 -Bu konuşmayı yaptığımızı bilseler, yıkılırlardı.	“Bu konuştuklarımızı duyarlarsa, mahvolurum”.

Burada, yine dikkatlice yapılmayan bir çeviri örneği görmekteyiz. “I'd be ruined...” yani: “Bu konuştuklarımızı duyarlarsa, mahvolurum/yıkılıyorum” şeklinde çevirmesi gereken kısmı, çevirmen “yıkılırlardı” diye çevirerek olayın öznesini yanlış vermiştir. Ayrıca, “bilseler” fiili yerine Türkçede bu durumlarda daha sık kullanılan “duymak” fiili burada daha akıcı ve kabul edilebilir olacaktır. Daha önceki bazı örneklerde, dilsel öğelere fazla bağımlılığıyla eleştirdiğimiz çevirmen, burada da dilsel öğeleri dolayısıyla kaynak metne (olması gerektiği kadar olan) bağlılığı ihlal etmiştir.

1. Sezon 4. Bölüm		

Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
52 00:03:22,440 --> 00:03:24,685 -How about some house parties?	57 00:03:22,480 --> 00:03:24,759 -Peki ya ev partisi?	“Peki ya ev partilerine ne dersin?”
53 00:03:24,720 --> 00:03:28,020 -She's been asked to one next month by Lady Anne McNair.	58 00:03:24,760 --> 00:03:27,839 -Leydi Anne McNair, gelecek ay için istemişti.	“Leydi Anne McNair gelecek ay bir tanesine davet etti.”

Leydi Violet Crawley ile Kontes Cora Crawley arasında geçen bu konuşma, kızları Mary'nin mutsuzluğu ve onu bir şekilde oyalama isteklerini konu almaktadır. Violet Crawley: “Peki ya ev partilerine ne dersin? dedikten sonra, annesi Cora da ona cevaben: “Leydi Anne McNair gelecek ay bir tanesine davet etti.” demiştir. Ancak, çevirmen “ask” fiilinin “istemek” anlamını seçerek bağlamdan uzaklaşan, akıcılığı sekteye uğratan bir sonuç ortaya koymuştur. “Dinamik eşdeğerlik” kavramından da yola çıkarak, “ask” kelimesinin anlamını burada “davet etmek/edilmek” olarak almak bu duruma en uygun seçim olacaktır.

1. Sezon 4. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
56 00:03:34,635 --> 00:03:37,045	61 00:03:34,740 --> 00:03:37,119 -Bence olaylar bundan daha	“Yapma, bence durum o kadar da

-Oh, I don't think things are quite that desperate.	umutsuz.	vahim değil.”

Yine ikili arasında devam eden bu konuşmada ise, annesi Mary’i New York’taki teyzesinin yanına gönderip kafasını dağıtmasını istedikten sonra, Violet Crawley: “Oh, I don't think things are quite that desperate.” yani: “Yapma, bence durum o kadar da vahim değil.” alternatifiyle daha uygun bir alternatifini vereceğimiz bir ifadede bulunmuştur. Ancak, çevirmen söylenenin tersine ve bir kıyas cümlesiyle: “Bence olaylar bundan daha umutsuz.” diyerek yanlış bir çeviri sunmuştur hedef kitleye.

1. Sezon 4. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
68 00:04:19,000 --> 00:04:22,200 -Are you going to the fair? -I shouldn't think so, sir.	72 00:04:18,840 --> 00:04:22,039 - Fuara gideceksin, değil mi? - Sanmıyorum, efendim.	
69 00:04:22,235 --> 00:04:24,337 -But I don't mind it. -I like the music.	73 00:04:22,040 --> 00:04:24,569 -Ama umursamıyorum. -Ben müziği severim.	“Ama sorun değil.” “Müziği severim.”

Hizmetçi Molesley ile Bay Matthew Crawley arasında geçen bu konuşmada, Matthew ona şehirdeki eğlence fuarına gidip gitmeyeceğini sormuştur. Uşak ise: “Sanmıyorum efendim.” dedikten sonra: “Ama sorun değil.” “Müziği severim.” diye cevap vermiştir.

İlk verdiği cevaptan sonra, “but” bağlacını kullanarak, ikinci konuşmasının bunun aksi olacağını işaretini vermiştir. Ancak çevirmen: “Ama umursamıyorum” diyerek ardından gelen: “Ben müziği severim.” ifadesine ters düşen bir çeviri yapmıştır. Gitmeyi düşünmediğini ancak olursa da sorun olmayacağını, gidebileceğini söylemesine rağmen, verilen çeviride bunu görememekteyiz.

1. Sezon 4. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
195 00:11:55,960 --> 00:11:59,560 -Sometimes I rather envy you, having somewhere to go every morning.	204 00:11:55,720 --> 00:11:59,289 -Her sabah gidebileceğin bir yer olduğu için bazen sana gıpta ediyorum.	“Bazen seni kıskanmıyor değilim, her sabah bir yerlere gidiyorsun.”

Burada, anlam olarak çeviride bir sorun olmamasına rağmen, çevirmenin kısaltma/azaltma ve yoğunlaştırma stratejisiyle altyazıyı daha az/kısa ve anlaşılır tutması beklenir. “Sometimes I rather envy you, having somewhere to go every morning.” ifadesinin: “Bazen seni kıskanmıyor değilim, her sabah bir yerlere gidiyorsun.” olarak çevrilmesi, hem ifadenin çeviri gibi yansımalarını (kokmasını) önlemiş olur hem de azaltma yoluyla daha net ve kısa bir ifade ekrana yansımış olur. Özellikle, ifadeye açıklama ve uzatma unsuru olarak yansıyan “...olduğu için...” gibi kelimelerin çıkarılması daha uygun bir seçim olacaktır.

1.Sezon 4. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
322	337	

00:20:53,560 --> 00:20:56,360 -So, I take it you never get lonely? 323 00:20:56,395 --> 00:20:59,125 -Well, that's working in a big house. 324 00:20:59,160 --> 00:21:02,880 -Though, there are times when you yearn for a bit of solitude.	00:20:54,020 --> 00:20:59,219 - Hiç yalnız kalmadın sanırım? - Büyük bir evde çalıştığım için. 338 00:20:59,220 --> 00:21:02,999 -Gerçi, yalnız hissettiğim zamanlar da oldu.	“Hiç yalnız hissetmiyorsun o zaman kendini.” “Yani, büyük bir evde çalışınca öyle.” “Gerçi, bazen (yalnızlık) burnumda tütmüyor değil.”

Evin baş hizmetçi kadını olan Bayan Hughes, eğence fuarında çok eskiden kendisiyle evlenmek isteyen bir tanıdığına (Joe Burns) rastlamıştır ve aralarında bir sohbet gerçekleşmiştir. “Hiç yalnız hissetmiyorsun o zaman kendini.” diyen arkadaşına: “Yani, büyük bir evde çalışınca öyle.” cevabını vermiştir, ancak devamında: “Though, there are times when you yearn for a bit of solitude.” demiştir. Çevirmen, bu ifadeyi: “Gerçi, yalnız hissettiğim zamanlar da oldu.” şeklinde çevirmiştir, oysaki Bayan Hughes burada, “yearn for” yani “çok arzu etmek”, “burnunda tütmek” ve “hasretini çekmek” gibi anlamlara gelen bir ifade kullanmıştır. Yani, çevirmenin aktardığının aksine, “yalnız hissettiği” zamanlar olmamıştır. Bunun aksine, Hughes: “Gerçi, bazen (yalnızlık) burnumda tütmüyor değil.” olarak çevirebileceğimiz bir cevap vermiştir. Burada, altyazıda çok yaygın olarak kullanılan kültürel uyarlama stratejisiyle hedef

kitlede aynı etkiyi verecek daha kısa, öz ve anlaşılır bir çeviri ortaya koymuş olmaktadır.

1. Sezon 4. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
348 00:22:23,000 --> 00:22:25,920 -I'm going to stop here at the pub until I hear from you.	365 00:22:22,860 --> 00:22:27,339 -Senden haber alana kadar burada bir otelde kalacağım.	
349 00:22:27,280 --> 00:22:29,325 -Oh, and take your time.	366 00:22:27,340 --> 00:22:29,419 -Ve acele etme.	
350 00:22:29,360 --> 00:22:32,280 -I'd rather wait a week for the right answer, then...	367 00:22:29,420 --> 00:22:32,739 -Doğru bir cevap için bir hafta bekleyeceğim, daha sonra...	“Aceleyle hayır cevabı almaktansa
351 00:22:32,315 --> 00:22:34,280 -get a wrong one in a hurry.	368 00:22:32,740 --> 00:22:35,739 -...cevabın yanlış olduğunu anlayacağım.	-bir hafta kalıp evet cevabımı bekleyeceğim.”

Yine devam eden konuşmada, Joe Burns Bayan Hughes’a teklifini düşünmesini ama acele etmemesini ve cevabını beklemek için 1 hafta orada kalacağını söylemektedir. Ancak, “I’d rather wait a week for the right answer, then...get a wrong one in a hurry.” yani (yoğunlaştırma ve çıkarma/silme stratejisiyle): “Aceleyle hayır cevabı almaktansa, bir hafta kalıp evet cevabını bekleyeceğim.” demiştir. Bu ifadeyi teknik olarak iki satıra da böldüğümüzde: “Acele edip hayır cevabı almaktansa, burada...”, “...bir hafta kalıp evet cevabını bekleyeceğim.” şeklinde ayırabiliriz. Öncelikle, çevirmen burada “right” ve “wrong” kelimelerinin birincil anlamlarını (doğru-yanlış) seçerek konuşmanın bir birliktelik/evlilik teklifi olduğu ve cevabın ise genelde “evet”, “hayır” veya “olumlu”, “olumsuz” şeklinde çevrilmesi gerektiğinden uzak bir alternatif ortaya koymuştur. Burada ikame yöntemiyle, ikame kelimeler ekleyerek çeviriyi daha kabul edilebilir kılabiliriz. Ayrıca, “would rather...than” (kaynak metinde “then” kullanılması, verdiğimiz çeviri alternatifine bir sorun yaratmayacaktır) yapısını kabaca, “bir şeydense, diğer bir şeyi tercih etmek” olarak açıklayabiliriz. Ancak çevirmen, bu yapıyı atlayarak ya da tam olarak anlamayarak, “daha sonra...cevabın yanlış olduğunu anlayacağım.” diyerek hedef kitlenin bu ifadeyi: “kesin yanlış/olumsuz cevap” alacağı yönünde anlamasına sebep olmuştur. Oysaki, mevcut ifade Joe Burns’ün tam aksini, yani olumlu cevap alma amaçlı bekleyeceğini ve bu yöndeki umudunu yansıtmaktadır.

1. Sezon 4. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
356 00:23:03,515 --> 00:23:07,320 -... -And I mean nothing in all this?	374 00:23:04,650 --> 00:23:06,339 -Ve tüm bunlar bir hiç uğruna mı?	“O zaman benim hiçbir önemim yok bu durumda?”
357 00:23:07,355 -->	375 00:23:06,340 --> 00:23:09,379 Tam tersine, iyi bir anlaşma	

00:23:09,520 -On the contrary, you mean a great deal.	uğruna.	“Tam tersine, çok önemlisin.”

Matthew Crawley ile Mary Crawley arasındaki bu konuşma öncesinde, Matthew ona servetten faydalanması için parlamentodan özel bir kanun çıkması gerektiği, bunun da ancak mülkün tehlikede olması durumunda gerçekleşebileceğini söylemektedir. Tüm bunların zor olduğunu duyan Mary ise, kendisinin bu süreçte bir işe yaramayacağını üzgün ve biraz da sinirli bir çıkışla ifade etmiştir. “And I mean nothing in all this?” yani: “O zaman benim hiçbir önemim yok bu durumda?” demiştir. Ardından da, Matthew buna cevap olarak: “On the contrary, you mean a great deal.” yani: “Tam tersine, çok önemlisin.” karşılığını vermiştir. Çevirmen ise: “Ve tüm bunlar bir hiç uğruna mı?” ve “Tam tersine, iyi bir anlaşma uğruna.” şeklinde çevirerek, Mary’nin tüm bu miras süreçleriyle ilgili kritik konumda olduğunu aktaramamıştır.

1. Sezon 4. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
501 00:33:41,760 --> 00:33:44,720 -It's high time she let go of her scheme for upsetting everything.	520 00:33:41,700 --> 00:33:44,379 -Bu, her şeye üzülmesi için en uygun zaman.	“(Onun) Artık herkesi üzen entrikalarına bir son vermesi lazım.”

Robert Crawley ve Matthew Crawley’in, Violet Crawley ile ilgili olan bu konuşmalarında, Robert annesinin artık herkesi üzen entrikalarından vazgeçmesinin zamanı geldiğini söylemektedir. Bunu da, “It’s high time she let go of her scheme for upsetting everything.” cümlesiyle dile getirmiştir. “It’s high time” kalıbı Türkçede “zamanı”, “artık zamanı” ve “zamanı geldi geçiyor” gibi ifadelerle karşılık gelmektedir,

ayrıca “let go of something” “bırakmak”, “vazgeçmek” anlamlarındadır. Ancak bunu altyazıyı kısa ve öz tutmak adına: “bir son vermesi lazım” kalıbıyla daha işlevsel ve akıcı aktarabiliriz. Buradan hareketle, cümleye verilebilecek uygun ve kabul edilebilir çeviri: “(Onun) Artık herkesi üzen entrikalarına bir son vermesi lazım.” olacaktır, çünkü bu konuşmanın hemen devamında: “Time we all did” / “Zamanında hepimizin yaptığı gibi.” ifadesi de bu görüşümüze destek olmaktadır. Bunun aksine, verilen çeviride açıkça görüldüğü üzere, hedef kitle üzülen tarafın/kişinin Violet Crawley olduğunu anlamaktadır, oysaki üzen taraftır. Bu tür hatalar/yanlışlar, Skopos’ta da belirtilen metin içi uyum, yani senaryo uyumu anlamında da amacın ve işlevin dışına çıkmaktadır.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
9 00:01:29,035 --> 00:01:31,600 -Your Aunt Rosamond. -Anything interesting?	10 00:01:28,610 --> 00:01:31,719 - Rosamond teyzenden. - İlginç bir şey var mı?	“Halan Rosamund’dan.”

Babasına gelen mektubun kimden olduğunu soran Mary’e, babası Robert Crawley (esasen): “Rosamond halandan.” diye cevaplamıştır. İngilizcedeki “aunt” kelimesi hem hala hem de teyzeye karşılık geldiği için, burada bir kafa karışıklığı söz konusu olabilir. Ancak çevirmen daha sonraki konuşmaları, ki bu konuşmalarda (bkz: “Papa’s sister is always nagging him to send supplies to London.”) Rosamond’un Robert Crawley’in kız kardeşi, yani Mary’nin halası olduğu anlaşılmaktadır, dikkate almayıp “teyze” olarak çevirmesi hikayeye tamamen ters düşmektedir. Öyle ki, Mary’nin annesi Amerikalı olduğundan, ailesi de Amerika’da ikamet etmektedir.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni

26 00:02:17,235 --> 00:02:19,277 -Things are changing for women. 27 00:02:19,312 --> 00:02:21,716 -Not just the vote, but our lives.	25 00:02:17,620 --> 00:02:21,439 -Kadınlar için durumlar değişiyor, Gwen. Tek oylamada değil, hayatlarımızda da.	“Sadece oy hakkı değil, tüm yaşantımızda.”

Leydi Sybil ile işten ayrılıp sekreter olmak isteyen hizmetçi kız Gwen arasındaki bu konuşmada, dönemin İngiltere’inde oy hakkını alma mücadelesi veren kadınlara bir göndermede bulunulduğunu görmekteyiz. Çevirmenin, konuşmanın “Not just the vote,...” kısmını: “Tek oylamada değil,...” şeklinde çevirerek, tarihi bir dizinin o dönemin sosyo-politik durumu aktarma misyonunu zayıf tutan bir çeviri ortaya koyduğunu düşünebiliriz. Oysaki, böylesi bir dizinin amacı çerçevesinde, tarihi dokuyu olabildiğince hedef kitleye yansıtması gerektiğini ve bu yüzden: “Sadece oy hakkı değil, yaşamımızda da.” şeklinde çevirmesi daha işlevsel bir ifade olacaktır.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
216 00:12:50,635 --> 00:12:52,440 We'll stay with the raspberry	193 00:12:50,130 --> 00:12:52,319 Ahududulu pastaya bağlı kalacağız.	“Ahududulu pastayla idare edeceğiz.”

meringue.		

Leydi Cora Crawley, aşçı Bayan Patmore'dan gelecek olan misafirler için yeni bir tatlı yapmasını istemiştir, o da zaman olmadığından yeni ve bilmediği bir tarifte uğraşamayacağını ve menüye çoktan karar verdiğini söylemiştir. Sonrasında, durumu kabullenen Cora Crawley: “Ahududulu pastayla idare edeceğiz.” şeklinde çevirebileceğimiz bir ifade kullanmıştır. Çevirmen ise, “stay with” ibaresine sadık kalmayı yeğlediğinden, “bağlı kalmak” seçeneğini sunmuştur. Burada, dinamik eşdeğerlik kavramından yola çıkarak, “idare etmek” ibaresini kullanmak, hedef kitlenin daha rahat anlaması, kabul edilebilir ve akışa uygun olması açısından önemlidir.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
279 00:16:45,915 --> 00:16:48,617 -You talk of Mr Molesley's pride.	247 00:16:45,360 --> 00:16:48,199 -Bay Molesley'in gururundan bahsediyorsun.	
280 00:16:48,652 --> 00:16:51,285 -What about my gardener's pride?	248 00:16:48,200 --> 00:16:51,199 -Peki ya benim bahçemin gururu?	“Peki ya benim bahçvanı(mı)n gururu?”

Bay Molesley'in gururundan bahseden Isobel'e, Violet Crawley: “What about my gardener's pride? demiştir. Çevirmen de, bu ifadeyi: “Peki ya benim bahçemin gururu?” şeklinde çevirerek hedeflenen kelimeyi seçmemiştir, öyle ki burada: “Peki ya benim bahçvanı(mı)n gururu?” alternatifi daha (metinde kullanılan öğeler bakımından) doğru ve metinle de uyumlu olacaktır.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
282 00:16:54,915 --> 00:16:57,160 -All I'm asking is that you release them 283 00:16:57,195 --> 00:16:59,645 from any obligation to let you win.	250 00:16:54,760 --> 00:16:58,909 -Tüm istediğim, kazanmanı sağlayan zorunlulukları ortadan kaldırman.	“Tek istediğim, (onlara) kendini zorla seçtirmemen.”

Burada, çevirmen çıkarım yoluyla erek dilde daha uygun ve anlaşılır bir çeviri seçebileceken, muhtemelen kaynak metinden kopmama kaygısıyla “mekanik” bir çeviri yoluna gitmiştir ve/veya kısaltma/yoğunlaştırma yapmaya çalışmıştır. “All I'm asking is that you release them from any obligation to let you win.” cümlesini: “Tüm istediğim, kazanmanı sağlayan zorunlulukları ortadan kaldırman.” olarak çevirip, “them” kelimesinin köyde yarışmada karar veren jürileri kastettiğini atlamıştır. Burada, mevcut ifadeyi açıklama stratejisiyle: “Tek istediğim, kendini zorla seçtirmemen.” şeklinde çevirip, “all” kelimesinin “tüm” anlamı yerine, ikame olarak “tek” kelimesini seçerek ve kısaltma yaparak daha akıcı ve anlaşılır bir tercih yapabiliriz.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
312 00:18:36,675 --> 00:18:38,880	274 00:18:36,320 --> 00:18:38,759	“Tüm hafta orada çalışacak”

-He's working there all week.	- Her hafta orada çalışır.	veya “Hafta boyunca orada çalışacak.”

Leydi Sybil ve hizmetçi Gwen yolda gördükleri bir yabancıya, (at arabalarını tamir etmesi için) nalbant Crump'ın nerede olduğunu sormaktadırlar. Sordukları adam da, onun hafta boyunca gittiği yerden gelmeyeceğini ve orada çalışıyor olacağını söylemektedir. Burada, “all week” “her hafta” değil, “tüm hafta” ya da, “hafta boyunca” anlamlarına gelmektedir. Ancak çevirmen, “He's working there all week.” cümlesini “Her hafta orada çalışır.” olarak çevirerek, o haftaya özgü bir durum olduğunu değil, (yanlış bir şekilde) genel olarak orada çalıştığını aktarmıştır. Oysaki: “Tüm hafta orada çalışacak” ya da: “Hafta boyunca orada çalışacak.” alternatifleri daha uygun ve kabul edilebilir olacaktır.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
369 00:22:12,880 --> 00:22:15,320 -I don't think I'd have got down, however lame the horse.	322 00:22:10,540 --> 00:22:15,000 -... -Sakat bir atla o kadar yürüyemedim.	“Sakat da olsa, inmezdim ben o attan.”
370 00:22:15,355 --> 00:22:16,725 -No.	323 00:22:15,000 --> 00:22:19,099 -Evet. Yapabileceğini sanmıyorum.	
371 00:22:16,760 --> 00:22:18,800		“Hayır, yapmazdım bence.”

-I don't believe you would.		

Mary, yaralı olduğu için atından inip eve yaya bir şekilde yürüyen kız kardeşine: “I don't think I'd have got down, however lame the horse.” demiştir, kardeşi Edith ise cevap olarak: “No.”, “I don't believe you would.” şeklinde cevap vermiştir. Bu ifadeleri, sırasıyla: “Sakat bir atla o kadar yürüyemezdim.”, “Evet. Yapabileceğini sanmıyorum.” olarak çevirmiştir. Oysaki, tam aksine: (çıkarmam da katarak) “Sakat da olsa, inmezdim ben o attan.” “Hayır, yapmazdın bence.” şeklinde çevirebileceğimiz ifadeler görmekteyiz. Burada, “however” kelimesini “da olsa” ile kısıtlayıp, “her ne kadar” ifadesini yoğunlaştırma ve kısaltma adına eklemeyerek, genel altyazı kurallarına uymuş oluruz. Ancak, bunun dışında temel gramer hatası yaparak, cümleyi anlayamayan veya dikkatsizce davranan çevirmen, anahtar sayılabilecek ve ifadeye olumsuzluk katan dil/gramer unsurlarını (“I don't think”, “however”) çevirisinde yansıtamamıştır/aktaramamıştır. Söylenenin aksini yansıtmakla hataya düşen çevirmenin bu hatasını ayrıca: “Hayır, yapmazdın bence.” ifadesinden sonra Mary'nin yüz ifadesinin sert ve tepkisel olmasıyla da destekleyebiliriz.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
420 00:25:25,720 --> 00:25:28,040 -... -I'm coming up for dinner tonight.	364 00:25:21,040 --> 00:25:23,745 -... -Bu akşam yemeğe geliyorum.	
421 00:25:28,075 --> 00:25:30,360 -I suspect I'm there	365 00:25:23,745 --> 00:25:28,074 -Sayıları dengeleyebileceğimden şüpheliyim. İşe yarar mı?	“Herhalde, masa dolu görünsün diye orda olacağım (sadece).”

to balance the numbers.		

Matthew Crawley, Mary'e akşam yemeği için onlara davetli olduğunu söylemiştir. Ardından da: "I suspect I'm there to balance the numbers." diyerek, aslında kendisinin özel olarak davet edilmediğini ve yemekte çok önemli bir figür olmadığını kastetmiştir. Birebir çeviri yapacak olursak, Matthew: "Sanırım sayıları dengelemek/tamamlamak için orada olacağım." demiştir, ancak çevirmen bu ifadeyi: "Sayıları dengeleyebileceğimden şüpheliyim." şeklinde "bağımlı" bir çeviri yapmıştır. Bunu da gramer olarak yanlış (şüphelendiği bir durum olmadığı gibi, sayıları dengeleyemeyeceğinden de bahsetmemiştir) aktardığından, izleyiciyi bağlamın ve konuşma akışının dışına itmiştir. Oysaki, burada çıkarım yoluyla: "Herhalde, masa dolu görünsün diye orada olacağım (sadece)." çevirisiyle, hedef kitlenin daha çabuk ve daha iyi anlayacağı bir ifade kullanabiliriz.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
438 00:26:31,880 --> 00:26:33,760 -I am sorry, Mr Bates.	380 00:26:27,450 --> 00:26:30,009 Üzgünüm, Bay Bates.	
439 00:26:34,920 --> 00:26:36,920 -What an unpleasant thing to have happened.	381 00:26:30,410 --> 00:26:34,099 - Çok can sıkıcı bir olay.	
440 00:26:36,955 --> 00:26:39,045 -Why are you picking on	- Neden onu seçtin ki?	"Neden onun üstüne atıyorsun?" veya "Neden onu

him?		suçluyorsun?"

Evin hizmetçileri, Lord'un odasından çalınan enfiye kutusunu kimin aldığı üzerine konuşurken, masada Thomas: "I am sorry, Mr Bates." diyerek şüpheleri onun üzerine çekip suçlamıştır. Buna sinirlenen Anna, karşı çıkıp: "Why are you picking on him?" demiştir, ancak çevirmen bunu: "Neden onu seçtin ki?" şeklinde bağımlı ve birebir çevirerek, kastedilen ifadeyi hedef dilde tam oturtamamıştır. Burada, uyarlama yoluyla hedef kitlede daha kabul gören: "Neden onun üstüne atıyorsun?" ya da: "Neden onu suçluyorsun?" ifadelerini daha anlaşılır ve kabul edilebilir olarak değerlendirebiliriz.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
459 00:27:45,635 --> 00:27:48,177 -Mama, not again. -How many times am I to be ordered	396 00:27:40,955 --> 00:27:43,531 -Anne, tekrar olmaz. Daha ne kadar zaman... 397 00:27:43,532 --> 00:27:46,374 -...yemekte yanımda oturan adamla evlenmem söylenecek?	"Anne, yine mi." veya "Yine başlama anne."
460 00:27:48,212 --> 00:27:50,720 to marry the man sitting next to me at dinner?		

Buradaki konuşmanın hiddetinden de anlayacağımız üzere, annesi Mary'e eve gelecek olan misafirlere bir beyefendiyle artık evlenmesini istediğini söylemiştir. Mary de, buna karşı çıkıp sinirlenerek: "Mama, not again. How many times am I to be ordered to marry the man sitting next to me at dinner?" demiştir. Çevirmen, buradaki "Mama, not again." kısmını: "Anne, tekrar olmaz." olarak çevirmiştir. Ancak bu ifade hedef

izleyiciye, “çeviri ifade” ya da “çeviri kokan” bir ifade şekilde yansımaktadır. Kızgınlık ve hiddet taşıyan bu çıkışı, “Anne, yine mi.” ya da “Yine başlama anne.” olarak çevirdiğimizde, devamında gelen sert üsluptaki şikayetini de tamamlayan ve hedef izleyiciyi düşünmeye zorlamayan, duraklatmayan bir alternatif sunmuş oluruz.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
493 00:29:18,915 --> 00:29:21,485 -Why not concentrate on Edith? 494 00:29:21,520 --> 00:29:24,040 -She needs all the help she can get.	428 00:29:15,515 --> 00:29:17,439 -Neden Edith'e yoğunlaşmıyorsun? 429 00:29:17,440 --> 00:29:20,419 -Alacağı tüm yardıma ihtiyacı var.	“Baya (bir) yardıma ihtiyacı var gibi.”

Kız kardeşi Edith’le Matthew’in yaklaşması ihtimaline ironik bir şekilde tepki veren Mary: “Neden Edith’e yoğunlaşmıyorsun? dedikten sonra: “She needs all the help she can get.” ifadesiyle devam etmiştir. Çevirmen de, sonraki (ikinci) ifade için: “Alacağı tüm yardıma ihtiyacı var.” diyerek, birebir çeviri yaklaşımıyla bu durumu daha iyi yansıtan bir ifadeden hedef kitleyi mahrum bırakmıştır. Burada, Türkçede ilk olarak “tüm” anlamına gelen “all” kelimesi yerine, değiştirmeyele “baya (bir)” ifadesini koyabiliriz. Ayrıca ekleme stratejisiyle, anlamı güçlü, hikayeyi de akıcı kılma adına “gibi” kelimesini ekleyerek: “Baya (bir) yardıma ihtiyacı var gibi.” alternatifini vermemiz daha uygun olacaktır.

1. Sezon 5. Bölüm		

Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
520 00:30:59,240 --> 00:31:04,280 -Sir Anthony, it must be so hard to meet the challenge of the future, 521 00:31:04,315 --> 00:31:06,240 and yet be fair to your employees.	453 00:30:54,560 --> 00:30:57,934 -Sör Anthony, geleceğin işiyle yüzleşmek... 454 00:30:57,935 --> 00:31:02,395 ...ve yine de çalışanlarınıza adil davranmak zor olmalı.	“Sir anthony, (çağın) geleceğin zorluklarıyla yüzleşip...”

Edit, toprak sahibi olan Lord Anthony ile olan bu konuşmasında, dizide 1900’lerin başı ele alındığından, yeni yeni makineleşen ve gelecekte bunun daha da yaygınlaşacağı ve her geçen gün yeni bir şeyin icat edilip tarıma sunulacağını kastetmiştir. Tüm bu değişimlerin zorluklarıyla baş edip, aynı zamanda işçileri de hakkıyla çalıştırması/idare etmesi üzerine bir soru sormuştur. “Sir Anthony, it must be so hard to meet the challenge of the future, and yet be fair to your employees.” şeklindeki bu ifadenin ilk kısmını çevirmen: “Sör Anthony, geleceğin işiyle yüzleşmek...” olarak çevirmiştir. Ancak, burada özellikle geleceğin kaçınılmaz zorluklarını ifade eden “challenge” kelimesini çeviride yansıtamamıştır. Bu sebeple: “Sir anthony, geleceğin (çağın) zorluklarıyla yüzleşip (uğraşıp)...” çevirisi, daha hedefe yönelik ve anlaşılır bir ifade olacaktır.

1. Sezon 5. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
535	466	

00:31:51,200 --> 00:31:53,460 -I don't like to put it on earlier. 536 00:31:53,495 --> 00:31:55,720 -It sinks in and spoils the effect.	00:31:46,420 --> 00:31:48,814 -Daha önce koymak istemedim. 467 00:31:48,815 --> 00:31:52,519 -Nüfuz eder ve etkiyi artırır.	“İçine nüfuz eder ve tadını bozar.”

Burada, gelen misafirlere yemekten sonra verilen tatlıya/pudinge şeker (ki sonrasında, yanlışlıkla tuz koyduğu görülmüştür) koymak isteyen aşçı Patmore, şekerin tam servis edilmeden önce koyulmasının mantıklı olduğunu, sebep olarak da, tatlının içine nüfuz edip tadını bozduğunu söylemektedir. Ancak çevirmen, Türkçeye bu bağlamda “bozmak” olarak çevireceğimiz “spoil” kelimesini, tam aksine “arttırır” şeklinde vermiştir. “İçine nüfuz eder ve tadını bozar.” olarak vereceğimiz uygun çeviri alternatifi, ayrıca önceki cümledeki “önceden koymamasının” gerekçesi niteliğindedir.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
1 00:00:29,820 --> 00:00:31,860 -Last June... 2 00:00:31,860 --> 00:00:34,060 saw Emily Davison...	3 00:00:30,220 --> 00:00:32,259 -Geçen haziran... 4 00:00:32,260 --> 00:00:34,459	

3 00:00:34,060 --> 00:00:37,260 crushed to death beneath the hooves of the king's horse!	...Emily Davison'ı gördüm... 5 00:00:34,460 --> 00:00:38,739 ...kralın atlarının toynakları altında ezilerek öldü.	
4 00:00:38,340 --> 00:00:40,860 -Will the summer of 1914	6 00:00:38,740 --> 00:00:43,839 -1914 yazı, kadınların umutlarının ölümcül olduğunu kanıtlamıyor mu?	“1914 yazında, kadınların umutları yine ölümle mi sonuçlanacak?”
5 00:00:40,860 --> 00:00:43,540 prove as fatal for the hopes of women?	7 00:00:43,840 --> 00:00:46,179 -Kanıtlayamaz!	“Asla!”
6 00:00:43,540 --> 00:00:45,260 -It cannot!		

Lord'un genç kızı Sybil, dizide dönemin kadın haklarının temsilcisi/sembolü rolündedir. Liberallerin mitingi için babasından gizlice evden çıkan Sybil, miting alanında konuşma yapan politikacıyı dinlemektedir. O esnada, konuşmacı kalabalığa geçen haziranda kadın hakları savunucusu bir kadının öldüğünü söyleyip, ardından da yazın yapılacak ara seçimde kadınların başkaldıracağını ve durumun böyle olmasına izin vermeyeceklerini belirtmektedir. Bunu da: “Will the summer of 1914 prove as fatal for the hopes of women? ve ardından: “It cannot!” diyerek belirtmiştir. Ancak, çevirmen ifadeyi: “1914 yazı, kadınların umutlarının ölümcül olduğunu kanıtlamıyor mu?” şeklinde çevirerek, sanki 1914 yazının gelip geçtiğini (veya hali hazırda yaşandığını) ve de ölümcül olduğunu geçmiş zaman ifadesiyle, olmuş/bitmiş bir eylem gibi

göstermektedir. Oysaki, burada konuşmacı durumun böyle olmayacağına işaret eden bir çıkış yapmıştır. Bunu da: “1914 yazında, kadınların umutları yine ölümle mi sonuçlanacak?”, “Asla!” şeklinde verdiğimiz takdirde, hem metin içi uyumdan çıkmamış oluruz, hem de (siyasi propaganda/ikna taşıyan) ifadeyi daha anlaşılır, doğru ve aynı etkiyi yansıtmış bir şekilde aktarmış oluruz. Görüldüğü üzere, “yine” kelimesi ekleme stratejisiyle çeviriye konulmuştur, “prove as fatal” ise açıklama yoluna gidilerek, “ölümle sonuçlanmak” şeklinde verilmiştir.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
81 00:04:37,980 --> 00:04:41,900 -Mr Crawley was here. He said his mother had gone to the Liberal rally in Ripon. 82 00:04:41,900 --> 00:04:44,780 -I heard it was...quite lively.	78 00:04:39,510 --> 00:04:42,299 -Annesinin Ripon'daki liberal mitinge gittiğini söyledi. 79 00:04:42,300 --> 00:04:45,179 -Oldukça enerjik olduğunu duymuştum.	“Duyduğuma göre baya (oldukça) coşkuluymuş.”

Liberal partinin mitingiyle ilgili bu konuşmada: “I heard it was...quite lively.” ifadesini, çevirmen: “Oldukça enerjik olduğunu duymuştum.” şeklinde çevirmiştir. Ancak, çevirmen burada özellikle “enerjik” kelimesini kullanarak, hedef izleyiciyi, annesinin “enerjik” olabileceği yanılığısına düşürme ihtimalinin yanında, mitinglerin hedef dilde “coşkulu” kelimesiyle verilebileceğinin daha uygun ve etkili olduğunu atlamıştır. Ayrıca, (olayın sıcaklığına ters düşen ve çok daha önce gerçekleştiği yanılığısına

düşüren) “duymuştum” ifadesinin yerine, yer değiştirme stratejisiyle, “duyduğuma göre” ifadesi daha uygun görünmektedir. Böylece, mevcut ifade için: “Duyduğuma göre baya (oldukça) coşkuluymuş.” şeklindeki bir çeviri alternatifi, bu durumda daha uygun ve kabul edilebilir bir çeviri olacaktır.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
83 00:04:44,780 --> 00:04:48,820 -I daresay the townies will make the usual stink when the Tory candidate's returned.	80 00:04:45,180 --> 00:04:48,869 -Muhafazakar aday geri çekildiğinde gençler yine itiraz edecek. 81 00:04:48,870 --> 00:04:50,409	“Sanırım muhafazakar aday tekrar seçilirse, şehirliler yine itiraz edecek.”
84 00:04:48,820 --> 00:04:52,220 -I'm not sure. I heard the Liberal was given a hard time today.	-Emin değilim. 82 00:04:50,410 --> 00:04:52,989 -Liberallerin bugün kök söktürdüğünü duydum.	“Emin değilim. Liberallerin de baya sıkıntı yaşadığını duydum bugün.” veya “Emin değilim, Liberallere de kök söktürmüşler bugün.”

Robert Crawley ile Bay Bates, yaklaşan seçimden dolayı liberallerle muhafazakarların çekişmesi üzerine konuşmaktadırlar. Robert: “I daresay the townies will make the usual stink when the Tory candidate's returned.” cümlesiyle, esasen: “Sanırım muhafazakar aday tekrar seçilirse, şehirliler yine itiraz edecek.” demiştir. Çevirmen, söylenmek istenilenin tam tersini söyleyerek, hedef izleyiciyi konuyu doğru bir şekilde anlama noktasında yanılgıya düşürmüştür. Burada iki noktanın üzerinde durabiliriz: ilk olarak,

“townies” kelimesi gençleri değil, dönemin kırsal bölgesi dışında, yani şehir ya da ilçede/kasabada yaşayan “şehirlileri” kastetmektedir; bir diğer hata ise, çevirmenin “return” kelimesini, “geri çekilmek” olarak çevirmesidir. Burada, “return” kelimesi, geri çekilmenin tam aksine, “yeniden (aday gösterilip) gelmek/seçilmek” anlamındadır. Devamında, Bay Bates’in: “I’m not sure. I heard the Liberal was given a hard time today.” ifadesini de: “Emin değilim. Liberallerin bugün kök söktürdüğünü duydum.” şeklinde çevirerek, yine kritik bir hataya düşmüştür. Burada, dilbilgisel bir hata görmekteyiz, öyle ki, “was given a hard time” ibaresindeki “edilgen” yapıya dikkat etmeyen çevirmen, bu kısmı etken bir cümle olarak değerlendirmiştir. Oysaki, buradaki ifadeyi (açıklama stratejisiyle): “Emin değilim. Liberallerin de baya sıkıntı yaşadığını duydum bugün.” ya da: “Emin değilim, Liberallere de kök söktürmüşler bugün.” şeklinde verebiliriz. İkinci alternatifte, hem “söktürmüşler” ifadesindeki “-mı/-miş” zaman kipinin/ekinin duyulan/haber alınan zamanı göstermiş olması sebebiyle, hem de metinde kısalığı esas alarak çıkarma stratejisiyle, “duydum” kelimesini çıkarmayı uygun görebiliriz.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
87 00:04:57,540 --> 00:05:00,700 -I hope he squared it with Carson.	84 00:04:55,780 --> 00:04:59,919 -... -Umarım Carson'a da uymuştur.	“Umarım Carson’dan onay almıştır.” veya “Umarım Carson’ı kızdırmamıştır.”

Burada, Robert Crawley, kızıyla liberal partinin mitingine giden şoför Branson’ın bunu yaptığı için baş hizmetçi Carson’dan izin/onay aldığını ve/veya kızdırmadığını umduğunu ifade etmiştir. Ancak, çevirmen muhtemelen “square with” kısıtlamasıyla sözlük yardımı alarak birebir şekilde “uymak” anlamını kullanmıştır. Oysaki, “square

with someone” kalıbı şeklinde değerlendirdiğimizde, bu ifadenin, “birinden onay almak/ikna etmek/kabullendirmek” olarak karşılık bulduğunu görebiliriz. Mevcut çeviri yerine: “Umarım Carson’dan izin/onay almıştır.” ya da: “Umarım Carson’ı kızdırmamıştır.” alternatifleri duruma daha uygun ve gramer olarak da doğru rota izleyen ifadeler olacaktır.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
108 00:06:10,580 --> 00:06:13,140 -The by-election isn't far off.	106 00:06:10,980 --> 00:06:13,239 - Ara seçim çok uzakta değildi.	“Ara seçime çok kalmadı/yok.” veya “Ara seçim yaklaştı.”

Babasıyla liberal mitingle ilgili konuşan Leydi Sybil, konuşma esnasında: “The by-election isn’t far off.” ifadesini kullanmıştır, çevirmen de burada iki noktada hata yapmıştır. Birincisi zaman (“değildi” kelimesiyle, normalde şimdiki zamanı kasteden bir ifadeyi geçmiş zaman kalıbı içerisinde vermiştir), ikincisi de “far off” ibaresinin birebir çevirisi olmuştur. Öyle ki: “Ara seçime çok kalmadı/yok.” ya da: “Ara seçim yaklaştı.” çevirileri daha anlaşılır olacaktır.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
207 00:12:00,820 --> 00:12:03,020 -But thank you, Sir Anthony.	202 00:12:01,520 --> 00:12:04,599 -Ama teşekkürler, Sör Anthony.	

208 00:12:04,700 --> 00:12:06,620 -Do ask me again.	203 00:12:04,800 --> 00:12:07,259 -Tekrar sorarsınız.	“Başka bir zaman(a).”

Sör Anthony'nin, araba turu yapmayı teklif ettiği Mary, bu teklifi reddedip teşekkür ettikten sonra, ona bir başka zaman tekrar teklif edebileceğini ifade eder şekilde: “Do ask me again.” ifadesiyle cevap vermiştir. Çevirmen ise, birebir çeviriyle: “Tekrar sorarsınız.” demiştir. Ancak, böylesi durumlarda, hedef dilde: “Başka bir zaman(a).” ifadesi mevcut durum için daha kabul edilebilir olacaktır.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
398 00:23:58,580 --> 00:24:01,780 -What's the matter with her? -Heart, I'm afraid.	391 00:23:58,880 --> 00:24:02,279 - Nesi var? - Korkarım, kalbi.	
399 00:24:01,780 --> 00:24:05,660 -She's forbidden us to say anything to her son. That's ridiculous.	392 00:24:02,280 --> 00:24:04,849 -Oğluna bir şey söylememizi yasakladı. 393 00:24:04,850 --> 00:24:06,159 -Bu çok gülünç.	“Ne kadar saçma.”, veya “Saçmalık.”

Uşakları William’ın annesinin hastanede kalp rahatsızlığından dolayı yattığını ve durumunun pek iyi olmadığını Mary ve annesine söyleyen Isobel Crawley, Mary’den, “That’s ridiculous” tepkisini almıştır. Ancak, böylesi acınaklı ve mühim bir durumda, hedef dilde “Bu çok gülünç.” ifadesi kullanılmazken: “Ne kadar saçma.” veya “Saçmalık.” gibi ifadeler kullanılmaktadır.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
437 00:26:05,940 --> 00:26:09,900 -Do these biscuits go up? -No. I put them out for the fairies (!) -Oh.	435 00:26:06,570 --> 00:26:10,199 - Bu bisküviler yukarı çıkmış? - Hayır, periler için çıkardım!	“Bu bisküviler de mi yukarı çıkacak?”
438 00:26:09,900 --> 00:26:12,020 -Of course they're going up!	436 00:26:10,200 --> 00:26:12,819 -Tabii ki, yukarı çıkacaklar!	

Aşçı Patmore ile yardımcısı Daisy arasında mutfakta geçen bu konuşmada, Daisy masada gördüğü bisküvilerin de yukarıya çıkarılıp çıkarılmayacağını sormuştur. Patmore ise, ona ironik bir şekilde “periler için” çıkardığını/hazırladığını söylemiştir. Ancak çevirmen, dilbilgisel bir hatayla, zaman olarak “çıkacak/çıkarılacak/gidecek” ifadeleri yerine, geçmiş zaman ifadesi (çıkış) kullanmıştır. Henüz masada olan bu bisküviler için: “Bu bisküviler yukarı çıkmış.” ifadesi yerine: “Bu bisküviler de mi yukarı mı çıkacak?” şeklinde vermek, ardından gelen: “Tabii ki, yukarı çıkacaklar!” ifadesinin de akışına, bütünlüğüne ve mantığına uyumlu bir çeviri olacaktır.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
462 00:27:41,900 --> 00:27:43,740 -I don't like the look of this, My Lady!	460 00:27:42,200 --> 00:27:45,139 -Buranın görünüşünü sevmedim, Leydim!	“Burası hiç tekin görünmüyor, Leydim!”

Burada, şoför Branson Leydi Sybil’i seçim sonuçlarının açıklandığı esnada çıkan kavga ve arbede ortamından uzaklaştırmak istemektedir. Arbedeyi ve ortamdaki tehlikeyi ifade etmek adına: “I don't like the look of this, My Lady!” demiştir. Çevirmen ise, birebir çeviri yapmayı tercih edip: “Buranın görünüşünü sevmedim, Leydim!” çevirisiyle, açıklama şekline kayabileceği düz bir anlatım ortaya koymuştur. Çıkarım yoluyla, burada, uyarılma yaparak: “Burası hiç tekin değil/görünmüyor, Leydim!” çevirisini önerebiliriz. Çünkü altyazı çevirilerinde hedef izleyiciyi görüntüden koparmamak ve olay örgüsünü en iyi şekilde aktarmak adına, hedef kültürde en uygun ve işlevsel karşılığı vermeye çaba göstermeliyiz.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
506 00:30:35,060 --> 00:30:38,100 -I wish you'd tell me what's troubling you.	502 00:30:35,360 --> 00:30:38,399 -Keşke canımı sıkanın ne olduğunu söyleseydin.	“Şu canımı sıkan şeyi söylesen keşke (artık).”

Hizmetçi Hughes ile Carson arasında geçen bu konuşma, Carson'ın bir süredir canının sıkın olduğu ve bir şeyler sakladığı üzerine gerçekleşmiştir. Hughes, onu görür görmez, canını sıkan şeyi anlatması adına: "I wish you'd tell me what's troubling you." demiştir. "Wish+fiilin ikinci hali (V2)" kalıbı, İngilizcede şimdiki zamana ilişkin olan "keşke" kalıbıdır. Çevirmen ise, anlamı da geçmiş zaman şeklinde vererek, bu ifadeyi, onu sıkan şeyi bir başkasına ve geçmiş bir zaman diliminde anlatmış olmasını istemesi şeklinde yansıtmıştır. Oysaki, sığağı sığağına, o anı ilgilendiren bir ifade görmekteyiz. Hughes, Carson'dan o an sakladığı şeyi anlatmasını istemektedir. Bu durumda, mevcut ifadeyi dilbilgisel olarak doğru anlayıp daha uygun bir şekilde vermemiz gerekirse: "Şu canını sıkan şeyi söyleyen keşke (artık)." çevirisi, bu duruma daha uygun olmaktadır. Burada, ekleme stratejisiyle "artık" kelimesini çeviri cümleye ilave ederek anlamı daha güçlü ve bütün kılabiliriz.

1. Sezon 6. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
674 00:40:59,800 --> 00:41:02,560 -I think I may have loved him for much longer than I knew.	656 00:41:00,300 --> 00:41:05,839 - Sanırım, uzun zaman önce de onu sevebilirdim.	"Sanırım onu çok daha uzun zamandan beri seviyorum."

Cora, Matthew'den evlenme teklifi alan kızı Mary'e onu sevip sevmediğini sormuştur. Mary de, onu sevdiğini söyleyip, çok daha önceden sevmeye başlamış olabileceğini ve bunu fark etmemiş olabileceğini ifade etmiştir. "I think I may have loved him for much longer than I knew." cümlesiyle, tahmininden çok daha uzun bir süredir sevdiğini, ancak bunu yeni anladığını anlatmaya çalışmıştır. Çevirmen ise: "Sanırım, uzun zaman önce de onu sevebilirdim." diyerek, hedef kitleye onu daha önce de sevebileceğini, ancak bunun o dönem(ler)de gerçekleşmediğini söylemektedir. Oysaki, açıklama stratejisiyle: "Sanırım onu çok daha uzun zamandan beri seviyorum." çevirisinin,

söylenmek istenenin amacına ve dilbilgisel olarak da doğru cümle kurulması adına daha uygun olduğu görülmektedir.

1. Sezon 7. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
50 00:03:28,160 --> 00:03:30,880 -I don't want the poor woman sacked, 51 00:03:30,915 --> 00:03:33,600 but...things cannot go on as they are.	51 00:03:31,060 --> 00:03:34,579 ...bazı şeyler, her zaman olduğu gibi yürümez.	“...işler de bu şekilde yürümez ama.”

Burada, Bay Carson ve Bayan Hughes, gözlerinden rahatsız olduğu için aşçılıkta zorlanan ve mutfak işlerini artık doğru düzgün yerine getiremeyen Bayan Patmore hakkında konuşmaktadırlar. Carson, “durumu ne olacak” diye sorduktan sonra, Hughes da ona: “I don't want the poor woman sacked, but...things cannot go on as they are.” demiştir. Çevirmen ise: “...things cannot go on as they are.” kısmını: “...bazı şeyler, her zaman olduğu gibi yürümez.” şeklinde çevirmiştir. Burada, “things” kelimesini genelleyip, “bazı şeyler” şeklinde vererek, olayın özelinden çıkmıştır. Oysaki, burada Hughes, onun için üzülüğünü fakat mevcut durumunda (rahatsızlığında) da, işlerin yürüyemeyeceğini kastetmiştir. Verilecek yeterli eşdeğer çeviri ifadesi: “...işler de bu şekilde yürüyemez/yürümez ama.” şeklinde olmalıdır.

1. Sezon 7. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni

54 00:03:44,080 --> 00:03:47,645 -I'm sorry you haven't received more invitations.	54 00:03:44,020 --> 00:03:46,879 -Daha çok davetiye almadığın için üzgünüm.	
55 00:03:47,680 --> 00:03:51,320 -But then, after four seasons, one is less a debutante than a survivor.	55 00:03:46,880 --> 00:03:51,839 -Fakat, zaten dört mevsim sonunda daha az sosyetiksindir.	“Sosyete rolleri de yalan oldu, Ama dört sezondur hala/iyi pes etmedin.”

Bu konuşmada, Leydi Mary halası Rosamund ile Londra’da kaldıkları süre ve adına “season” dedikleri, evlenme/tanışma “sezonu/mevsimi” üzerine konuşmaktadırlar. O sezon süresi boyunca, genç leydiler orada sosyeteye girer, sosyete görgü kurallarını benimser ve evlilik teklifi beklerler. Mary ise, dört sezon üst üste gitmiş ve bir teklif alamadan dönmüştür yine. Halası da, bu durumu/açıklamayı yansıtan bir konuşma yapmıştır. Fazla davetiye/talep almadığı için üzülüğünü belirttikten sonra: “But then, after four seasons, one is less a debutante than a survivor.” demiştir, çevirmen de, birebir bir yol izlemiş ve Skopos’ta eleştirilen, “çevirinin sadece dilsel bir eylem/aktarım olmadığı” prensibini bizlere hatırlatmıştır. Öyle ki, cümleyi: “Fakat, zaten dört mevsim sonunda daha az sosyetiksindir.” şeklinde vererek, hem anlaşılmaz hem de kaynak metne dilbilgisel anlamda aşırı bağlı bir cümle üretmiştir. Bunun dışında, konuşulan konuya yüzeysel bakıp, detaylarına inmemiştir. Dolayısıyla, hedef kitleyi düşündürecek ama bu düşünme sonucunda da verilen/kastedilen ifadeyi yansıtamayacak bir ifade seçmiştir. Burada, kısmen dönüştürüm ve ekleme yoluyla: “Sosyete rolleri de yalan oldu, Ama dört sezondur hala/iyi pes etmedin.” çevirisiyle, hem mevcut durumu aktarma hem de hedef dilde/kültürde daha kabul edilebilir, akıcı bir ifade sağlamış oluruz.

1. Sezon 7. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
121 00:08:37,880 --> 00:08:39,640 -I'm afraid you've just missed my aunt. 122 00:08:39,675 --> 00:08:41,560 -I know. 123 00:08:42,160 --> 00:08:44,205 -I watched her leave.	121 00:08:37,780 --> 00:08:39,989 -Korkarım teyzem de yeni çıkmıştı. 122 00:08:39,990 --> 00:08:41,959 -Biliyorum. 123 00:08:42,260 --> 00:08:44,609 -Ayrılmasını izledim.	“Çıkarken gördüm.”

Bay Napier ile Leydi Mary arasında geçen bu konuşmada, Mary, Napier gelirken, halasının (“teyzesi” olmadığını daha önceki çevirilerde belirlemiştik) da çıktığını söylemiştir. Napier de buna cevap olarak: “I watched her leave.” demiştir, çevirmenin ürettiği karşılık ise: “Ayrılmasını izledim.” şeklinde olmuştur. Daha önce de sıkça karşımıza çıkan motamot çeviri, burada da bariz bir şekilde görülmüştür. “Ayrılmasını izledim.” ifadesi, “çeviri olduğu anlaşılan” ve bunun ötesinde akışa uymayan bir ifadedir. Bunun yerine: “Çıkarken gördüm.” ifadesi bu duruma daha uygun ve daha kabul edilebilir bir aktarım olacaktır.

1. Sezon 7. Bölüm		

Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
145 00:10:02,040 --> 00:10:05,320 -When I discovered the answer, I debated whether I should relay it, 146 00:10:05,355 --> 00:10:07,480 but in the end, I feel you ought to know.	145 00:10:02,590 --> 00:10:05,419 -Cevabı bulduğumda, doğruluğu hakkında çok düşündüm... 146 00:10:05,420 --> 00:10:07,579 ...ama sonunda, bilmen gerektiğini hissettim.	“Cevabı öğrendiğimde, söyleyip söylememek arasında gidip geldim...”

Bay Napier ile Leydi Mary, burada Londra’da haklarında dönen dedikoduyla ilgili konuşmaktadırlar. Dedikoduyu kimin yaydığının cevabını bildiğini söyleyen Napier, bunu iletip iletmemek/söyleyip söylememek arasında kaldığını ifade etmiştir. Çevirmen, Napier’in: “When I discovered the answer, I debated whether I should relay it,…” cümlesinde kullandığı “relay” sözcüğünün anlamına eğilmeden, çıkarım yoluyla, “doğruluğu hakkında” karşılığını vererek bir çeviri ortaya koymaya çalışmıştır. Ancak, burada “relay” kelimesinin iletişim bağlamında, “iletmek (birinden alınan bir haberi), bildirmek” anlamına geldiğini görmekteyiz. Burada, Vermeer’in Skopos teorisinde değindiği eylem teorisine baktığımızda, çevirinin kaynak metne dayalı bir çeviri(sel) eylem türü olduğunu akılda tutmamız gerekmektedir. Burada: “Cevabı öğrendiğimde, söyleyip söylememek arasında gidip geldim...” alternatifi doğru ve kabul edilebilir bir çeviri olacaktır. Görüldüğü üzere, “debate” kelimesinin birincil anlamları yerine daha kabul edilebilir karşılık olan “gidip gelmek” ve “relay” kelimesi için de “bildirmek veya iletmek” anlamları yerine yine “söylemek” karşılığını seçerek daha anlamlı ve akıcı bir ifade yakalamış oluruz.

1. Sezon 7. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
200 00:13:34,720 --> 00:13:38,280 -Oh, really, Mother! You never approved of it all in the first place!	199 00:13:35,420 --> 00:13:37,979 -Gerçekten, anne! Önceden bunları onaylamazdın!	“Yapma anne! Başta, her şeye karşıydın/karşı çıkıyordun!”

Bu konuşmada Matthew, annesi Isobel Crawley ile tartışmaktadır. İlk başlarda Mary ile evlenmesine ve Downton’a yerleşmelerine sıcak bakmayan Isobel, artık oğluna Mary ile evlenmesini destekler tarzda konuşmaktadır. Buna sinirlenen Matthew de, ilk başlarda annesinin olumsuz olduğunu anlatan bir ifadede bulunur: “Oh, really, Mother! You never approved of it all in the first place!”. Bu cümleyi, çevirmen: “Gerçekten, anne! Önceden bunları onaylamazdın!” şeklinde çevirmiştir. Hem birebir çeviri yaparak hedef kitleye çeviri olduğu bariz bir ifade yansıtmış, hem de cümledeki eylemi geçmişte bir kez gerçekleşen bir olay olmak yerine, alışkanlıkmış gibi vermiştir. “Gerçekten/yapma anne! Başta, her şeye karşıydın/karşı çıkıyordun!” ifadesini vererek, “onaylamak” yerine, yer değiştirmeyle “karşı çıkmak” ibaresini eklediğimizde ve “at first place” ibaresini de “önceden” şeklinde değil, “başta” kelimesiyle vererek daha anlaşılır, gramer olarak doğru ve yeterli bir alternatif sunmuş oluruz.

1. Sezon 7. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
285 00:19:12,440 --> 00:19:14,285	278 00:19:12,400 --> 00:19:17,189 -The Lady'ye bir reklam	“The Lady'ye bir

-I'll put an advertisement in The Lady.	koyarım.	ilan veririm.” veya “The Lady dergisine ilan veririm.”

Gelini Cora Crawley ile hizmetçisinin evlenip işten ayrılacağı üzerine konuşan Violet Crawley, yeni bir hizmetçiye ihtiyacı olduğunu belirtmiştir. Ardından da, Cora ona yardım etme adına, dönemin meşhur bir kadın dergisine iş ilanı vereceğini söylemiştir. Bahsi geçen dergi, “The Lady”, İngiltere’de 1885 yılında başlayıp, günümüzde hala aktif olan meşhur bir kültür, magazin ve moda dergisi olup aynı zamanda kaliteli ve kalifiye ev içi eleman ilanlarının yapıldığı bir dergidir. Öncelikle çevirmen, “advertisement” kelimesinin akla gelen ilk anlamı olan “reklam” karşılığını vererek, amaca/kastedilene daha uygun olan “ilan” kelimesini atlamıştır. Öyle ki, hedef dilde/kültürde, bir işe alım ya da işçi arama durumu öncesinde gazete, dergi ya da internet ortamında “ilan” verilir, reklam ise genellikle karşılığında ticari bir geri dönüşün/beklentinin olduğu bir eylemi ifade eder. Burada, akıcılığı sağlamak ve de anlamaya yönelik bir karmaşayı/duraksamayı önlemek adına: “The Lady’ye bir ilan veririm.” ya da, çevirmenin kendi alacağı karara göre, kültüre özgü bir unsur olan özel dergi isminin (The Lady) yanına açıklama (dergisi) ekleyerek: “The Lady dergisine ilan veririm.” alternatifini de seçebiliriz.

1. Sezon 7. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
305 00:20:09,760 --> 00:20:12,600 -Oh, there'll be a war, and it's time to prepare for it. 306	297 00:20:09,720 --> 00:20:13,159 -Savaş pekala olacak ve hazırlanmak lazım. 298 00:20:13,160 --> 00:20:16,319	“Evet, bir savaşın olacağı kesin ve buna hazırlanmak lazım.”

00:20:12,635 --> 00:20:15,560 -The country, do you mean? -No. Me. 307 00:20:15,595 --> 00:20:18,685 -You never disappoint.	- Ülke mi hazırlanmalı? - Hayır, ben. 299 00:20:16,320 --> 00:20:18,879 -Umudunu asla kırma.	“Asla/zaten aksini beklemezdim senden.” veya “Hiç şaşırtmadın.”

Aralarında ciddi problem olan, hatta kavga etmelerine ramak kalan iki hizmetçi karakter Thomas ve Bates, bu konuşmada birbirlerine imalı bir şekilde mesaj vermektedirler. Birinci Dünya Savaşı'nın hemen öncesi olduğu için, mutfakta savaşın çıkacağına dair konuşmalar olurken, kötü karakter olarak bilinen Thomas: “Oh, there'll be a war, and it's time to prepare for it.” şeklinde, düşmanı Bay Bates'i hedef alır tarzda bir ifadeye bulunmuştur. Ardından da, ülke savaşını mı kastettiğini soran Anne'ye: “No. Me.” Cevabını vermiştir. Daha sonra da, aynı masada oturan ve kendini bu imalı sözlerin muhatabı olarak gören Bates de ona, yine imalı bir şekilde: “You never disappoint.” karşılığını vermiştir. Tansiyon ve gerginlik taşıyan bu konuşmaları çevirmen, sırasıyla: “Savaş pekala olacak ve hazırlanmak lazım.”, “Ülke mi hazırlanmalı?”, “Hayır, ben.” ve “Umudunu asla kırma.” şeklinde çevirmiştir. Burada, öncelikle ilk ifadeyi daha güçlü kılmak adına, ekleme yoluyla: “Evet, bir savaşın olacağı kesin ve buna hazırlanmak lazım.” alternatifini verebiliriz, öte yandan, kendi savaşını kastettiğini söyleyen Thomas'a, Bates'in söylediği, “You never disappoint.” cümlesini de: “Asla/zaten aksini beklemezdim senden.” ya da “Hiç şaşırtmadın.” şeklinde verebiliriz.

1. Sezon 7. Bölüm	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
321 00:21:12,295 -->	312	“Eminim, daha iyi

00:21:15,480 -I know I could manage better if - -Please, Mrs Patmore!	00:21:12,280 --> 00:21:14,619 - Daha iyi nasıl idare-- - Lütfen, Bayan Patmore!	idare ederdim eğer—” veya “Eğer bana biraz daha—”

Görmede sorun yaşayan aşçı Patmore ile Robert Crawley arasında geçen bu konuşmada, Robert aşçıyı tedavi için Londra’ya göndermek istediğini söylemek üzereyken, aşçı Patmore da, işten çıkarılacağı kaygısıyla, beyefendinin sözünü kesmiştir. Patmore, şans verilmesi ya da biraz daha idare edilmesi durumunda, işlerin daha iyi olacağını söylemeye çalışmaktadır her defasında. Yine öyle bir cümle kurmaya çalışırken, Robert onun sözünü kesmiştir. Yarım kalan cümlenin yarısı verilmiştir, fakat burada kaynak dil ile hedef dil arasındaki yapısal/sözdizimsel farklılık ortaya çıkmaktadır. Öyle ki, İngilizcedeki şartlı cümleler, (If, If only...) Türkçeye “genellikle” şartlı kısım önce, ana cümlecik kısmı da daha sonra verilerek çevrilir, ancak bazen İngilizcedeki sıra da takip edilerek (önce ana/sonuç cümle, daha sonra da şartlı kısım) verilebilir. Yarıda kalan bu konuşmanın gerek söylenen, gerekse de yarıda kalıp henüz söylenmeyen kısmını seçmek çevirmen tercihinin kalabilir, ancak burada altyazıda verilmesi tercih edilen kısım, anlaşılır ve akıcı bir şekilde oluşturulmalıdır. Aşçının yarıda kalan, “I know I could manage better if –” cümlesini, çevirmen “Daha iyi nasıl idare--” şeklinde çevirmiştir. Ancak, verilen çeviri ne şartlı kısmı, ne de ana cümlecik karşılamadığı gibi, kaynak metinde olmayan ve ifadeye doğru bir anlam katmayan “nasıl” kelimesini de barındırmaktadır. Kaynak metin, cümlenin sonuç/ana kısmı olduğu için: “Eminim, daha iyi idare ederdim eğer—” şeklinde, ya da çıkarım yoluyla ana cümlecik, başına “eğer/keşke” koyarak: “Eğer bana biraz daha—” şeklinde vererek, bir çıkarımla, konuşma akışını bölmeyen ve kabul edilebilir olan bir alternatif ortaya koyabiliriz.

1. Sezon 7. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
360	353	

00:23:35,400 --> 00:23:37,205 -You must decide whether I stay or go 361 00:23:37,240 --> 00:23:40,240 on the basis of the evidence before you.	00:23:35,560 --> 00:23:40,399 -Sizden önceki kayıtlara dayanarak gidip gitmeyeceğime karar vermelisiniz.	“Önünüzdeki/elinizdeki kanıtlara dayanarak gidip gitmeyeceğime karar vermelisiniz.”

Uşak Bay Bates’in Downton malikanesine gelmeden önce, eskiden çalıştığı evde bir hırsızlık vakası yaşanmıştır. Her ne kadar Bay Robert ve diğerleri Bates’in bu hırsızlığın faili olduğunu düşünmese ve kabullenmese de, Londra’dan Downton’a gelen bir mektupta Bates’in bu hırsızlığın (gerçekte olmasa da) faili olduğu görülmektedir. Gururlu bir yapıya sahip olan Bates, efendisinin ona hırsızlıkla ilgili sorular sorması üzerine efendisinin, onu daha fazla tutmayıp, elindeki delile (mektuba) göre karar verip vermemesi gerektiğini söylemektedir. Çevirmen: “You must decide whether I stay or go on the basis of the evidence before you.” ifadesini: “Sizden önceki kayıtlara dayanarak gidip gitmeyeceğime karar vermelisiniz.” şeklinde çevirmiştir. Ancak burada, “evidence before you” kısmını “sizden önceki kanıtlar” olarak vererek, bir hataya düşmüştür. Öyle ki, “before” kelimesinin “önünde” anlamı olduğunu akılda tutarak ve de hırsızlıkla ilgili eve gelen mektubun söz konusu olduğunu düşündüğümüzde, hikayedeki tutarlık ve doğruluk açısından da “önünüzdeki/elinizdeki kanıt(lar)a” ifadesi daha uygun ve kabul edilebilir olacaktır. Dolayısıyla burada: “Önünüzdeki/elinizdeki kanıtlara dayanarak gidip gitmeyeceğime karar vermelisiniz.” cümlesi bu durumu hedef kitleye daha uygun ve yeterli bir şekilde aktarmaktadır.

1. Sezon 7. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
387	383	

00:25:20,720 --> 00:25:22,400 -She's more of a general than a trooper, 388 00:25:22,435 --> 00:25:25,125 but you need that in a cook.	00:25:20,580 --> 00:25:22,779 Bir süvariden çok generaldir... 384 00:25:22,780 --> 00:25:25,119 ...ama yemekte buna ihtiyacın olur.	“...aşçı dediğin de böyle olur.”

Burada, hizmetçi Bay Molesley ile Anne, mutfakta atışan iki aşçıyı (Bayan Patmore ve Bayan Bird) izlerken, esprili bir konuşma gerçekleştirmektedirler. Kavga etmelerine ramak kala, onları izleyen hizmetçi Anne ve Molesley gülererek yorumda bulunmaktadırlar. Molesley, Bayan Bird’ün çok otoriter ve dikbaşlı olduğunu: “She's more of a general than a trooper, but you need that in a cook.” ifadesiyle, esprili bir şekilde anlatmaya çalışmıştır. Hedef izleyicide komik bir etki yaratması gereken bu ifadeyi çevirmen, “Bir süvariden çok generaldir...ama yemekte buna ihtiyacın olur.” şeklinde çevirmiştir. Ancak, “ama” bağlacından sonra gelen cümlede kullanılan “a cook” kelimesini yanlışlıkla “yemek” olarak vermiştir. Oysaki, “cook” kelimesi aynı zamanda “aşçı” olarak kullanılmaktadır. Burada, anlatımı güçlü kılmak ve bütünlük içinde vermek ve aynı zamanda komik/esprili bir ifade oluşturmak adına açıklama stratejisiyle: “...aşçı dediğin de böyle olur.” şeklinde çevirebiliriz. Burada, “...but you need that in a cook.” ifadesini açıklayarak çevirecek olursak: “...ama bir aşçıda buna ihtiyaç duyulur/olur.” demek istemiştir. Ancak, bu ifade böylesi bir mizah durumu için fazla birebir ve mekanik/bağımlı bir çeviri sayılır.

1. Sezon 7. Bölüm	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
Kaynak Metin		
397	394	

00:25:58,760 --> 00:26:01,400 -Having a silver thief in the house does not seem right at all, 398 00:26:01,435 --> 00:26:02,960 even if he COULD walk.	00:25:58,920 --> 00:26:04,479 -Evde bir gümüş hırsızlığı doğru görünmüyor, yürüyebilmesine rağmen!	“Bir gümüş hırsızını evimizde tutmak hiç de doğru görünmüyor,...”

Uşak Bay Bates, çalıştığı eski evde/konakta bir gümüş eşyanın çalınmasıyla suçlanmış ve yargılanmıştır. Cora Crawley kocası Robert’a, bir gümüş hırsızını evlerinde barındırmalarının/çalıştırmalarının doğru olmadığını söylemek adına: “Having a silver thief in the house does not seem right at all, even if he COULD walk.” demiştir. Çevirmen de, bu cümleyi: “Evde bir gümüş hırsızlığı doğru görünmüyor, yürüyebilmesine rağmen!” olarak çevirmiştir. Burada, “silver thief” ibaresi, “gümüş hırsız” olmasına rağmen, çevirmen bunu “gümüş hırsızlığı” olarak çevirmiştir, ancak gümüş hırsızlığı İngilizcede, “silver theft” olarak verilir. “Gümüş hırsızlığı” olarak verilmesi, hedef izleyicinin bunu bir başka evde değil de, kendi evlerinde meydana gelen bir “gümüş hırsızlığı” olarak algılama durumuna/yanlılığına olanak tanıyabilir. Oysaki: “Bir gümüş hırsızını evimizde tutmak hiç de doğru görünmüyor,...” şeklinde vererek, hem kaynak metinde dayanağımız olan cümlenin dilsel doğruluğunu hem de kabul edilebilir bir ifade amacımızı sağlamış oluruz.

1. Sezon 7. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
497 00:34:25,055 --> 00:34:28,480 -Your quarrel is with my	507 00:34:24,900 --> 00:34:29,259 -Kavgan kız kardeşim Rosamund'la,	“Kavgan kızım Rosamund’la,

daughter	benimle değil.	benimle değil.”
Rosamund, not me.		

Leydi Violet ile Leydi Isobel arasında geçen hararetli konuşma esnasında, Violet Isobel’e sorununun/kavgasının kendisiyle değil, kızı Rosamundla olduğunu söylemiştir. Burada, çok basit bir kelime hatası gözlemlenmektedir, öyle ki, Rosamund’un dizi boyunca Leydi Violet’in kızı, Robert’ın da kız kardeşi olduğu görülmektedir. Buna karşın, çevirmen kız çocuk/evlat anlamındaki “daughter” kelimesinin kullanılmasına/söylenmesine rağmen, burayı “kız kardeşim” şeklinde çevirmiştir. Olması gereken çeviri: “Kavgan kızım Rosamund’la, benimle değil.” şeklindedir.

1. Sezon 7. Bölüm		
Kaynak Metin	Erek Metin	Alternatif Çeviri Metni
503 00:35:05,240 --> 00:35:08,720 -But everything seemed so settled between you at Sybil's ball.	515 00:35:05,100 --> 00:35:09,179 -Ama her şey Sybil'in balosuna göre ayarlanmıştı.	“Ama, aranız baya iyiydi Sybil'in balosunda.” veya “Ama, aranızdan su sızmiyordu Sybil'in balosunda.”

Lord Robert ile Matthew arasında geçen bu konuşmada, Mary’nin babası Robert Matthew’e, Sybil’in balosunda Mary ile aralarının iyi/düzgün olduğunu söylemektedir. Çevirmen, “But everything seemed so settled between you at Sybil's ball.” ifadesini: “Ama her şey Sybil'in balosuna göre ayarlanmıştı.” şeklinde çevirmiştir. Muhtemelen, çevirmen bir çıkarımda bulunarak ya da ifadeyi yanlış anlayarak, durumu doğru ve yeterli bir şekilde aktaran bir çeviri metni verememiştir. Öyle ki, burada sırasıyla, “seemed”, “so”, “settled”, “between you” ve “at” kelimelerinin karşılıkları hedef

metinde bulunmamakla birlikte, “settled” kelimesini “ayarlanmak” olarak vererek, çevirmen istenilen işlevi taşıyan bir çeviri vermekten uzak kalmıştır. Gerek dilsel, gerekse de metin içi uyum anlamında yanlış olan bu çeviri yerine: “Ama, aranız baya iyiydi Sybil’in balosunda.” ya da, deyim kullanarak: “Ama, aranızdan su sızılmıyordu Sybil’in balosunda.” ifadeleri daha işlevsel bir alternatif olacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu tezde, İngiliz drama dizisi *Downton Abbey*'in 1. sezonunun tamamını oluşturan 7 bölümünün Türkçe altyazısı, İngilizce orijinal diyalog metinleriyle ve konuşmalarıyla karşılaştırılıp çeviri hataları bulunmuştur. Bu hataların nasıl giderileceği üzerine de, Skopos kuramı çatısı altında çeşitli öneri ve alternatifler sunulmuştur. Çeviride temel amacın kaynak metnin erek dil ve kültürde anlam kazanması olduğunu düşündüğümüzde, söz konusu altyazılarda çeşitli dilsel ve kültürel anlamda hataların olduğunu görmekteyiz. Öncelikle, çevirmenin dilin pratik kullanımına ve deyimlere pek yer vermediği gözlemlenmiştir. Kimi durumlarda ise, çevirmenin kaynak dilin ayrıntılı gramer konularında eksiklik yaşadığını görmekteyiz. Çevirmen, kimi noktalarda geçiştirme veya üstünkörü çeviri örnekleri sunmuştur. Kültürel yoğunluk taşıyan ifadelerle, argo ve mizah ifadelerinde de erek dildeki karşılıklarına eğilmeyip, birebir bir çeviri yolunu izlemiştir. Bunun sonucunda da, mekanik çeviri izleri taşıyan, erek izleyici tarafından kabul görmeyen, yetersiz altyazılar ortaya koymuştur. İyi bir altyazı çevirisinde, deyimlerin ve mizahi unsurların hedef kitlede de aynı etkiyi vermesi beklenir. Ancak, çevirmenin bu noktada da dikkatsizliğinin ve yetersizliğinin olduğu sonucuna varabiliriz. Görsel-işitsel metinlerin içinde sadece sözlü kanalın söz konusu olmadığı, müzik, görüntü, farklı sesler ve gürültüler gibi sözsüz kanalların da devreye girdiği çok kodlu bir metin olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda, izleyiciye kolaylık sunan bir ürün ortaya koymak için tüm bu parçaları bir bütün ve uyum içinde vermek gerekir. Erek izleyiciden yeterli derecede karşılık almaya çalışılmalıdır, yani dizinin yazarının niyetine/amacına yakın olacak bir etkiyi yaratıp, bunu erek izleyicide uyandırmamız gerekmektedir. Altyazıda da, az sözle net bir metin ortaya koyup, izleyici kitlenin metni kolaylıkla okuyabilmesine imkan tanınmalıdır. Kültürel unsurların dizilerde çoklukla karşımıza çıktığını söyleyebiliriz, tezimize konu olan dizi de, yaklaşık yüz yıl öncesini konu aldığından ötürü, tarihi ve kültürel unsurların oldukça fazla olduğunu görmekteyiz. Ancak, yazınsal çevirilerde sıklıkla rastlayabileceğimiz açıklama veya dipnotları altyazıda uygulayamayacağımız için, altyazı çevirilerinde kültürel uyarlama ve yoğunlaştırma gibi stratejiler kullanabiliriz. Kimi durumlarda, kaynak metindeki kültürel unsurların erek dildeki karşılıkları yeterli olduğunda, anlamı değiştirmeyecek şekilde, küçük değişikliklerle olduğu gibi verebiliriz. Çevirmenin erek kültüre ve dile hakimiyetinin yanında, kaynak kültür ve dile de hakimiyetinin ve birikiminin olması gereklidir. Çevirmen, bilgi ve birikiminin eksik kaldığı durumlarda,

günümüzün kaçınılmaz yardımcı unsurları olan internet ağındaki bilgilerden de faydalanabilir. Ayrıca, dizinin konu aldığı dönemin siyasal ve tarihi dokusunu da araştırmalıdır. Görsel-işitsel medya unsuru olan dizilerde zaman ve metnin kaplayacağı yer konusunda kısıtlama olduğu için, altyazı çevirmeni erek kitleyi konuşmanın ve olayın/hikayenin mantığından, akıcılığından ve bütünlüğünden uzaklaştırarak ve daha da önemlisi onları düşündürerek, zamanlarından gelecek kelime ve ifade seçimlerinden kaçınılmalıdır. Bu türden hatalar, Skopos kuramında da belirtilen metin içi uyum, yani hikayenin uyumu anlamında da amacın ve işlevin dışına çıkılmaması gerektiğini göstermektedir. Yani, çevirmen dizi gibi görsel-işitsel bir unsurun çevirisini yaparken, senaryoyu, dolayısıyla birbirine bağlı olaylar örgüsünü iyi takip edip, metin içi uyumu göz ardı etmemelidir. Çevirmen, dilsel öğelere bağlı kalıp, mekanik/birebir çeviriden kaçınılmalıdır. Çevirmen, elbette seçimleri ve kararları doğrultusunda belli eklemeler yapabilir ancak Gottlieb'in (2001) de belirttiği gibi, özellikle altyazı çevirisinde, kısa ve öz çeviri yapmak önemli bir kriterdir. Buradan da hareketle, özellikle erek metnin "çeviri kokmaması" için belli başlı (önem arz etmeyen) kelimeler/unsurlar atlanabilir. Yeterlilik anlamında, ifadelerin yeterli ve kabul edilebilir olmasına dikkat edilmelidir. İşlevci bakış ve Skopos kuramının altyazı çevirisinde kullanımı çeşitli çevrelerce de desteklenmiştir. Öyle ki, Chuanmao (2013) Skopos kuramını savunurken, altyazılamanın doğası gereği hedef (izleyici) odaklı bir eylem olduğunu ve altyazı çevirisinin başarısının hedef kitle ve kültürdeki işlevi olduğuna dikkat çeker. Lyu ve Wang (2018) da yine, Skopos'un işlevselci çeviri kuramının merkezinde olduğunu ve altyazı çevirisinin amaca yönelik bir eylem olduğunu belirtirken, Çince'den yabancı dillere yapılan altyazılarda da, Skopos kuramının yol gösterici olduğunu öne sürer. Altyazıda, çevirinin amacını kullanılacak metot ve stratejileri etkileyen ana faktör olarak gören Fang ve Au (2009) da, Skopos kuramına dikkat çekerken edebi çeviriler için uygulanabilirlik noktasında eleştiri aldığını ancak, nihai kullanıcısı izleyiciler olan altyazı çevirisinin izleyicinin ihtiyaçlarına cevap vermesi gerektiği için, bu eleştirilerin altyazı çevirisinde geçerli olmadığını savunmuştur. Tüm bu bulgular ve noktalardan hareketle, altyazı çevirisi, Skopos kuramının genel hatlarını oluşturan, amaç, hedef, yeterlilik ve işlevsellik çerçevesinde "izleyici odaklı" olmalıdır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Baker, M. (1992). *In other words: A Coursebook On Translation*. London and New York: Routledge.

Bartrina, F., & Espasa, E. (2005). Audiovisual translation. In M. Tenny (Ed.), *Training for the new millennium: pedagogies for translation and interpreting* (pp. 83-100). Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.

<http://www.translationindustry.ir/Uploads/Pdf/Training%20for%20the%20New%20Millennium.pdf> erişim 11.03.2019

Bassnett, S. & Lefevere, A. (Eds). (1998, 2000). *Constructing cultures—Essay on literary translation*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press.

Bell, Roger T. (1991). *Translation and Translating: Theory and Practice*. London and New York: Longman.

Blum-Kulka, S. (1986). Shifts of cohesion and coherence in translation. J. House and S. Blum-Kulka (Eds). *Interlingual and Intercultural Communication: Discourse and Cognition in Translation and Second Language Acquisition Studies* içinde. Tübingen: Gunter Narr Verlag. (pp. 17-35)

Burgess, A. (1980). Dubbing. L. Michaels & C. Ricks (Eds.), *The state of the language* (pp. 297-303) içinde. Berkeley: University of California Press.

Chaume, F. (2012). *Audiovisual Translation: Dubbing*. Manchester: St Jerome.

Crystal, D. (1987) *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

Díaz-Cintas, J. (2004). “In Search of a Theoretical Framework for the Study of Audiovisual Translation”. Orero (Ed.) *Topics in Audiovisual Translation* içinde. 21-34. Print.

Díaz-Cintas, J., Remael, A. (2007). *Audiovisual Translation, Subtitling*. London: Routledge.

Duranti, A. (1997). *Linguistic anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press.

Fang, Z., Au, K. K. L. (2009). *Dubbing and subtitling in a world context*. Hong Kong: Chinese University Press.

Franco, E., Matamala, A., & Orero, P. (2010). *Voice-over Translation: An Overview*. Bern: Peter Lang

Frazier, L. (1987) 'Sentence Processing: A Tutorial Review', M. Coltheart (Ed.) *Attention and Performance II: The Psychology of Reading* içinde, London: Lawrence Erlbaum Associates, 559-86.

Gottlieb, H. (2001). *Texts, Translation and Subtitling - in Theory, and in Denmark. Translators and Translations* (pp. 149-192) içinde. The Danish Institute at Athens: Aarhus Universitetsforlag.

Gürçağlar- Tahir, Ş. (2011). *Çevirinin ABC'si*, İstanbul: Say Yayınları.

Holz-Mänttari, J. (1984) *Translatorisches Handeln. Theorie und Methode*. Helsinki: Suomalainen Tiedekatemia.

Ivarsson, J. (1992). *Subtitling for the Media: A Handbook of an Art*. Stockholm. Transedit.

Jakobson, R. (1959/2000). *On linguistic aspects of translation*. Venuti, L. (Ed.) (2000), *The Translation Studies Reader* içinde. London and New York: Routledge.

Leech, G. (1974) *Semantics*. Harmondsworth: Penguin.

Lefevere, A. (1992). *Translation/History/Culture: A Sourcebook*. London and New York: Routledge.

Lefevere, A. (1992, 2004a). *Translation, rewriting and the manipulation of literary fame*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press.

Luyken, G.M., T. Herbst, J. Langham-Brown, H. Reid and H. Spinhof. (1991). *Overcoming Language Barriers in Television: Dubbing and Subtitling for the European Audience*. Manchester: European Institute for the Media.

Munday, J. (2008). *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*. (2nd ed.) London/New York: Routledge.

Newmark, P. (1981). *A Textbook of Translation*. Oxford: Pergamon Press.

Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*. New York London Toronto Sydney Tokyo: Prentice Hall.

Nord, C. (2001). *Translating as a purposeful activity: Functionalist approaches explained*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press.

O'Connell, E. (2007). *Screen Translation*. P. Kuhlweck & K. Littau (Eds.), *A companion to translation studies* içinde. (pp.120-133). Toronto: Multilingual Matters Ltd.

- Pardo, B.S. (2013). *Translation Studies: An Introduction to the History and Development of (AudioVisual) Translation*. Madrid: Villanueva de la Canada.
- Pedersen, J. (2011). *Subtitling norms for television: an exploration focusing on extralinguistic cultural references*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins
- Pommier, C. (1988). *Doublage et postsynchronisation*. Paris: Editions Dujarric.
- Pym, A. (2001). "Four Remarks on Translation and Multimedia: Gambier, Yves and Gottlieb, Henrik (Eds.) içinde. (Multi) Media Translation. Concepts, Practices and Research içinde. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins. 275-282. Print.
- Reiss, K. (1977/1989) 'Text Types, Translation Types and Translation Assessment', translated by A. Chesterman, A. Chesterman (Ed.) içinde 1989.
- Schjoldager, A., Gottlieb H., Klitgard I. (2008, 2009). *Understanding Translation*. Denmark: Academia Publications.
- Shuttleworth, M., & Cowie, M. (1997). *Dictionary of translation studies*. London: St. Jerome. Publishing Company.
- Simon, S. (2006). *Translating Montreal: Episodes in the life of a divided city*. London: McGill-Queen's University Press.
- Snell-Hornby, M. (2006). *The Turns of Translation Studies. New Paradigms or Shifting viewpoints?* Benjamins Translation Library. Volume 66. Amsterdam and Philadelphia. John Benjamins. Print.
- Toury, G. (1980a). *In Search of a Theory of Translation*. Tel Aviv: The Porter Institute for Poetics and Semiotics, Tel Aviv University.
- Vermeer, H.J. (1989). Skopos and Commission in Translational Action. Andrew Chesterman (Ed.) *Readings in Translation Theory* içinde. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.
- Vermeer, H. J. (1989/2004). Skopos and commission in translational action, L. Venuti (Ed.) (Çev.), *The translation studies reader* içinde. London and New York: Routledge.
- Venuti, L. (1998). *The Scandals of Translation: Towards an Ethics of Difference*. London: Routledge.
- Yazıcı, M. (2010). *Çeviribilim Temel Kavram ve Kuramları*, İstanbul: Multilingual

Sürekli Yayınlar

- Al-Mohannadi, S. (2008). Translation and Ideology. *Social Semiotics*, 18(4), 529-542, https://www.academia.edu/7814484/Translation_and_ideology Erişim: 02.04.2019.
- Awedyk, W. (2013). Subtitling Standards in Norway, *Folia Scandinavica Posnaniensia*, 15(1), 4-14, <https://content.sciendo.com/view/journals/fsp/15/1/article-p4.xml> Erişim 10.03.2019.
- Dollerup, C. (1974). On Subtitles in Television Programmes. *Babel*, 20(4), 197-202.
- Gambier, Y. (2003). Introduction: Screen transadaptation: Perception and reception. Special issue on screen translation. *The Translator*, 9(2), 171–189.
- Jay, T. (2009b). The Utility and Ubiquity of Taboo Words. *Journal on Perspective on Psychological Science*, 4(2), 153-161, <https://doi.org/10.1111/j.1745-6924.2009.01115.x> Erişim 27.03.2019.
- Karamitroglou, F. (1998). A Proposed Set of Subtitling Standards in Europe. *Translation Journal*, 2(2), <http://www.translationjournal.net/journal/04stndrd.htm> erişim 16.03.2019
- Khalaf, B.K. (2016). An introduction to subtitling: challenges and strategies. *International Journal of English Language, Literature and Translation Studies (IJELR)*, 3(1), 122-129, <http://www.ijelr.in/3.1.16/122-129%20BILAL%20KHALID%20KHALAF.pdf> Erişim: 03.03.2019.
- Leibold, A. (1989). The Translation of Humor; Who Says It Can't Be Done?. *Translator's Journal*, 34(11), 109-111.
- Liangqiu, L., Donghui, W. (2018). A Study of Subtitle Translation from the Perspective of Skopos Theory: Youth Film as a Case Study. *International Journal of Applied Linguistics and Translation*. 4(2), 26-30. doi: 10.11648/j.ijalt.20180402.11
- Nida, E. (1994). Translation: Possible and impossible. *Turjuman Translation Journal*, 3(2), 146-163, https://www.academia.edu/34914553/Translation--Possible_and_Impossible_by_EA_Nida Erişim 18.03.2019
- Rayner, K., Liversedge, S.P., & White, S.J. (2006). Eye Movements when Reading Disappearing Text: The Importance of the Word to the Right of Fixation. *Vision Research*, 46, 310-323, https://www.academia.edu/872147/Rayner_K._Liversedge_S.P._and_White_S.J._2006_.Eye_movements_when_reading_disappearing_text_The_importance_of_the_word_to_the_right_of_fixation._Vision_Research_46_310-323 Erişim 16.03.2019

Raphaelson-West, D. S. (1989). On the Feasibility and Strategies of Translating Humour, *Meta*, 34(1), 128–141, <https://www.erudit.org/en/journals/meta/1989-v34-n1-meta323/003913ar/> Erişim: 30.03.2019.

Tian, C. (2013). Toward an RT-Based Functionalist Approach to Subtitling: A Case Study, *International Journal of English and Literature*, 4(2), 33-39

Vermeer, Hans J. (1987) What does it mean to translate?, *Indian Journal of Applied Linguistics*, 13(2), 25-33.

Zabalbeascoa, P. (1996). Translating Jokes for Dubbed Television Comedy. *The Translator*, 2(2),235-257, [https://www.academia.edu/3331256/Translating Jokes for Dubbed Television Come dy](https://www.academia.edu/3331256/Translating_Jokes_for_Dubbed_Television_Come_dy) Erişim: 30.03.2019.

Diğer Yayınlar

E. Tylor. Primitive Culture. New York: J.P. Putnam's Sons. 1920,
<https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.42334> Erişim: 03.02.2019.

Pedersen, Jan. (2007). *Scandinavian Subtitles: A Comparative Study of Subtitling Norms in Sweden and Denmark with a Focus on Extralinguistic Cultural References*. Doktora Tezi. Stockholm: Stockholm University. Print.

Poturica, S. (2017). *Shortening Strategies in Subtitling*. Yüksek Lisans Tezi,
<https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:116481> Erişim: 09.03.2019.

http://www.channel4.com/media/documents/corporate/foi-docs/SG_FLP.pdf

ÖZGEÇMİŞ

Emrah BOYNUKARA 1983 yılında Adıyaman’da dünyaya gelmiştir. İlköğretim ve lise eğitimini Adıyaman’da tamamladıktan sonra, Ege Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı lisans bölümünü bitirmiştir. İnönü Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulunda öğretim görevlisi olarak çalışmakta olan Boynukara, 2013 yılında Sakarya Üniversitesi Çeviribilim anabilim dalında yüksek lisansa başlamıştır ve çalışma alanlarında çeviri, çeviri eleştirisi ve görsel-işitsel çeviri yer almaktadır.